GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

INTERIÖRER

af

Anna Wahlenberg.

Albert Bonniers förlag. Stockholm.

ANNA WAHLENBERG.

INTERIÖRER.

INTERIÖRER.

SKISSER

AF

ANNA WAHLENBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1900.

STACKARS AXELSSON.

En olycka kommer sällan ensam. Först gick den storartade, med så många förhoppningar motsedda affären omkull, den nya fabriken, där man skulle göra socker af affallet från ett annat fabrikat, och i hvilken han satt in mer än fjärdedelen af sin förmögenhet. Sedan kom sjukdomen, om det nu var i följd af sorgen och grämelsen eller af andra, yttre orsaker. Men det var inte många dagar efter det stora slaget, som han bäddades ner och fick ligga flere veckor i en elakartad nervfeber.

Den gamle kamrern var så godt som bruten både till själ och kropp, när han åter kom på benen, och hans båda medelåldriga döttrar fingo pyssla om honom och jollra med honom som ett barn, för att få honom att vara förståndig och inte tänka allt för mycket på sina olyckor.

Det var svårt med de där tankarna. De sögo allt lugn ifrån honom. Inte för att han behöfde

frukta för att vare sig han själf eller hans barn skulle komma att lida någon nöd. Återstoden af hans förmögenhet var tillräckligt stor, för att de skulle kunna lefva under tämligen bekymmerfria förhållanden. Om ock sjukdomen förminskat hans krafter, orsakade det heller inte så stor förändring i hans lefnadssätt, ty han hade redan för ett par år sedan tagit afsked och förde ett tillbakadraget familjelif. Men han var en orolig natur och hade alltid varit ängslig för morgondagen. Som barn hade han varit rädd för, att det skulle bli dålig mat middagen därpå. Som yngling hade han varit rädd för, att den flicka han tyckte om skulle bli bortsnappad, innan han hunnit taga sina examina. Som ung tjänsteman hade han varit rädd för, att andra skulle gå förbi honom. När han kommit till en bärgad ställning, hade han varit rädd för svårigheter på ålderdomen. När han sparat sig till skydd för den, hade han varit rädd för sina barns framtid. Och när han hunnit aflägsna bekymren äfven för denna, var han rädd för alla oförutsedda händelser, som kunde beröfva honom och hans närmaste den tryggade ställning han beredt dem. Därför hade han också arbetat på att alltid hafva något i reserv, något utöfver det nödvändiga, och som han hade ett godt hufvud och ganska förslagna affärsidéer, hade det också lyckats honom.

Nu var det emellertid slut med det där öfverskottet, och de stodo utan skydd mot det oförutseddas angrepp. Han inbillade sig allt möjligt, att banken där han hade sina pengar kunde inställa

sina betalningar, att någon af döttrarna kunde få en sjukdom, som slukade ohyggliga summor, eller att människor skulle bedraga honom på ett eller annat sätt.

Allt det där tänkte han på nätter och dar, men i synnerhet när han satt och lade patience. Att lägga patience redde så bra ut tankarna brukade han säga förr i världen, då han sysselsatte sig med sina finansoperationer, och när han slutade med dem, slutade han inte för det med patiencen. Alltid hade man någonting att tänka på, som behöfde klargöras, menade han.

Fröken Minna, den yngsta af döttrarna, trodde visserligen att han fäste någon betydelse vid, om patiencen gick ut eller inte, att då skulle det eller det ske eller inte ske, och att han inte tänkte så fasligt mycket på andra saker. Men fröken Agda, den äldsta, trodde mera på sin fars utsago, och var orolig för att den där sysselsättningen ledde honom in i en farlig tankekrets. Hon brukade lägga handen öfver korten och föreslå honom, att de skulle läsa högt eller spela ett parti bräde, bara för att få honom bort ifrån hans grubblerier. Men oftast lyckades det inte. Han ville helst tänka. Och hon lät honom till slut hålla på, ty hon märkte att han själf tänkte sig till ett slags tröst. Än den ena, än den andra lilla besparingen kunde han under dessa funderingsstunder hitta på att införa i deras lefnadssätt. Det var nästan som forna tiders goda finansspekulationer, ty det rörde sig ju alltid om en liten vinst, om inte aktiv, så åtminstone passiv.

»Agda, min flicka,» kunde han säga bäst det var, »tycker du inte vi ska skaffa oss en kamin till vintern? Det blir alltid billigare att bränna koks än ved.»

Agda nickade och samtyckte, och så var han vid bättre humör för den dagen. Han hade inte gjort en så liten förtjänst ändå.

»Jag undrar,» sade han en annan dag, »om vi inte skulle kunna hyra ut biblioteket och flytta böckerna in i mitt rum?»

Bägge flickorna funno det vara en briljant idé, och hans ansikte lyste upp, som när han förr i världen kom öfver några riktigt utmärkta värdepapper.

Men bästa trösten var ändå, när han tänkte på Axelsson, den stackars ingeniör Axelsson och hans familj. Om dem kunde han tala hvarenda dag, utan att tröttna, och han såg aldrig så upplifvad ut, som sedan han fått beklaga dem under en god stund.

Axelsson och kamrern hade gjort sitt stora inköp af sockerextrakt-aktier tillsammans, och det var en bekant till Axelsson, som genom en särskild grace förmedlat köpet, ty aktierna hade en strykande afgång. De skulle komma att ge millioner i ränta, sade den stackars Axelsson, och han hade visst satt sig betänkligt i skuld för att kunna köpa upp så många som möjligt. När kamrern, som var betydligt försiktigare, framhöll, att det ändå inte var bra att så där sätta allt på ett kort, skrattade han bara helt öfverlägset, slog honom på axeln och sade: »Vänta bara tills om ett år, så få vi väl höra, hvad

du säger då!» Och en liten tid därefter, då det började hviskas om, att det ändå fanns ett visst litet svårhjälpligt fel med den där fabrikationen, var han lika lugn för det. Han ville inte höra talas om kamrerns farhågor, och en dag, när denne gnällde mer än vanligt erbjöd han sig att köpa så många aktier han ville bli af med.

Kamrern funderade. Den andres trygghet gjorde intryck på honom. Men, Gud vare lofvad, till slut beslöt han sig dock för att taga det säkra för det osäkra och lät honom verkligen köpa en god del af aktierna. Hade han inte gjort det, skulle väl han och hans döttrar nu fått lefva på sill och bröd. Och mellan de stunder han grämde sig öfver sin förlust, tackade han den högste för att han gifvit honom detta goda tillfälle att sätta så pass mycket af sin egendom i säkerhet.

Men den stackars Axelsson! Han riktigt sörjde öfver honom, där han satt med hustru och fyra barn. Det var ju ett elände, och det gjorde honom mycket ondt om dem, fastän det var tydligt att det lugnade hans sinne rätt mycket, att efter sedan han tänkt på sitt öde tänka på deras. Ibland kan det kännas upplyftande att få sörja öfver andra.

Besynnerligt nog hade han emellertid inte hört något ifrån dem på de sex, sju veckor, som förflutit, sedan katastrofen inträffade.

Hustrun och barnen hade varit bortresta för att vistas hos hennes föräldrar under sommaren, och han själf hade endast några dagar före det sorgliga fallissementet lämnat staden för att företaga en längre

affärsresa till utlandet, hvarifrån han ännu inte återvändt.

Sedan kamrern kommit upp från sjukbädden, hade han visserligen frågat de få bekanta, som gingo till honom, om de visste något om Axelssons och deras förhållanden, och de hade nog hört att han råkat illa ut i kraschen, men ingen kunde säga något bestämdt, då dels bolagets affärsställning ännu inte blifvit bekantgjord, och dels han själf inte på något sätt låtit förmäla någonting om saken. Troligt var dock att han hade det svårt, ty ryktet gick att han i bref till en bekant sagt sig skola bosätta sig utrikes för att lättare kunna slå sig fram.

Ja, stackars Axelsson, det såg nästan ut som om han hade rymt. Måtte han bara inte haft nys om händelsen på förhand och gjort något galet i sin förtviflan, så att han fått ett ledsamt skäl för sin rymning.

»Ja, ja, det är ju förskräckligt att ha sådana tankar om en vän och bekant,» tillade kamrern, då han någon gång låtit en dylik antydan falla inför sina döttrar, »men man ser ju så ofta, hvilka hemska ting som ske. Och hvad allt kan inte nöden drifva en till?»

En eftermiddag satt han åter och lade ut sin patiencelek, då det ringde på tamburklockan.

Fröken Minna sprang själf ut. Hon var allt för nyfiken att få veta, hvem som var upphofvet till det sällsynta ljudet, för att kunna vänta tills jungfrun gick. Och till och med kamrern var inte utan sitt intresse för saken. Han lyfte upp hufvudet och

satt och höll kortet, som skulle läggas ut, mellan tummen och pekfingret.

Därute hördes röster, Minnas och en annan fruntimmersröst, och Agda, som satt kvar inne hos sin far, började gissa, hvem den besökande kunde vara. Men hon gissade inte alls rätt. När Minna kom in med den främmande, reste sig kamrern af förvåning, och Agda gick gladt öfverraskad emot henne.

Den inträdande var en liten fyrtioårig dam med ett par vänliga ögon och ett något sentimentalt uttryck öfver ansiktet, hvilket blef djupt sorgset, då hon närmade sig kamrern och räckte honom handen till hälsning.

»Nej, se fru Axelsson,» sade han.

De tryckte länge hvarandras händer under ömsesidigt förstående.

»Å, hvad jag har tänkt mycket på kamrern,» sade slutligen fru Axelsson, när hon åter kunde tala. »Och på er med.»

Hon vände på hufvudet först åt den ena af flickorna och sedan åt den andra.

»Och så sjukdom till på köpet,» fortsatte hon. »Ack, snälla kamrern, vill ni inte hålla till godo med litet körsbärssaft, som jag själf gjort. Den är verkligen rätt läskande, när man är konvalescent.»

Med en snabb rörelse drog hon fram ur sin vida krage en stor saftbutelj, inlindad i hvitt papper och ställde den i soffhörnet bredvid kamrern, som tackade henne litet tafatt.

Nej, nej, han fick inte tacka. Hon sköt ifrån sig hans hand med båda sina och suckade.

»Å, den som ändå kunde göra något! Den som ändå kunde lindra och hjälpa när det behöfdes.»

Lindra och hjälpa! Kamrern rynkade ögonbrynen. Det där skulle väl aldrig vara menadt åt honom? Hvad var det för snick snack af den stackars kvinnan?

»Ja,» sade han, »hvem önskar inte det? Jag tycker också synd om alla lidande, kära fru Axelsson. Hur står det nu till med er?»

»Jo, jag tackar, mycket bra. Vi äro friska och krya, både jag och barnen. Och Edvard mådde också bra sist jag hade bref ifrån honom. Om vi ändå kunde dela med oss litet af vår hälsa åt er!»

»Tack, tack, men hur har ni det annars då?»

Jo, de hade det utmärkt på alla sätt. Hon önskade bara att alla andra hade det lika bra, och så tittade hon innerligt på kamrern och sedan lika innerligt på hvar och en af de båda flickorna.

Det var en märkvärdigt nöjd människa. Kamrern vred sig nästan nervöst i soffan. Nu kunde han inte längre afhålla sig från att gå rakt på sak.

»Och stackars Axelsson, som fick lof att resa sin väg,» sade han.

Fick lof! Han hade visst inte *fått lof*. Han hade rest med uppräckta händer, för han hade fått en så utmärkt plats i Liverpool, dit de skulle flytta allesammans. Både Agda och Minna måste komma och hälsa på dem och se hur trefligt de hade. De

kunde behöfva en smula rekreation, de stackars flickorna!

Och full af deltagande klappade hon dem på kinderna. Det var som om hon bjudit dem till sig på ett mål mat, efter som de hade det så knappt hemma.

Men kamrern ref ihop alla korten med en otålig gest. Han förstod ingenting af allt det här. Var det för honom eller Axelsson, som det gått omkull?

»Hade Axelsson ändå inte tråkigheter, innan han reste,» frågade han. »Jag menar han som jag för de där sockeraktierna . . .?»

Fru Axelsson smålog.

»Ah,» sade hon, »det var inte af någon betydenhet.»

Inte af någon betydenhet! Svetten sprack ut öfver hela den gamle herrns ansikte. Hvad ville det säga? Var det inte af någon betydenhet, om man förlorar en tjugu, trettio tusen kronor? Voro de så stort herrskap?

»Jaså,» sade han, »det gjorde er ingenting?»

»Ånej, inte så mycket. Edvard ligger ju alltid i stora affärer. Förlorar han på ett håll, så vinner han på ett annat. Det får man vänja sig vid och ta med lugn. Annat är det när man har sina vissa inkomster och får dem minskade. Det är inte så godt det.»

Och hon smekte kamrerns ena arm med det ömmaste medlidande i ton och min, men rönte alls ingen tack. Han satt rak och stel och började lägga ut korten, som det tycktes för att få en anledning

att röra sin arm och liksom i all höflighet skaka bort hennes hand, hvilken såg ut att vilja ligga kvar för obestämd tid.

Fröken Agda kände sig också illa till mods. Hon strök upp håret vid tinningarna och såg oroligt på sin far.

Stackare, nu skulle han aldrig mera kunna lifva upp sig vid tanken på Axelsson. Det fanns inte längre någon, som hade det värre än han. Hans öde var det värsta. Och hon såg redan på hans ögon, hur världen hade mörknat för honom. Hvarför skulle nu också den där Augusta komma hit och ställa till uppvisning med sin lycka och sitt medlidande. Hon skulle verkligen velat göra henne en förargelse, om hon kunnat. Och röd i ansiktet af nervositet försökte hon slå omkring sig med sina små kycklingvingar så godt hon kunde för att skydda sin far.

»Men, kära Augusta,» sade hon, »nog var det väl ändå ett slag för er, som har så många barn att uppfostra. Det går väl an för oss som har litet samladt ändå... Men ni... vi tyckte att det var så rysligt för er skull...»

»A, söta ni,» svarade fru Axelsson leende, »inte var det hela världen heller! Edvard hade inte mer än ett par tre aktier kvar. Resten sålde han kort innan han for för att få medel att köpa in sig i firman i Liverpool, där han är anställd.»

Det var punkten för historien. De icke utlagda korten darrade litet i handen på kamrern och han betraktade den främmande med uppspärrade ögon.

Han hade sålt! Axelsson hade sålt sina aktier. Man kunde således ha sålt dem så där kort förut! Hvarför hade inte han, kamrern, gjort det med? Om han bara förstått... Men han var född under en olycklig stjärna.

Efter denna vändning ville samtalet inte riktigt taga fart igen, trots fru Axelssons alla välmenta försök. Hon hade kommit i afsikt att muntra upp dem, men misslyckades totalt. När hon föreslog kamrern att fara ut och åka, ruskade han bara på hufvudet, flickorna sade nej till besöket i Liverpool, och Minna var den enda som ens ville lofva att hälsa på henne innan hon for.

Det var med det sorgliga intrycket att olyckan förstört dem som hon slutligen tog afsked och gick. Men hennes samvete var lugnt. När folk inte ville låta en lätta lifvets bekymmer för dem, så var det ju omöjligt att uträtta någonting.

Så fort hon gått, makade sig kamrern så långt han kunde in i ena soffhörnet, stirrade med rynkad panna på saftbuteljen, som stod kvar i det andra och röt med skarp stämma: »Bort med den!»

Den togs undan, hvarpå han makade sig tillbaka till sin förra plats och fortsatte med patiencen.

Om han också hade sålt...! Om han hade tänkt sig för...! Om han hade varit klok.. ! Nu tyckte han att han var den dummaste människa på jorden, men också den som grundligast blifvit lurad. Och detta »om» förföljde honom.

Från den dagen minskades hans aptit och förstorades hans intresse för patience. Han lade patience

från morgon till kväll, antingen det nu var för att tänka bättre, eller att han i korten forskade efter någon dunkel ödets mening. Han magrade och fick ett slappt uttryck. Och när gamle kapten Boyse, hans gode vän, en kväll kom och hälsade på honom, blef han rent förskräckt öfver hans utseende.

»Hvad står på?» sade han. »Har det händt någon ny olycka?»

Och han såg misstrogen ut, när man försäkrade att det rakt inte händt något alls.

Efter en stunds lamt samspråk spände emellertid kamrern plötsligt ögonen i sin vän.

»Har du hört, att Axelsson sålde sina sockeraktier innan han for?» frågade han.

»Sålde han? Å, prat!»

»Det är säkert.»

»Hvarför skulle han då haft så ondt om pengar? Han lånade fem hundra kronor af mig.»

»Hm . . .! Men det lär allt vara så ändå.»

»Slidder sladder, han har skulder öfver allt, och jag vet specielt, att han beklagat sig öfver sockeraktierna.»

Kamrern flyttade på sig, lade ner patienceleken, fattade i stället tag med båda händerna om bordsskifvan och såg ut, som om han velat skåda tvärs igenom kaptenen. Det var som om denna fråga gällt lif eller död för honom.

»Men jag har hört det af hans egen hustru,» utbröt han. »Och hon tycktes för resten inte veta af några bekymmer.»

Hans gäst skrattade så att isterhakan hoppade mot skjortbröstet.

»Jaså, har du hört det af lilla frun? Ja, det förklarar saken! Du är väl inte enfaldig, människa, och tror på det heller! Axelsson, som ligger i så stora affärer, kan väl inte relatera allting som det är för lilla gumman. Hur skulle han då få lugn och fred i huset?»

Först funderade kamrern en smula. Men så slätades rynkorna ut i hans ansikte och ett litet småleende låg och drog inne i ena mungipan.

Sedan kaptenen gått var det kamrerns tur att bevisa sammanhanget för flickorna, och han gjorde det så grundligt att de måste erkänna klarheten i hans bevisföring hundra gånger om.

Han var så ifrig att han steg upp och promenerade på golfvet, och efter denna motion fick han en sådan aptit, att han ville ha biffstek till kvällen. I stället för att lägga patience pratade han hela tiden, men nästan inte om någonting annat än om »stackars Axelsson». Det hade varit en mellantid, då han bara var »Axelsson». Men nu var han »stackars Axelsson» igen. Och hans familj låg honom också om hjärtat.

När de ätit ville han höra musik, några af de gamla känsliga folkvisorna, som Minna brukade spela och sjunga med sin spröda stämma, och då han tog godnatt af dem, hvilket blef jämförelsevis sent, hade hans skrynkliga ansikte ett blidt, nästan lyckligt uttryck. På vägen in lyfte han pekfingret mot Minna och gnolade hennes sista visa.

»Och tror du att jag förlorader är . . .»

Men han hade knappast försvunnit genom salen och hunnit in till sig, förrän de åter hörde dörren öppnas och hans små hasande steg ljödo öfver salsgolfvet. Där stod han framför dem med en högtidlig min.

»Hör ni flickor,» började han, »om jag dör och ni skulle ha något mer än ni behöfver, så kom ihåg stackars Axelssons barn. Hvem vet, hur det kan gå för dem som lefver så där ofvanpå en vulkan.»

De måste lofva med hand och mun och så blef han lugn och blid igen, tog för andra gången godnatt och begaf sig till ro, utan att vidare vända om.

Minna kastade en lång blick efter honom.

»Vet du, Agda, sade hon, »det är nog elakt af mig, men jag kan inte hjälpa att jag tror, att pappa är glad öfver att det gått illa för Axelsson med aktierna. Annars skulle han inte ha alldeles som samvetskval och tänka på barnen.»

Agda svarade inte genast. Hon stod och funderade.

»Jag tror inte han är glad öfver det,» svarade hon slutligen. »Men det ger hans eget öde en fördelaktigare bakgrund. En mörk bakgrund gör ju allting ljusare.»

Och hon plockade ömt och sakta ihop sin fars gamla nötta, tummade patiencekort, som lågo utbredda på bordet. Han hade gått sin väg och glömt att lägga patiencen till slut.

EN PREMIÈRE.

Det var besynnerligt så litet det märktes att det var en stor dag. Därnere på gatan vandrade människorna sin väg framåt lika lugnt som annars. Solen sken ungefär på sitt vanliga vis. Jungfrun kastade silfver och porslin på middagsbordet lika vårdslöst som alltid. Och där kom den gamle rådmannen, Emilias far, knackande askan ur sin pipa öfver blomkrukan, satte sig till bords och åt med ostörd aptit.

Nå, han hade då aldrig intresserat sig så särdeles mycket för sin äldsta dotter, Emilia, fastän han inte haft någon annan att tänka på, alltsedan hans hustru dog och hans bägge yngsta döttrar gift sig och flugit långt bort från boet. Ja, kanske det inte vore riktigt rätt att säga, att han icke intresserade sig för hennes person, men för hennes lifsuppgift gjorde han det då alls inte. Och det är väl ändå onaturligt af en far.

Satt han nu inte där och åt sin andra portion kalfkyckling och talade politik, fastän han borde sett att Emilia skälfde, så, att hon knappast kunde hålla i gaffeln och icke hade fått i sig mer än ett par salladsblad.

Det var precis som om han icke vetat af att det i dag var hennes lifs stora dag, den dagen, då ett snart tjuguårigt arbete skulle bära frukt, den dagen då ett af hennes dramatiska arbeten första gången skulle gå öfver scenen.

Det var minsann icke hennes fel att denna stund dröjt så länge. Hon hade alltid vurmat för litteratur, särdeles dramatisk produktion och själf sysslat därmed rätt träget. Men på de senaste tio åren, då hennes skönhet varit i aftagande, och hon icke längre var så upptagen af personlig romantik, hade hon med energi ägnat sig åt konsten.

Emilia var en ovanligt ärelysten ande. Folk påstod att orsaken till att hon ännu vid fyrtiofem år gick ogift var, att hon icke ansett sig ha fått något tillräckligt lysande anbud, ty friare hade hon haft godt om. Med sitt behagliga utseende och sätt och sin icke så obetydliga förmögenhet hade hon mer än en gång kunnat göra ett passande parti, men i väntan på ett bättre hade hon dröjt, och på det viset gick tiden ur händerna. Hon måste skaffa sig ett nytt mål för sin ärelystnad, och så blef hon dramatisk skriftställarinna på allvar. Hon tog verkligen uti grundligt, och ingen kunde förebrå henne att hon uraktlåtit något för sin utbildning eller för-

summat något tillfälle att erbjuda allmänheten att taga kännedom om hennes skapelser.

I åratal hade hon suttit på kungliga biblioteket och studerat tekniken hos både in- och utländska dramaturger, och själf skref hon en pjes ungefär hvar fjärde månad. Men det värsta var att få teaterdirektörerna att inse hennes förtjänster. Vid alla hufvudstadens scener och en del af landsortens hade hon en eller par pjeser liggande, men det var ändå omöjligt att uppnå ett tillfredsställande resultat på något enda håll. Det var bara undanflykter och tidsutdräkt, tills hon af sårad stolthet såg sig tvungen att taga sina arbeten tillbaka.

Naturligtvis berodde alltsammans på intriger eller att vederbörande icke ville göra sig omaket att läsa igenom manuskripten, och hon grubblade dag och natt på hur hon skulle kunna öfverlista de arga väktarna vid konstens tempel.

Hon skickade in pjeserna anonymt, sedan hon låtit renskrifva dem för att stilen ej skulle kännas igen. Men det hjälpte inte.

Ifrån att ha skrifvit problemdramer slog hon öfver till att författa sensationsdramer, från sensationsdramer till historiska skådespel och från historiska skådespel till samhällsskildringar. Men det hjälpte inte.

Hon gjorde ännu mer. Fastän hennes håg egentligen låg åt det allvarliga och storslagna, gjorde hon våld på sig och skref med sorg i hjärtat men ett småleende på läpparna det ena lustspelet efter det andra, ty någon hade sagt henne, att det nu

för tiden var omöjligt att slå igenom, om man icke debuterade med någonting gladt. Men det hjälpte lika litet.

Då tog hon mod till sig och gick till den framstående roman- och teaterförfattaren Ehrenberg, som var gift med hennes kusin, och frågade honom om han icke af intresse för den svenska dramatiska konsten ville skrifva en pjes i kompani med henne, ty hon var säker på att om allmänheten bara finge se hennes namn i så godt sällskap, så skulle världen sedan ligga öppen för henne. Men det hjälpte heller inte, ty Ehrenberg var så öfverdrifvet finkänslig. Han tackade henne hjärtligt för anbudet, men sade att han trots sitt intresse för den inhemska dramatiken icke kunde antaga det. Han skulle nämligen aldrig kunna förlåta sig själf, om han beröfvade henne hälften af den ära hon skulle kunnat skörda af sitt verk, ty han förutsåg att den insats hon skulle nedlägga i deras gemensamma arbete skulle bli långt värdefullare än hans.

Och så var äfven det hoppet slut. Hennes litterära framtid såg verkligen mörk ut, och hon skulle ha förtviflat, om hon icke jämfört sig med andra författare och tänkt på hur äfven de största fått gå oförstådda i årtionden, ja, i hela sitt lif. Det styrkte henne alltid och kom henne att oförtrutet fortgå på sin väg.

Slutligen lät dock det oblida ödet beveka sig af så mycken ihärdighet.

Hon hade händelsevis stiftat bekantskap med ett ganska uppburet skådespelarepar, anställdt vid

en af de mindre teatrarna, och förstod att odla detta umgänge. I allmänhet trifdes man i hennes hem, ty hon var en älskvärd och treflig värdinna och kunde konsten att samla ihop folk, som passade tillsammans, och göra det lifligt i en salong. Skådespelaren och hans fru tillbringade ett par angenäma kvällar hos rådmannens, och sedan kunde de omöjligen neka att läsa igenom Emilias dramer från de senaste åren. Och hade man tagit ett steg, måste man taga ett till och rekommendera dem. De båda artisterna hade stort inflytande hos direktören, och så begaf det sig att hennes sista skådespel ändtligen öfvades in och skulle uppföras offentligt denna märkliga oktoberdag.

Emilia satt som på nålar under hela middagen. Hon hoppades att fadern ändå skulle säga ett ord om aftonens stora tilldragelse. Men han resonnerade om allt annat än om den. Det var precis som om han aldrig skulle hört talas om den, fastän han i hvarenda detalj fått i sig historien om förberedelserna.

Till sist kunde hon icke underlåta att fråga om han gick med på teatern, ty det spörsmålet hade hittills lämnats oafgjordt.

»Det finns godt om plats i logen, pappa,» sade hon.

Men han skakade på hufvudet och sade att han kände sig så trött i dag, så han tyckte det var bäst att bli hemma. Och mycket riktigt gick han strax efter maten in i sitt rum och lade sig att sofva

middag, så att Emilia icke en gång fick taga afsked af honom, då hon skulle gå.

Det gjorde henne litet ondt detta, att hennes egen far icke skulle ta hennes kallelse mera på allvar, men hon tröstade sig med att nästan alla talanger varit missförstådda af sina närmaste. Och så sprang hon ifrån både galoscher och paraply, så att jungfrun måste springa efter henne ner på gatan med de glömda effekterna.

Ack, hon var så distrait och hade så brådtom! Tänk om hon inte skulle hinna in i logen, innan de teaterbesökande kommo, så att de kanske skulle få se henne! Å, hon skulle dö af förlägenhet!

Men direkt till teatern skulle hon ändå icke gå. Först måste hon upp till Ehrenbergs för att hämta sin kusin, som lofvat sitta hos henne i logen. Ehrenberg själf hade betackat sig. Han ville helst slippa den svarta hålan, sade han, ty han hade nog af den, när han skulle sitta där och lida helvetes-kval för egen del. Men en biljett till salongen skulle han kanske skaffa sig.

Kusinen var färdig när hon kom upp. Hon satte bara hatt och kappa på sig, och de hunno till teatern i så god tid, att det ännu var mörkt i salongen, när de installerat sig i den lilla avant-scenen.

Men då man började tända fick Emilia feber.

Hon tyckte att man gick och gjorde i ordning en domsal, där rätten snart skulle sammanträda och döma henne till lif eller död. Och då de första människorna trädde in kastade hon sig om halsen

på fru Ehrenberg och bad henne att icke öfvergifva henne. Hon var nästan hysterisk. Hon visste icke om hon ville stanna eller fly, och när det efter en stund knackade på logedörren och Ehrenberg kom in, kastade hon sig också i hans armar och frågade honom hur hon skulle bära sig åt för att uthärda på denna sträckbänk. Hon tyckte att hon ville signa till golfvet och dö af blygsel.

»Å, var bara lugn,» sade Ehrenberg tröstande, »man öfverlefver det ändå alltid.»

Men då blef Emilia litterärt ödmjuk för första gången i sitt lif.

»Ja du,» sade hon. »Det går väl an för dig, som vet, att du kan göra något bra. Men jag . . . Å, jag önskar att jag aldrig skrifvit en rad! Jag kommer att bli en brännmärkt människa. Å, öfverge mig inte! Lofva att du följer mig hem i natt, Laura! Om ni lämnar mig ensam, så tror jag att jag går i sjön.»

De andra rördes af detta ångestutbrott, isynnerhet som de hade läst pjesen och själfva voro något ängsliga för dess öde. Laura lofvade beredvilligt att ligga hos henne öfver natten, och Ehrenberg sade uppmuntrande att början alltid är värst. Bara de dragit upp ridån blef det nog bättre. Och så gick han ut, ty salongen var nu fylld, orkestern höll på med de sista takterna, och han trodde sig nätt och jämt hinna till sin plats innan gasen skrufvades ned.

Och så började det.

Pjesen var ett tendensstycke med ultra radikala

idéer, ty Emilia var alltid med på tidens nyaste tankar, och där talades stora ord om det andliga förtryck som öfvas här i världen. Författarinnan hade arbetat i sin älsklingsgenre, den allvarliga, men en del satir var också inslaget i väfnaden.

Hennes första känsla vid att höra sina egna ord från scenen var en underlig skräckfylld tjusning. Det lät ju märkvärdigt bra. Hvarenda mening ljöd med klang och kraft. Hon fick verkligen aktning för sig själf, och om hon någon gång varit en smula osäker på sina idéer, så fick hon nu plötsligt en bergfast tro på dem, då de utgingo från andras munnar. Men hur skulle publiken uppfatta dem? Nu blef hon hjärtängslig igen och såg ut i salongen genom fönstergallret.

Där sutto människorna stilla på sina stolar och sågo absolut ogenomträngliga ut. Men tyst, där var det en som skrattade!

Hvad skrattade han åt? Hon mindes inte riktigt om hon menat något lustigt med repliken, men det hade hon väl, eftersom han skrattade, för det var ju satir i pjesen.

Åter ett skratt! Flera stämde i. Å, man hade roligt!

Emilia andades lätt, ack, så lycksaligt lätt, och tryckte sin kusins hand. Det gick ju bra, tycktes det.

Och när ridån gick ner öfver första akten, smattrade det applåder, visserligen något ojämna, men från vissa håll mycket starka. Ridån gick upp två gånger.

»Å Laura, hur tror du det går? De äro visst vänliga,» hviskade hon till fru Ehrenberg.

Och denna svarade ja och log, ehuru litet osäkert, ty hon tyckte att publiken såg något oberäknelig ut. Men hon hann icke säga något vidare förrän det knackade, och en hel hop bekanta ryckte in i logen för att hälsa och komplimentera. Det var umgängesvännerna, de som uppskattade Emilia som god och angenäm värdinna, men icke fullt trodde på hennes kallelse som författarinna. De ville göra undan sin visit efter första akten, innan pjesens öde var afgjordt och medan man ännu med godt samvete kunde säga att det såg lofvande ut.

»Gratulerar! Det går ju bra. De spela verkligen riktigt snällt,» sade de.

Och Emilia strålade. Hennes ängslan hade nästan gått öfver.

Så kom andra akten. Hon vände ömsevis sina blickar mot scenen och salongen. Och nu hade ansiktena på det senare hållet blifvit uttrycksfullare. Man såg på hvarann, hviskade, och här och där skrattades som förut. När ridån gick ner ljödo handklappningar som förut, på det hela taget kanske något slappare men från ett par bänkar betydligt starkare än efter förra aktslutet. Ridån gick åter upp två gånger.

Under den följande mellanakten var det släktingarna och de gamla familjevännernas tur att infinna sig i logen. De hade icke kommit sig för förut af fruktan att visa sig påflugna. Och detsamma gjorde det, för de skulle ändå tycka och säga att pjesen var bra, om det än gick aldrig så galet. De

visste hvad man är skyldig sina närmaste, och bara det, att någon, som de kände, kunde få en pjes uppförd var ju underbart och storartadt.

Men också Ehrenberg tittade in på ett tag.

»Nå hur går det,» hviskade hans fru till honom, medan Emilia tog emot komplimanger af de gamla fruarna.

»Det vete fåglarna,» svarade han. »Om det bara inte vore så mycket sottiser. Bakom mig har jag en hel hop lifvade gröngölingar, inresta uppsalastudenter efter hvad det tycks, och de applåderar som förryckta så fort det kommer en groda. Det är de, som får ridån att gå upp, och man ska få se att de ropa in henne också.

»Å, stackars Emilia,» sade fru Ehrenberg bedröfvad.

Som om de gamla fruarna hört något af talet om inropning började de med detsamma att dryfta denna sak.

»Går du in, i fall du blir inropad, lilla Emilia,» frågade en af dem.

Hon slog ifrån sig med händerna och skrattade.

»Gud bevare mig! Skulle du göra det, Karl?» undrade hon, vändande sig till Ehrenberg.

»Nog har jag gjort det några gånger,» svarade han, »men hädanefter kan det inte hända mig, för om det också applåderas kan man aldrig veta om det blir succés.»

Emilia stod och såg på honom ett ögonblick.

Stackars Karl, hon förstod hvad han tänkte på. Hans sista pjes hade inte riktigt slagit an. Kritiken

hade så godt som sablat ner den, och publiken hade heller icke visat sig just så vänlig. Midt i hennes egen lycka och segervisshet gjorde det henne verkligen ondt om honom.

»Å Karl, du har då bra litet självförtroende,» sade hon och slog honom uppmuntrande på axeln. »Man kan inte alltid lyckas, det vet jag också.»

Det kom en lustig glimt i hans ögon, men han svarade bara, »tack ska du ha, Emilia», och försvann tillika med de gamla fruarna, ty det var hög tid att återvända till salongen.

Men Emilia, kunde icke genast frigöra sig från sina medlidsamma tankar.

»Vet du, Laura,» sade hon, sedan de blifvit ensamma, jag tycker så synd om Karl. Det är nog svårt för honom att se en annans stycke göra lycka, när han själf hatt otur.»

Laura såg på henne med stora ögon, som om hon inte riktigt fattade meningen. Men därpå höll hon på att brista ut i ett gapskratt, som hon dock lyckligtvis hann kväfva i näsduken, och i det inbrutna mörkrets skydd förklarade hon helt saktmodigt och lugnt, att Karl nog inte led så mycket som hennes kusin trodde.

Och så gick ridån upp för tredje och sista akten. Publiken förhöll sig som förut, kanske med undantag af att skrattsalfvorna från bänken bakom Ehrenberg blifvit ännu intensivare, och när ridån gick ner applåderades det ursinnigt därifrån och skreks och tjöts på författarinnan. I dessa rop blandade sig visserligen några hyssjningar från annat

håll, men de öfverröstades af de glada ungdomarnas starka näfvar och lungor. Det stora flertalet af åskådarna, som alltid lockas med af en kraftigt upptagen applåd, stämde också i, och bäst det var fingo de lön för sin möda.

Författarinnan stod på scenen och bugade åt alla sidor. Hon hade så tjusats af all denna hyllning, att hon öfvervunnit sin blyghet och icke kunde motstå lusten att stå ansikte mot ansikte med sina beundrare.

Gång på gång fick hon framträda, och så gick hon ändtligen och kastade sig i Lauras armar för att utom sig af sinnesrörelse försäkra henne att detta var den lyckligaste dagen i hennes lif.

Hon och Ehrenbergs togo en droska utanför teatern, men det var riktigt svårt att komma upp i den, ty en skara upprymda unga män skockade sig omkring dem, och när de ändtligen sutto på sina platser, lyfte alla ungdomarna på sina hattar, svängde dem i luften och klämde till med ett duktigt hurra.

»Bry dig inte om dem,» hviskade fru Ehrenberg till sin kusin.

Men Emilia, som kände sig som en nykrönt drottning, nickade åt alla håll och sade »tack, tack.»

Och då blef entusiasmen än större i de unga männens led.

»Hurra för den nya författarinnan,» ropades det. »Hurra! Hurra!»

Hon vände sig om och nickade åt dem från den körande vagnen, och sedan lutade hon sitt hufvud mot Lauras axel och grät af glädje.

Det var ändå underbart att hon blifvit förunnad lyckan att upplefva en sådan stor dag.

Morgonen därpå vid elfvatiden kom Ehrenberg upp till rådmannens för att hämta sin hustru, ty de hade en visit att göra tillsammans, och Laura hade hållit sitt löfte att ligga hos Emilia under natten, ehuru denna vid slutet af kvällen icke varit vid sådan sinnesstämning, att man kunde befara att hon skulle begå något attentat mot sitt lif. Tvärtom hade hennes lefnadsmod och lifsglädje aldrig varit större, men i lust liksom i nöd behöfver man sällskap, och Emilia hade icke velat afstå från sin utlofvade nattgäst.

Då Ehrenberg steg in i salongen kände han sig emellertid betydligt illa till mods, ty morgontidningarna hade varit allt utom vänliga mot gårdagspremièren, och han var säker på att mötas af tårar och förtviflan.

Men hvem öppnade dörren från salen och kom lätt och dansande emot honom om icke en strålande Emilia. Hon nästan kysste honom, så gladt hälsade hon.

»Jag tror du är lika lycklig i dag som i går,» sade han förvånad.

»Ja, Karl, ännu lyckligare.»

»Har du läst tidningarna,» frågade han med en diskret sänkning af rösten och en försiktigt forskande blick på sin hustru, som nu också kommit in.

Emilia skrattade till.

»Ja, hela högen! Men hvad tror du jag frågar efter dem. Man vet ju att hvarenda kritiker är en

misslyckad författare, som kväljes af afundsjuka bara någon annan lyckas få fram ett arbete. Och dessutom är det ju på förhand öfverenskommet mellan dem, att en kvinna aldrig kan åstadkomma någonting dugligt i konstväg. Nej, de där herrarna öfverraskade mig alls inte. Men här ska du få se en kritik, som jag sätter värde på.

Och hon höll upp ett papper, som hon vecklade ut framför honom. Det var ett hvitt skrifpappersark af vanlig storlek, och midt på sidan under Emilias namn syntes några präntade rader, åstadkomna, som det tycktes af en tämligen ovan hand. De hade följande lydelse:

»Hell dig, vår nya författarinna, du länge väntade och efterlängtade! Måtte du ofta skänka oss sådana njutningsrika stunder som i går!

Unga Sverge.»

Ehrenberg läste igenom skrifvelsen ett par gånger innan han med en bugning lämnade igen den. Det fanns icke något tvifvel om att den härledde sig från de unga studenterna, som suttit bakom honom på teatern i går. Naturligtvis hade de kokat ihop detta snillefoster vid en gladare supé.

»Jag tänker svara i tidningarna: 'Unga Sverge! Af hjärtat tack!' eller någonting ditåt,» förklarade Emilia.»

»Å nej, Emilia,» utbrast Laura förskräckt, men hon fortsatte icke, ty hennes man nöp henne i armen för att hon skulle tiga.

»Jo, det ska jag visst, det,» sade Emilia.

»Skulle jag inte tacka dem, som beredt mig en så stor glädje som denna?»

Och hon vek ihop papperet så ömt och allvarligt, som hon kanske aldrig vikit ihop ett kärleksbref. Det var säkert det dyrbaraste af allt hvad hon ägde.

Då herr och fru Ehrenberg kommit för sig själfva ute på gatan, och Laura hängde vid sin mans arm, suckade hon djupt.

»Den arma Emilia,» sade hon.

»Säger du det,» svarade han. »Jag tycker hon är den lyckligaste af alla författare och författarinnor jag känner.»

Och Emilia såg sannerligen alls icke olycklig ut, där hon gick omkring i sin våning med ett strålande leende öfver hela sitt ansikte.

Samma förmiddag satte hon sig ned vid sitt skrifbord och började en ny pjes.

FRÖKEN EMMA

Gud vet hvad som försiggick i barnkammaren! Det lät nästan som om där lektes grisslakt och man fått tag i bästa köksknifven att operera med.

Men lika leende och oberörd som alltid satt nya barnfröken kvar inne hos frun i hvardagsrummet och höll sällskap, virkade på spetsen kring lillans sängtäcke och berättade sina memoarer.

Två gånger hade redan fru Gertrud Hejden sett upp från sin söm med en undrande blick och afbrutit henne med det menande spörsmålet:

»Nej, men hvad tror fröken de ha för sig?»

Men utan att ens vända på hufvudet, hade fröken Emma helt lugnt genmält, som om saken alls inte rört henne:

»Ja, de ta's väl litet som vanligt, kan jag tro.»

Och därefter hade hon återtagit sin berättelses löpande tråd utan en tanke på att hennes åhörarinna

möjligtvis skulle kunna intressera sig för andra saker och ting här i världen än den.

Inte ens när frun själf steg upp och gick ut för att höra hvad som stod på, bekom det henne det ringaste. Hon satt i all sköns ro stilla på sin stol, och när Gertrud kom tillbaka med en trumpen min, sade hon bara helt vänligt:

»Nå, det var väl inte så farligt, förstår jag?»

Och när hon på den frågan fick ett tämligen spetsigt svar, var hon lika glad för det, yttrade något om ostyriga barn i allmänhet, och fortsatte åter med sin lefnadsskildring.

Ja, det var en märkvärdig flicka att ha ett gladt och jämnt lynne. Ingenting kunde bringa henne ur fattningen, vare sig snäsor eller pikar, vare sig köld eller tystnad. Alltid såg hon lika förnöjd ut, och på hennes runda kinder skeno ständigt ett par glansdagrar af idel belåtenhet, så att de liknade ett par nyss gnidna äpplen, färdiga att läggas i fruktskålen.

För öfrigt var det ganska svårt att vara snäsig och ovänlig mot henne, ty hon afväpnade en alltid med sitt leende ansikte och sin oskyldiga min, som så tydligt sade, att hon alls inte visste af att hon gjort något galet eller att man kunde ha skäl att vara missnöjd med henne.

Aldrig talade hon heller annat än godt om folk och om, hur snälla de voro, och om, hur mycket de tyckte om henne. Och ibland skämdes fru Gertrud riktigt för sig själf öfver att hon ensam kunde känna en sådan förargelse stiga upp inom sig

emot en varelse, som alla andra satte så stort värde på, och att det skulle vara henne så svårt att hindra sitt dåliga lynne att komma till utbrott. Detta lyckades henne dock för det mesta, ty hon ville åtminstone inte *visa*, att hon var sämre än andra människor.

Men att hon missräknat sig en smula på den ställning, fröken Emma skulle komma att intaga i huset, var i alla händelser ett faktum.

Då hon engagerat henne, hade hon betraktat henne som en helt enkel flicka, hvarför man således kunde antaga, att hon icke i motsats till sådana barnfröknar, som komma från bildade hem, skulle ha några större pretentioner, utan snällt och beskedligt skulle ägna sig åt barnen, för hvilkas vård man uteslutande räknat på hennes tjänster.

Men fröken Emma hade fattat sin uppgift på ett helt annat och mångsidigare sätt.

Barnen lät hon helst sköta sig själfva, men i stället gick hon hack i häl efter frun, hvart denna än sökte sin tillflykt, och höll sällskap och talade om, hur intim hon varit med sina förra fruar.

När det var främmande, lade hon barnen en timme tidigare och tog helt vänligt och oombedd på sig största delen af Gertruds värdinneplikter, trugade gästerna att äta och satte sig i salongssoffan och konverserade med en sådan frimodighet och bekymmerslöshet för alla de små grodor, som hoppade ur hennes mun, att man rakt inte visste, hur man skulle bära sig åt för att hejda hennes älskvärdhet.

Och när man skulle bort till släkt och vänner, tog hon för gifvet, att hon skulle med och stod färdig och fin på samma gång som de andra, så att det var omöjligt att låta henne stanna hemma.

Ja, någon ny barnfröken hade man väl knappast fått, men i stället en ny familjemedlem.

Det var på detta fru Gertrud nu satt och funderade, medan rynkorna drogo ihop sig i hennes panna och fröken Emma fortsatte att berätta om alla snälla och hyggliga människor, som lefde och verkade här på jorden, och som särskildt varit så snälla och hyggliga mot henne, den lilla barnfröken.

En stor del af historierna gingo emellertid förlorade för fru Gertrud på grund af denna hennes tankspriddhet. Men plötsligt vaknade hon upp. Fröken Emma hade börjat tala om jul och julklappar, och det var nästan en fråga för dagen, ty man var nu i början af december.

Det var alldeles förundransvärdt, hvad man öfveröst henne med julklappar!

När man betänkte, att hon blott ägde en liten oansenlig byrå med tre lådor, var det rent obegripligt, hur den kunde rymma alla dessa presenter. Det var klädningstyg, och det var guldklockor, och det var ringar, och det var armband, och det var silfverkuverter i oändlighet. Och hur många portmonnäer med femtiokronor i, som helt finkänsligt smugglats in i hennes servet eller ficka eller under hennes hufvudkudde, det kunde då inte räknas upp.

Om hon haft något förstånd att sköta pengar, så borde då den flickan ha varit kapitalist.

När hon slutligen höll upp ett ögonblick för att hvila tungan och satt och bredde ut täckspetsen öfver knäet, passade fru Gertrud på att tala ut ett par ord, som en god stund legat henne i sinnet.

»Ja, det får jag säga var stora presenter,» anmärkte hon. »Men snälla fröken, gå för all del inte och tro, att vi kan vara så där generösa, för det ha vi inte råd till.»

»Ack, ack, ack!»

Den lilla barnfröken öppnade sina ögon på vid gafvel och vände på dem åt alla väderstreck.

Inte fick frun tro, att hon gick och tänkte på något sådant. Hvad brydde hon sig om hvad hon fick! Om man bara gaf henne så mycket som af en knappnåls värde, så var hon lika glad för det. Det gjorde henne alldeles detsamma, om hon fick litet eller mycket.

Detta tal lugnade visserligen fru Gertrud en smula. Flickan var kanske inte hvarken så illmarig eller så pretentiös, som hon nyss hade trott. Men i alla fall tänkte hon under de följande dagarna rätt mycket på fröken Emmas julklappshistorier. För att icke skillnaden i frikostighet skulle bli allt för stor mellan hennes förra och nuvarande herrskap, måste man ju anstränga sig att ge henne så stor present som möjligt, och när julaftonen kom, fick verkligen den lilla barnfröken en rikligare gåfva än man först tillämnat henne.

Det oaktadt satt emellertid fru Gertrud med oro i sinnet under det paketet rullades upp. Det var ju ingenting, ett fattigt lappri mot hvad den bortskämda flickan var van att få.

Men när den nätta kappan slutligen låg utbredd på bordet, kunde man dock icke misstaga sig på, att mottagarinnan blef glad. Hon sken som en sol och hon tackade och neg, så att det icke ville bli något slut på det. Man skulle till och med kunnat tro, att hon aldrig i sitt lif fått en så storartad present.

»Tänk hvad man ändå kan misskänna folk,» sade Gertrud litet ångerfullt till sig själf. »Hon har nog i alla fall uppriktigt fäst sig vid mig och blir därför glad för det minsta hon får.»

Genom denna nya syn på flickans karakter fick hon nästan sympatier för henne och förargade sig knappast alls öfver, att hon nu måste taga henne med på alla bjudningar inom släkten.

Men när de egentliga jultillställningarna voro öfver, inviterades man likväl till ett kalas, dit den lilla barnfröken icke objuden kunde tagas med.

Det var ett sådant där stort notvarp till supé, med vaktmästare och kokfru, dyra viner och mat i oändlighet och där gästerna hela kvällen sitta inpackade i sina vråar af brist på förmåga att lotsa sig fram genom trängseln, under det värden själf går sakta omkring, gnuggar händerna af belåtenhet och säger till hvar och en, han möter:

»Ja, se, jag tycker det är så bra med sådana här större bjudningar, för då kan hvar och en välja

sällskap efter egen smak. Alltid ska man väl träffa på någon liktänkande bland så många.»

Det föll sig likväl icke så, att fru Gertrud träffade på några liktänkande själar i det hörn, där hon var instängd för aftonen, och hon hade suttit och stridt mot gäspningarna en lång stund, då hon ändtligen blef presenterad för en ståtlig, medelålders dam, som intresserade henne. Hennes utseende var henne alls icke bekant, men däremot namnet, och i samma förhållande tycktes hon själf stå till den nypresenterade.

»Om jag inte misstar mig, bästa fru Hejden,» sade den ståtliga damen, »så äro vi visst redan bekanta till namnet?»

»Ja, jag tror det,» svarade Gertrud. »Genom en liten barnfröken, som har varit hos fru Krantz? Eller hur?»

»Alldeles. Så lyckligt, att hon kommit i en så utomordentligt angenäm familj som er! När hon var hemma hos mig och hälsade på för några dagar sedan, utgöt hon sig med en sådan förtjusning öfver fru Hejden.»

»Ja, öfver fru Krantz sjunger hon då lofsånger hvarenda dag.»

Hittills var allt godt och väl, och de båda fruarna sutto en god stund och sade hvarann älskvärdheter med en annans ord. Men hur det var. kom det malört i honungen genom ett mindre välbetänkt yttrande af fru Gertrud.

»Hvad som mest gladde henne hos er,» sade Gertrud, »var ändå, att fru Krantz var riktigt som

en mor för henne och behandlade henne nästan lika ömt, som om hon varit ert eget barn.»

Det tog eld. Fru Krantz var visserligen öfver fyrtiofem år och fröken Emma inte mer än tjugutre, men när man såg så ung, bra och fraiche ut som fru Krantz, så var det i alla fall upprörande, att någon kunde tänka sig möjligheten, att hon kunde haft en så pass gammal dotter. Och om fröken Emma haft en sådan tanklös fantasi, så var det nog oförlåtligt, men att fru Hejden kunde omtala den helt högt och utan indignation var ännu mera oförlåtligt. Det måste hämnas, och vapen fanns det godt om.

»Kära fru Hejden,» sade hon, »välvilja ska man väl visa mot alla sina tjänare. Det är väl ingenting att berömma mig för. Nej, då tror jag allt att hon trifs bra mycket bättre på sin nya plats, där hon blir bemött af sin fru med en sådan sympati och systerlig tillgifvenhet.»

»Systerlig tillgifvenhet!»

»Ja, hon talade om för mig, att ni alltid vill ha henne hos er, både inomhus och när ni går ut och promenerar, ja, att ni är riktigt oskiljaktiga.»

»Oskiljaktiga!»

»Så sa' hon åtminstone. Och när det är främmande, får hon alltid lof att vara inne och hjälpa till med att vara värdinna.»

»Värdinna!!!»

»Och när ni skall bort, så tvingas hon att följa med, fastän hon riktigt skäms för så mycken ära.»

»Nej, nej! Det är för starkt!»

»Nåja,» sade fru Krantz, »visst vet jag, att hon har en något liflig fantasi, men nog måtte ni tycka bra mycket om henne, eftersom hon fått så storartade julklappar. Hon talade om för flickorna därhemma, att hon fått en päls med björskinnskrage, och i fickan låg en portmonnä med femtio kronor.»

Nu förlorade fru Gertrud fullständigt andedräkten. Under ett par sekunder förmådde hon ingenting säga, utan bara satt och stirrade på fru Krantz.

Nog hade hon haft sina dubier om fröken Emmas historier, men att hon skulle kunna gå och berätta likadana orimligheter om henne själf, det hade aldrig fallit henne in. Och hvilken likhet sedan! Så trogen och fullständig man gärna kunde tänka sig. Inte en gång den insmugglade femtiokronan fattades.

Sedan hon lugnat sig något, talade hon ut om saken i öfver två timmar med både fru Krantz och andra bekanta, men kunde likväl icke få den ur hufvudet.

Hon tänkte på den hela kvällen. Hon tänkte på den under hemvägen. Hon vaknade upp om natten och tänkte på den, och hon tänkte på den med detsamma hon öppnade ögonen på morgonen.

På kortast möjliga tid gjorde hon toalett och skyndade så ut i våningen för att söka fröken Emma. Det skulle bli roligt att höra, hvad hon gaf för förklaring.

Hon fann henne ute i salen, där hon stod och

serverade barnen deras frukostchoklad, och då Gertrud vinkade in henne i nästa rum, lämnade hon genast sitt göromål och kom emot henne med sitt vanliga oskyldiga och leende ansikte.

Hvad som mest brände Gertrud på tungan var harmen öfver den »systerliga tillgifvenheten» och »den varma sympatien», som hon fått sig pådiktad af denna lilla tilltagsna, obetydliga, inskränkta, ouppfostrade flickunge. Men som detta var den ömtåligaste punkten, drog hon sig för att börja med den och beslöt att öppna elden med den påtagligaste osanningen.

»Hör nu, fröken Emma,» sade hon, »jag har fått veta, att fröken går och säger, att fröken fått en päls med björnskinnskrage och femtio kronor af oss i julklapp?»

Fröken Emma slog upp sina ögon, så att de blefvo riktigt stora och strålande.

»Ja,» sade hon med ett litet slugt småleende, »man ska väl hålla på husets anseende, vet jag.»

Det kom något förbluffande, och fru Gertrud hittade icke genast det rätta svaret.

»Först och främst ska man väl tänka på att inte narras,» genmälde hon.

»Å, vet frun, det gör jag så gärna för fruns skull,» sade den lilla barnfröken, under det tårarna stego henne i ögonen och hon darrade på rösten. När en människa varit så snäll mot mig som frun, så kan jag göra hvad som helst för henne. Och vet frun, om jag också bara fått ett förkläde till julklapp, så hade jag åtminstone sagt att jag fått

fem klädningstyg, det kan frun vara säker på, för se jag är inte den, som talar annat än väl om dem, jag tycker om. — Ja, Elsa lilla, jag kommer!»

Barnen hade ropat henne från frukostbordet, och borta var hon i en blink, ty efter hvad hon kunde förstå, var ämnet utageradt.

Men fru Gertrud stod kvar och funderade.

Var flickan helt enkelt godhjärtad och tillgifven? Eller bara slug? Eller kanske allt detta tillsammans?

Och hvad skulle man taga sig till med en sådan varelse?

Ja, det var frågan.

"BRACKAN"

Ute i den eleganta entréen, som nästan såg ut som ett rum med sin bryssel-matta, sina rörstolar, sin stora spegel och sin elektriska belysning, stod Olle Söderholm och väntade.

Han hade sagt sitt namn åt den lilla nätta husjungfrun i hvita förklädet och spetsmössan och undrade nu hvem som skulle komma i dörren, jungfrun för att be honom stiga in, eller Nisse Lundman själf för att välkomna honom, ty att husets herre var hemma såg han på bäfverpälsen, som upptog en af hängarna.

Lundman och han hade en tid varit mycket intima vänner. Det var då, när de sutto på skepps-klarerarekontor tillsammans och tillbringade all sin lediga tid i hvarandras sällskap, spelade biljard, gingo på varietéer och hade småaffärer ihop. Sedan de skilts åt hade likväl deras öden tett sig ganska

olika. Lundman, som aldrig lyckats tillägna sig någon gedignare skolbildning och i vissa fall var en smula inskränkt, så att han till och med kunde bli utsatt för drift af kamraterna, hade emellertid ett briljant affärsgeni och steg oupphörligt från det ena trappsteget till det andra inom den merkantila världen, tills han slutligen nådde sin nuvarande bemärkta och förmånliga ställning som direktör för ett vinstgifvande grufbolag. Men Söderholm hade icke haft samma ihållande tur. Han var känd för att vara ett godt hufvud, hvilket ibland tycks vara en tvifvelaktig fördel när man är affärsman. Nog af, han hade pröfvat på både ondt och godt, men mest ondt. Under ett par år hade han lyckats bra i sina förehafvanden. Hans artiklar höllo på att arbeta sig in i marknaden, men så inträffade ogynnsamma konjunkturer, gamla skulder började tynga, och så kom kraschen. Nu hade han just börjat hämta sig något efter denna olycka och slagit in på en ny väg. Han hade blifvit vinagent.

För öfrigt var det i den egenskapen han befann sig häruppe. Veckan förut hade han träffat Nisse Lundman på gatan och frågat om han skulle få skicka upp några vinprofver till honom. Denne hade haft mycket brådtom men slagit honom vänligt i ryggen och sagt: »Skicka du!» Så hade han skickat men inte hört af någon beställning, och därför tyckte han det var bäst att personligen göra en liten påminnelse.

Nu hördes steg öfver salsgolfvet, men de voro alltför lätta för att vara en mans.

Riktigt, där stod den nystärkta lilla jungfrun, men alls inte med den förbindliga min hon borde ha för att be honom stiga in. Och någon bjudning kom inte heller.

Hon sade helt enkelt att direktören var upptagen och inte kunde bestämma sig nu, huruvida han skulle ta något vin eller ej. Men om grosshandlarn ville lämna sin adress skulle det snart bli svar.

Ett groft ord sväfvade på hans läppar, men det upplöste sig lyckligtvis i ett »jaså», ehuru ett mycket mörkt sådant. Han satte på sig hatten i det han närmade sig dörren, och då den lilla jungfrun ännu en gång bad honom att lämna sin adress, svarade han ett kort, »det behöfs inte» och gick.

På det viset behandlade man således en gammal vän!

Det var inte första gången han märkte huru vännerna vände bort ansiktet på samma gång som lyckan, men det grep honom lika djupt för hvar gång. Och Nisse Lundman hade han ändå inte trott vara en sådan bracka.

Då och då gjorde han ett par svaga försök att urskulda honom. Kanske det varit någon mycket viktig affär han höll på att göra upp, som hade hindrat honom att ta emot.

Men då hade han väl ändå kunnat gå ifrån ett ögonblick. Nej, han var en bracka!

Nå, kanske han väckts ur sin middagsslummer och blifvit ilsken.

Men man behandlar väl inte en gammal god vän nonchalant för det. Nej, han var en bracka!

Olle Söderholm gick i bittra tankar af och an på gatorna. Han hade haft flera ärenden att uträtta liknande det hos direktör Lundman, men han gitte inte utsätta sig för några vidare förödmjukelser den kvällen, och slutligen vände han halft omedvetet sina steg mot en nyöppnad ölkneipe, där han då och då brukade tillbringa en aftonstund, och där han alltid visste sig skola träffa bekanta. De bägge artisterna, som dekorerat ölstugan, och hvilka hörde till hans umgänge, sutto där nämligen hvarenda kväll och höllo mottagning. Aldrig var det tomt vid deras bord, och sejdlarna vandrade flitigt mellan det och ölkranarna.

Då Olle Söderholm kom in sutto de där också som vanligt tillsammans med några andra glada gossar och han blef mycket vänligt välkomnad. En seidel stod ögonblickligen framför honom, cigarrer räcktes fram och skämt haglade från alla sidor af bordet. Stämningen var uppspelt, ty man var i färd med att berätta historier. Det ena à propos'et gaf det andra och skrattsalfvorna ville aldrig tystna. Man kände sig som kamrater, hjärtevänner och talade ibland om rätt intima saker. Uttrycken blefvo oförbehållsamma och man höll inte så särdeles på att språket skulle vara städadt. Då var det någon som kom att nämna ordet »bracka».

Bracka! Just det som suttit Olle Söderholm i halsen hela aftonen.

»Jo, det *finns* brackor,» sade han dystert och stack bägge händerna i byxfickorna.

»Ja, det vill jag lofva,» utbrast hela sällskapet med en mun.

De voro ju mer eller mindre artister allihop, och artister äro som man vet aldrig några brackor. Och så hade hvar och en sin historia om en bracka.

Hvem var det som först nämnde Nisse Lundmans namn i det sammanhanget? Ja, det är inte godt att veta. Men inte var det Olle. För den synden hade han rent samvete när han efteråt tänkte på saken. Det var nog Stenfelt eller Jägerhult. De hade bägge sina misstankar om Lundman. Den ena svor på att han hade oljetryck i sina rum, och den andre påstod att han gifvit alla barnen i ett barnhem pepparkakshjärtan och blecktrumpeter i julklapp för att därigenom skaffa sig meriter till en orden.

Men så tystnade de och sågo på Olle.

Kors, det var så sant, han och Olle voro ju goda vänner.

Detta blef dock något för starkt för Olle. En vänskap, som inte hindrar folk att så godt som köra ut sina goda vänner, kunde han inte underlåta att protestera emot, och det skedde också med kraft. Det var allt skralt med den vänskapen!

Ett ögonblick funderade han på att berätta historien om vinprofverna, men så drog han sig, ty det var ju inte riktigt trefligt att framställa sin egen förödmjukelse för hela sällskapet. Emellertid

kände han ett starkt behof af att lägga fram bevis på att han inte längre var duperad utan fått mannen klar för sig, och hur det var, erinrade han sig några ganska belysande drag af Lundman, sedan den tiden då de varit dagligen tillsammans. Då hade de inte precis haft någon afgörande betydelse för honom, men nu förstod han att ställa dem i deras rätta dager.

Och han talade om den lilla händelsen med kammen, som han skickat och bedt att få låna af Nisse Lundman, eftersom hans egen var sönder. Nisse hade mycket beredvilligt lämnat den, men hälsat med budet att han ville ha igen den *i öfvermorgon*, för då var han bortbjuden på supé.

Och han berättade också om hur Lundman först blef direktör. Det var alls inte när han utkorades till styresman för det stora grufbolaget, öfver hvilket han nu befallde, utan långt förut. Redan när han gick med en väska i handen och visade konservprofver i kryddbodarna var han det. Och det hade gått mycket enkelt till. Han hade bara låtit sätta direktör på sin dörrskylt och sina visitkort, och när man ville veta något närmare om det affärsföretag han ledde, så blef man upplyst om att det var en konservfabrik. Men den konservfabriken låg i Halland, och den rymdes i ett kök, där hans mamma och syster lade in sill i bleckdosor.

Hela bordet skrattade åt silldirektören, som var så elegant att han kammade sig, när han skulle bort på supé. Olle firade en triumf som historieberättare, och genom att stämpla en annan som

»bracka» hade han själf visat sig taga ett sådant afstånd från brackorna, att han kände hur han steg i den allmänna aktningen.

Kvällen drog ut under glammet och pratet. Klockan var öfver ett då han ändtligen kom hem, och då bultade hans hufvud ganska försvarligt, ja till och med så att han tvekade om huruvida han skulle dröja till morgondagen eller ej med att öppna ett bref som låg på nattduksbordet vid hans säng.

Han betraktade det. Det hade inte kommit med posten, ty det hade icke något frimärke. Han såg på stilen men kunde inte riktigt känna igen den. Slutligen segrade emellertid nyfikenheten och han öppnade det.

Då han slutat läsningen for han med handen öfver pannan och såg ännu en gång på underskriften. Han hade med ens blifvit fullt klar i hufvudet.

Det var idel värmande hjärtlighet, som strömmade ur detta bref och brefskrifvaren var Nisse Lundman.

Han kallade honom sin kära, gamla vän, och att Olle inte blifvit mottagen på eftermiddagen berodde endast på ett missförstånd. Flickan hade icke uppfattat hans namn riktigt, och Lundman hade tagit honom för en af de många andra vinagenter, som sprungo hos honom för att få sälja. Mötet på gatan, då han haft så brådtom, hade rakt fallit honom ur minnet, och först vid flickans berättelse om hur förtörnad han sett ut och hur han nekat lämna sin adress hade rätta sammanhanget

blifvit tydligt. Men nu skulle han förlåta honom hans tanklöshet. Visst ville han ha hans vin. En hundra buteljer till att börja med. Och så skulle Olle bestämma en dag, då han kunde komma hem och äta middag hos honom. Nisse Lundman skulle bjuda några goda vänner till, och så skulle de smaka på vinet, och det kunde ju nästan bli så godt som en liten reklam.

Olle sof inte godt den natten. Han vaknade oupphörligt och tänkte alltid på brefvet. Det kunde gärna ha varit litet mindre vänligt, så hade han kanske sofvit bättre.

Naturligtvis fick han lof att tacka, och dagen därpå begaf han sig på väg till Nisse Lundman, men ju närmare han kom porten, ju långsammare gick han.

Det kändes liksom en smula besynnerligt att gå och ta emot en vänskapstjänst af en person, som man så nyss gjort till bracka och klart och tydligt förnekat som vän.

Nå, han hade ju i alla fall inte sagt annat än sanningen, och det har man väl lof till. För resten var det ju omständigheterna som gjort att han sagt någonting alls. Han kunde väl inte rå för Nisses glömska och misstag, som varit egentliga skulden till alltihop.

Till sist var han då framme, men när han tog i portvredet genomfors han af en obehaglig förnimmelse. Det var klibbigt. Någon hade tagit i det med en oren hand, och nu hade han fått en del af orenligheten på sin.

Han gned sig med näsduken medan han drö-jande gick uppför trappan, men det påkomna ville inte gå riktigt bort. Skulle det kanske kännas när han räckte handen åt Nisse Lundman? Ja, hvem kunde veta? Det bar honom emot att räcka honom den handen. Man bör väl alltid ha en ren hand att räcka en god vän.

Nu fann han sig emellertid löjlig och barnslig. Han blandade ju ihop, gud vet hvilka stämningar, som inte hörde tillsammans. Men de kunde väl inte gälla som skäl för att han skulle vända om. Och nästa trappa sprang han upp för att rycka sig ifrån de där dumma grillerna.

Men innan han ringde kastade han en blick på sin dräkt. Var rocken ordentligt borstad? Jo. Men manchetterna? Aj, han hade glömt att taga rena. De voro väl inte precis så solkiga, nytagna i går kväll, och Nisse Lundman brukade inte vara just så öfverdrifvet kinkig på toaletten. Men kanske han blef presenterad för frun, och då kunde det vara förargligt.

Nu hade han då verkligen ett talande skäl för att vända om, och det gjorde han också. Men han gick inte hem för att byta om manchetter. Visiten kunde lika väl vara till eftermiddagen så sparde man tid. Och lättad genom detta beslut ägnade han sig åt sina andra affärer.

Men när eftermiddagen kom, och han i oklan-derlig toalett var på väg till direktör Lundmans bostad vände han ännu en gång om. Han var rädd

att det ändå inte var rätta tiden för ett besök och ville inte komma olägligt.

Obeslutsam vandrade han så fram och tillbaka, aflägsnade sig allt mera från målet för sin tillämnade visit, och bäst det var kom han åter till ölstugan, stannade därutanför och betraktade de upplysta fönstren.

Därinne satt förstås hela sällskapet från i går, orerande och klunkande som vanligt. Han tyckte sig nästan se dem i den heta, dunkla atmosfären, uppfylld af rök och matos, och höra deras skrattsalfvor.

Med ens kom det öfver honom en kväljande känsla af äckel och han fick en brinnande lust att gå in och slå näfven i bordet midt framför dem och säga dem sanningen i tydliga ordalag. Han skulle säga dem att de voro hvarken mer eller mindre än en skock skvallerkäringar, som sutto och roade sig med att svärta ner sin nästa, och att enda skillnaden mellan dem och andra käringar var att de gjorde det i öl i stället för i kaffe.

Med ett ryck fick han upp dörren, hängde upp sin rock och gick hastigt och nervöst fram till det välkända bordet. Där sutto också mycket riktigt alla sällskapsbröderna sedan i går nästan mangrant församlade.

Han slog emellertid inte i bordet utan satte sig helt beskedligt ner, fick en sejdel öl och drack, men med en så mörk min, att man frågade honom om han var ledsen i dag.

Nu skulle han förstås ha kommit fram med

sin straffpredikan, men han hade redan glömt bort den.

Nej för all del, inte var han ledsen.

»Men någonting är det åt dig,» sade Stenfelt, »annars skulle du nog inte se så där slokörad ut.»

»Ja se, jag kom egentligen hit för att tala om, att jag var full i går.»

Man såg på hvarandra, oförmögna att begripa.

»Hvad ska de där ceremonierna betyda?» frågade Jägerhult.

»Jo, för annars hade jag inte gjort hvad jag gjort och rackat ner på en gammal vän och kamrat. Och det ville jag bara säga att Nisse Lundman är en hedersman och ingen bracka!»

Nu slog han i bordet.

Man smålog rundt omkring med något förundrade miner.

»Ja, Herre Gud,» sade Stenfelt medgörligt, »inte är det något brackigt att man kallar sig direktör för en rörelse, som består i att lägga in sill i ett kök. Mången har väl gjort sig till direktör för mindre.»

»Det är inte sant,» sade Olle och slog näfven i bordet igen. »Jag ljög när jag sa att han skref sig för direktör. Jag ljuger alltid när jag är full.»

»Hm, är det inte sant med kammen heller?»

»Nej, det är lögn det med.»

»Hm, hm, direktörshistorien har jag ändå hört från ett annat håll också.»

»Från hvem då?»

»Petter Granström.»

»Ja, det är jag som talat om den för honom. Jag var full den gången med.»

Då teg man och det dracks allmänt för att minska betydelsen af tystnaden.

»Är det kanske någon som inte tror att jag ljög,» frågade Olle och kastade hetsiga blickar omkring sig. »För... för då skulle jag be att få säga honom... Jag vill bli ansedd för en hederlig karl, förstår ni, och jag vill bli trodd på mitt ord, ser ni. Och när jag säger att jag ljuger, så ljuger jag!»

Han slungade utmanande ögonkast åt hvar och en, och det var verkligen ingen i laget som inte såg allvarlig och troende ut.

»Var lugn, Olle lilla,» sade Stenfelt och klappade honom på axeln, »det är ingen som tror annat än att du ljuger.»

»Ljög i går,» rättade Olle.

»Ja, ja, ljög i går.»

»Nå, då är det bra,» sade Olle, smällde sin sejdel i bordet, betalade, tog adjö med en nick och gick sin väg utan vidare.

Därinne skakade man på hufvudet åt honom. Somliga ansågo att han inte var klar i hufvudet i dag heller, andra att han inte var riktigt normal. Men under tiden gick Olle Söderholm direkt hem till direktör Lundman, sprang lätt uppför trapporna, ringde på utan dröjsmål och slog sin gamle vän i hand, så att det sjöng efter det.

PAPPAS KRIA

Det var åtskilligt som Elma Torngren hade svårt för i skolan, och det inte så mycket beroende på att hon hade dåligt läshufvud som inte mera på att hennes hufvud var så fullt af odygd, att det blef trångt om utrymmet, när man skulle försöka proppa någonting annat i det.

All grammatik gick illa, matematiken miserabelt, de lefvande språken inte stort bättre. Men värst var det med svenskan. Och när hon skulle skrifva krior, våndades hon, som om hon led ett svårt straff.

De middagar hon gick hem med kriaboken i sin skolväska, var hon knappast i humör till att springa krokvägar för att möta gossarna från Norra latinläroverket. Och när hon gick öfver Hötorget, kastade hon afundsjuka blickar på torggummorna.

Tänk, hvad de ändå hade det bra!

Sitta där hela dagen och väga upp och ta in

pengar, som måtte vara rysligt trefligt, och se sig om i världen och så vara med om allt som hände och skedde och dricka kaffe och prata med hvem som helst hur det föll sig och inte behöfva ha ett enda bekymmer för hur man skulle kunna sätta ihop tankar om saker, som man inte hade några tankar om och som man inte brydde sig om för ett öre!

Ja, nog var det orättvist deladt här i världen, alltid!

Bäst det var hittade emellertid de sämsta kriaskrifverskorna i klassen på att begära hjälp af de bästa. För några karameller eller en tioöres bakelse kunde man få en ganska bra kladd, som sedan bara behöfde skrifvas in i boken. Och det gick som en dans. Elma sparde ett par öre om dagen af sina frukostpengar, så att hon alltid kunde disponera öfver tio öre på kriaskrifningsdagen. Och så lefde hon en god tid bortåt ett jämförelsevis lugnt och lyckligt lif.

Men ingen lycka är beständig, och det ville sig inte bättre än att rektorn, som själf var lärare i svenskan, en vacker dag kom under fund med bedrägeriet. Det blef en faslig uppståndelse, och så dekreterades det, att om det hände en gång till att ett dylikt ofog blef upptäckt, skulle både den, som skrifvit den falska krian, och den, som låtit skrifva den, få anmärkning för fusk.

Sedan dess voro alla utvägar stängda till att få hjälp. Elma sparde inte längre af sina frukostpengar, och hennes krior hade fått ett stadgadt rykte om sig att vara de uslaste i hela skolan.

Så kom hon åter hem en dag med kriaboken

i väskan och fyra ämnen uppskrifna på en lapp. Hon kunde välja efter behag mellan dem, men ett af dem måste väljas och skrifvas om.

Sedan middagen var öfver, satte hon sig vid det afdukade salsbordet för att få vara i fred och stirra på sina fyra ämnen.

Det första var om: »Deltalandet kring Nilen».

Om det visste hon inte det allra ringaste annat än att det borde finnas krokodiler där. Men inte kunde man fylla en tre, fyra sidor i en skrifbok med bara krokodiler. Så det måste hon öfverge tanken på.

Det andra var om: »Hattarnas och mössornas stridigheter».

Usch, det där kriget hade då alltid varit ett sammelsurium för henne. Att slåss för land och rike, det kunde hon nog förstå man kunde göra. Men hvad var det för idé med att bråka som de där människorna gjorde, för saker som voro så futtiga, att man rakt inte kunde begripa hvad det var fråga om. Nej, det gick inte i henne. Och då kunde hon väl heller inte sätta sig ner och skrifva om det.

Det tredje var om: »Människans fria vilja».

Ett sådant hån! Satt hon inte här nödd och tvungen och så ville man till på köpet att hon skulle sätta sig in i hvad det vill säga att ha en fri vilja. Jo, om hon vågat skrifva riktigt hvad hon tänkte om den fria viljan, skulle hon allt fått ihop en hel del. Men hon var rädd för att det inte gick an, ty hennes åsikter om denna människans fria vilja stämde inte fullt öfverens med lärarens och

andra rättänkande personers. Således dugde det ämnet lika litet som de andra.

Återstod då det fjärde och sista: »Om våren».

Om våren! Kanske hon skulle försöka sig på det? Det föreföll henne som om det ämnet skulle lägga de minsta svårigheterna i hennes väg, och dessutom fordrade den minsta sakkunskapen.

Ja, hur var det nu om våren?

Hon vätte på blyertspennan och satte den på papperet för att börja konceptet.

Om våren, ja? — Jo, då längtade man till sommaren, för att det skulle bli slut med skolan.

Men det kunde man ju inte skrifva i en skolkria. — Det var rysligt hvad det var mycket, som det inte gick an att skrifva. — Något annat fick hon lof att hitta på.

Hon tänkte på blåsippor och hvitsippor och vårvisorna de sjöngo i skolan och slask och galoscher och fågelsång och nya sommarhattar och våfflorna på första maj och en hel hop annat. Nog fanns det att skrifva om alltid, bara det hade lämpat sig att sätta in allt det där i boken. Men skulle man gallra ur hvad som inte dugde, blef det minsann inte mycket kvar, och hur skulle det sedan gå till att koka soppa på resten?

Hon tänkte och tänkte så hufvudet värkte och inte fick hon den ringaste inspiration, fastän hon gned pannan, där geniknölarna borde sitta, och oupphörligt körde fingrarna genom sitt ljusa hår, så det stod som en gloria kring ansiktet.

Början hade hon visserligen gjort. »Våren är en mycket vacker årstid,» stod det öfverst på papperet. Men hvad hjälpte det, när man inte kunde komma längre?

Till råga på olyckan hade hon varit borta på barnbal dagen förut, så att sömnen höll på att infinna sig. Allting var så omöjligt och eländigt. Tårarna började rinna. Hon snyftade och nickade. Nu kom hon inte ens längre ihåg, om det var blåsippor eller blåklockor, som det fanns om våren. Och slutligen lade hon ned hufvudet på papperet bara för att samla sina tankar.

Men det skulle hon inte ha gjort, ty det var just rätta sättet att komma till det stadiet, då man inte tänker något alls.

Fem minuter senare gick hennes pappa genom rummet, och när han såg henne hopsjunken i en sådan märkvärdig och onaturlig ställning, tittade han förstås litet närmare på henne, hvarvid han fann sin stora, fjortonårs flicka ligga insomnad med hufvudet på bordet och tårar på kinden alldeles som en liten baby.

Han ställde sig med händerna i sidorna och skrattade, ty han var en man som hade fallenhet för att taga lifvet från den lustiga sidan. Sedan gick han in till sin hustru och bad henne komma och titta med. Men när de så stodo där båda två och beskådade sin stora lilla baby, som verkligen såg rätt söt ut, där hon låg med sitt yfviga, ljusa hår som en sky kring ansiktet och den runda röda kinden fuktig af gråten, måtte de ha skrattat och

pratat en smula för högt, ty babyn vaknade med en hastig sprittning, såg ängsligt upp på föräldrarna och började så att gråta riktigt ordentligt, medan hon beklagade sig.

Å, den förfärliga, rysliga krian! Om det än gällde lifvet, kunde hon inte komma någonstans med den.

»Stackars liten,» sade hennes mor och strök henne öfver håret. »Hon är förstås så trött också. När man inte kommer i säng förrän klockan nära ett, så . . .»

Men hennes pappa tog helt enkelt konceptpapperet, blyertspennan och lappen med ämnena, vinkade åt Elma att följa sig, gick in i sitt rum med henne och satte sig vid skrifbordet.

»Se så där ja, min flicka,» sade han, »nu ska vi ta itu med det här storverket båda två, så vore det väl också kattingen, om vi inte skulle gå i land med det. Jag har nog hållit på med sån't här göra i mina dar, jag med, må du tro.»

Elmas pappa var källarmästare och hade tidigt ägnat sig åt sitt yrke, hvilket gjort att han måhända något försummat sina bokliga studier. Men det hindrade inte att han var en stor vän af litteratur, vetenskap och konst och att han då och då själf strängade sin lyra till poetiska utgjutelser vid olika, passande tillfällen. Han var nämligen en mycket känslosam natur. Nu var det emellertid rätt länge sedan han tagit till pennan annat än till affärsbruk. Men han var inte den som misströstade om någonting, och så mycket kunde han väl duga till, tänkte

han, som att hjälpa sin lilla flicka med en simpel, svensk kria.

»Nå, nu ska vi se hvad vi har att skrifva om,» sade han, tog lappen med ämnena för att granska dem och kom efter några ögonblick till samma resultat som Elma, nämligen att allesammans voro omöjliga utom det sista: »Om våren». Men det skulle det väl heller inte vara någon konst att skrifva om.

»Våren är en vacker årstid, ja,» fortsatte han gillande. »Det är riktigt, det. Och så är det ju den årstiden då allting, både fiskar och fåglar och skog och mark och människor och däggdjur vaknar upp och kastar af sig det kalla, hvita, vintertäcket. Eller hur?»

»Ja,» svarade Elma och försökte gnugga sömnen ur ögonen.

»Då skrifver vi det då.»

Han skref och strök ut och skref och strök ut.

»Och så är det den tiden, när lärkan slår sina drillar på de vårgröna ängarna och bygger sina bon i trädens knoppande toppar.»

Han var stadsbarn, så det måste ursäktas honom, om han inte så noga hade reda på lärkans speciella små vanor.

»Eller hur?»

»Ja . . . a, ja . . .»

Elma hade ännu inte slutat med att gnugga ögonen.

Han skref igen och strök ut igen.

»Men nu ska du hjälpa till. Du säger ju bara

'ja, ja'. Och så har vi alla de där små bäckarna, som börjar på och rinna. Hva'?»

»Ja, ja visst, ja . . .»

»Nå, än sen då? Hjälp till nu.»

Elma funderade skarpt.

»Ja, se'n så . . . Ja så . . . så . . . Ja . . .»

»Det blir ändå ingenting annat än 'ja, ja', märker jag. Gå du och lägg dig, min pulla, så ska jag sköta om det här. Det ska vara undangjordt i rödaste rappet, ska du se.»

Elma såg på honom litet tveksamt. Hon hade inte talat om hemma hur de hade fuskat i skolan med kriaskrifningen, och att anmärkningsstraffet sväfvade öfver deras hufvuden i fall de gjorde om det. Skulle hon säga det nu?

Men tre skäl afhöllo henne från att vara uppriktig. För det första var det obehagligt att tala om fusket. För det andra var det ju ingen skolkamrat hon fick hjälp af nu, och rektorn kunde följaktligen inte komma under fund med bedrägeriet på grund af stiliseringens likhet med den i någon annan uppsats. Och för det tredje visste hon sig ingen annan råd.

Därför gick hon också dröjande ur rummet och satte sig att dåsa öfver sina andra läxor, tills kladden skulle bli färdig till inskrifning.

»Det rödaste rappet» drog emellertid ut i nära två timmar. Källarmästaren hade aldrig trott, att det kunde vara så kinkigt att skrifva en liten barnkria. Han svettades och skref och svettades och strök ut. Han glömde bort både kunder, disk och

kök därnere. Men så var han också stolt, när han slutligen kom in till Elma med ett helt ark papper nästan fullskrifvet med hans rediga, vackra stil. De skulle allt bli förvånade i skolan, när de upptäckte, hvilken poetisk begåfning hans flicka var i besittning af.

Elma tackade, fick en klapp på hufvudet och en förmaning att skrifva in krian riktigt snyggt, lika bra som den förtjänade, menade förmodligen källarmästaren. Och så gick han i medvetandet om att ha uppfyllt sina plikter som en god far.

Fullkomligt så belåten var däremot inte Elma, i synnerhet som hon under renskrifningen hade en förnimmelse af att somliga fraser läto litet konstigt. Men det kändes så skönt att ha blifvit lättad från det svåra bekymret, att hon skref in alltsammans utan vidare grubblerier. Det fick nu gå som det ville.

Några dagar därefter, när den lektion nalkades, då de skulle få igen sina kriaböcker, kände hon sig emellertid litet orolig, och det var med klappande hjärta hon slutligen satt på sin plats och såg, hur rektorn löste upp bandet, som var slaget i kors omkring alla de blå skrifböckerna.

Så började han gå igenom dem. Det ena namnet efter det andra ropades upp. Den ifrågavarande krian kritiserades och lämnades med anmärkningar eller beröm tillbaka till sin författarinna. Men alltjämt dröjde han med Elmas bok. Hon kunde se, när det låg bara fyra böcker kvar på katedern. Så låg där endast tre. Så två. Till sist

en enda, hennes. Då stod hjärtat nästan stilla i hennes bröst.

Rektorn öppnade denna sista bok, strök med handen öfver sidorna för att få dem att ligga nere och såg på Elma.

»Har Elma Torngren skrifvit den här krian själf?» frågade han.

Hon tittade bort, dröjde litet, men svarade så ett tyst »ja».

Då vände rektorn åter blicken till sidorna och började läsa.

»Om våren!

Våren är en vacker årstid. Då den kommer, lyfter den ömt som en god mor det kalla, isdiamantbeströdda vintertäcket från världens alla samtliga individer, hvilka utgått från skaparens mästarhand, såsom både från fiskar och små fåglar och från människor och från alla däggdjur. Det knoppas i de stilla, fridfulla lundarnas torra nakna grå trädbenrangelsskelett likaväl som i människobarnens af mörkret och kölden hopkrympta och förtorkade hjärnkamrar och hjärtevrår.

'Ack, du ljufva, outsägliga, tjusansfullaste vår,' ropa marken och träden och buskarna, 'kom och kläd oss i bröllopskläder, ty vi vilja fira vår bröllopsfest! Ack, kom och kläd oss snart, mycket snart, ty vi längta och trängta . . .»

Här tittade rektorn upp öfver glasögonen med en min, som lät hans auditorium förstå, att det inte var förbjudet att fnissa. Rundtomkring hördes också kluckande ljud och hvartenda par flickögon

stirrade på den stackars Elma, som satt där röd som en pion och mer än väl kände alla blickarna, fastän hon såg ned i pulpeten.

Rektorn fortsatte:

»'Ja, af hjärtat gärna,' svarar våren. 'Därpå börjar den kransa alla ängar med tusen sinom mångtusen guldskimmerprunkande och purpurstrålande blomstergirlandrankor och lärkorna slå sina underbara drillerarior i trädtopparna. De äro spelmännen på naturens bröllopsfest. Och glada och uppspelta äro de utan något alkohol att stimulera sina små förtjusande sångarstrupar med . . .»

Här strök rektorn åter med handen öfver boksidorna i det han såg upp.

»Jag behöfver visst inte läsa längre,» sade han. »Är det ännu någon som tror, att Elma Torngren skrifvit den här krian själf?»

Längs alla pulpetraderna gingo högljudda fnissningar, men annars kom det inte något svar.

»Ja, jag tror det nu inte heller,» återtog läraren, »och jag antar, att Elmas påstående att hon gjort det bara gällde renskrifningen. Eller hur, Elma?»

Det var inte lönt att neka längre.

»Ja,» sade den lilla flickan ännu tystare än förut.

»Hvem har författat den då? Är det någon af kamraterna?»

»Nej,» ljöd svaret fortfarande som en andehviskning.

»Är det någon faster eller moster?»

Nu kom det inte något svar alls.

»Kanske husmamsellen?»

Absolut tystnad.

»För inte är det väl barnjungfrun heller?»

Intet svar.

»Jaså, Elma har inte så mycket förtroende för mig, att hon vill säga mig det. Nåja, det har jag strängt taget inte heller med att göra, när det inte är någon af kamraterna. Men fusk är det lika fullt för det, och Elma vet hvad jag sade det skulle bli för straff för något sådant.»

Hon fick gå och hämta sin bok och rektorn yttrade inte ett ord mer om saken.

Men hemma gick hennes far i spänning öfver krians öde, och som han visste, hvilken dag den skulle lämnas igen, så var hans första fråga vid middagsbordet, hvad rektorn hade sagt om uppsatsen.

Elma såg ned på sin tallrik.

»Å, just ingenting,» sade hon. Hon kunde väl inte säga sin pappa, hur blodigt man hånat hans snillefoster, och att rektorn till och med undrat, om barnjungfrun skrifvit det.

»Just ingenting,» upprepade källarmästaren förargad. Han hade så säkert väntat, att uppsatsen skulle göra lycka. »Sa' han verkligen ingenting särskildt?»

Elma mumlade något om en del staffel, för att göra det hela mera troligt och så öfvergaf man ämnet för den gången, ehuru källarmästaren hela eftermiddagen var vid dåligt lynne till följd af sårad författarstolthet.

När veckan var slut, kom Elma emellertid hem med en anmärkningsbok, som hon dröjde i det längsta att visa fram. På måndagsmorgonen måste hon likväl göra det, ty fadern skulle skrifva in sitt namn.

Han studsade, då han fick se anmärkningen, den första i hela boken och den enda hans flicka någonsin fått. En anmärkning för fusk! Hvad ville det säga?

Elma rodnade och bleknade. Alltsedan kriadagen hade hon grufvat sig för denna stund och funderat på hvad hon skulle svara på sin fars frågor, ty att säga att hon fått den där anmärkningen för hans skull, det kunde hon då rakt inte. Hon hade inte något vidare godt hufvud, men i stället en fin instinkt, och hon förstod dunkelt, att det på något sätt skulle såra honom djupt, ohjälpligt, outplånligt, om hon gjorde det. Hellre då draga till med hvad som helst. Men hon hade glömt alla historier hon tänkt ut och stod där nu darrande och tyst som en riktig brottsling.

Det enda hon till sist kunde hitta på var att kasta sig om faderns hals och brista ut i snyftningar.

Men han sköt henne ifrån sig och förhöret började. Så godlynt han än var, kunde han bli mycket allvarlig ibland, och han hade starka ambitionskänslor både för egen och sina barns räkning.

Hvarför hade hon fått anmärkningen? Det ville han och det skulle han veta.

Elma påstod att det var för fusk i en skrifning, men hon var inte vidare van att narras, och hennes

uppgifter voro så sväfvande och motsägande, att fadern begrep att hon inte ville ut med hela sanningen.

»Säg mig nu ordentligt, hur det hänger ihop,» sade han strängt, »annars går jag upp i skolan och tar reda på det själf.»

»Å, nej, nej, gör inte det,» utbrast hon förskräckt.

Den hotelsen tycktes ha bättre verkan än alla hårda ord, och med ens löstes hennes tungas band. Utförligt och brådskande talade hon om, hur hon mutat Selma Lindgren med karameller, för att hon skulle sticka åt henne konceptet till sin franska öfversättning under pulpeten, och hur lärarinnan kommit och fått se det sticka fram ur Elmas bok.

Denna bekännelse föreföll verkligen något så när trovärdig, och hon fick ändtligen gå. Men då hon var borta, betogs hennes far åter af misstro. Det var i synnerhet hennes ängslan för att han skulle gå upp i skolan, som tycktes honom besynnerlig, och han beslöt att, så fort han fick en stund ledig, göra ett besök hos rektorn för att reda ut historien.

Fram på förmiddagen infann han sig också mycket riktigt i skolan och hade äfven turen att få träffa rektorn, hvarpå han genast framförde sitt ärende. Han ville veta hur det förhöll sig med det där fusket i franskan, som hans dotter fått anmärkning för.

»I franskan,» upprepade rektorn. »Nej, i franskan var det inte.»

»Således ljuger hon också,» utbrast fadern upprörd att finna så mycket sedefördärf hos sitt barn.

Rektorn försökte likväl att något förmildra saken.

»Kanske ett missförstånd,» sade han. »Anmärkningen gafs för en svensk kria, som hon låtit någon skrifva i sitt ställe.»

»En svensk kria!»

»Ja. Och fusket var mycket lätt upptäckt, inte alls väl utfördt,» sade rektorn leende. »Hon ville på inga villkor tillstå, hvem som hjälpt henne, men troligtvis är det er barnjungfru eller någon gammal sentimental mamsell!»

»Hvad för något! En gammal sentimental mamsell!»

»Ja, hvad vet jag, men det såg så ut.»

Rektorn kunde inte förstå, hvarför källarmästaren i en hast blef så spak. Inga flera frågor, inte längre någon indignation öfver dotterns dåliga uppförande, endast en tafatt ursäkt för att han gått upp. Han ville bara veta ... Och så fick han tacka så mycket ... Och så gick han.

Den dagen var källarmästaren mycket tyst vid middagsbordet, men när Elma kom och sade tack för mat, tog han hennes hufvud mellan bägge sina händer och gaf henne en kyss på pannan, så lång och så öm, att Elma såg förvånad upp på honom, och aldrig förr hade hon sett sin pappa se så rar ut som med den blick han då hade i sina ögon.

På kvällen blef hon inkallad i hans rum, och utan ett ord räckte han henne ett fyrkantigt etui, som vid öppnandet befanns innehålla en liten pickande guldklocka.

Hvarför fick hon den?

En aning for igenom henne, ty hon visste att

han varit uppe i skolan på förmiddagen, och så tänkte hon på hans kyss och hans blick för några timmar sedan.

Hon slog armarna omkring honom och kysste honom. Men ingen fråga gick öfver hennes läppar. Och inte heller sade hennes far ett ord om, hvarför han gaf sin gåfva. Det fick hon aldrig veta. Men under hela hennes lefnad förblef den hennes käraste dyrbarhet.

I SJÄLSKAMP

Efter middagen serverades kaffet på verandan, som just vid den tiden var sval och behaglig, ty strax efter half fem gick solen helt lägligt bakom husknuten.

Brukspatron Hägerman och hans vän jägmästaren, som regelbundet hälsade på en eller par gånger om sommaren för att få hjälp till omsättning af sina lån, hade kopparna bredvid sig på marmorbordet, vid hvilket de spelade écarté. Värdinnan, den ledande kraften i det stora hushållet, unnade sig ro för några ögonblick och lät sina stora milda ögon hämta hvila bland trädgårdens busksnår och glimtarna af den blåa sjön bakom dem. Hennes äldste son, Arvid, gymnasisten, slukade sista skämttidningen hängande öfver balustraden. Barnen kastade boll på sandgången, och gamla majorskan satt och stickade i sin länstol.

Denna vördnadsvärda dam var faster till fru Hägerman, men kallades så äfven af barnen och hela släkten.

Hon var skrumpen och torr, ruggig och blanksliten, rik som ett troll och snål som ett sådant.

Man påstod, att hon nästan svalt ihjäl sig de tider hon bodde hemma hos sig själf och att hon måste rekreera sig genom att fara omkring och hälsa på bekanta.

Hade inte en och hvar hoppats på att bli ihågkommen i hennes testamente, så hade hon väl inte alltid varit så välkommen. Men som det nu var, saknades inte bjudningar och öfvertalningar att stanna kvar, och största delen af året lefde hon på så vis både godt och billigt.

Medan husets fru ännu njöt af att betrakta vattnet och det gröna löfverket, märkte hon att en skugga kastades öfver sandgången, där den krökte sig om byggningens gafvel, och då hon flyttade sin blick dit, föll den på en fattigt klädd kvinna, som stod orörlig invid väggen.

Hon såg ut att vara en medelålders arbetarhustru. Hennes drag voro tärda och bleka, hennes hållning skygg. I den slankiga, gamla kjolen tog en parfvel om fyra år ett fast tag, under det han gömde sin lediga hands tumme i munnen och rädd men nyfiken tittade på sällskapet uppe på verandan. Vid sitt bröst höll hon ett bylte, som tycktes innehålla ett sofvande barn, och fastän man nu observerat henne förblef hon stilla och tyst utan en rörelse för att närma sig. Det var endast ögonen i det infallna

ansiktet som talade, men i dem lågo många stumma, ödmjuka böner.

»Hvad är det fråga om,» sade brukspatronen, som hastigt sett upp från korten.

Men hans hustru, som redan nickat åt den främmande, vinkade henne vänligt till sig.

»Det är ju Sy-Mari,» sade hon. »Kom upp, kära Mari, så får vi höra hur det står till.»

Och Mari steg långsamt fram och upp på verandan, där hon satte sig på den stol, som fru Hägerman bjöd henna.

Mycket behöfde hon likväl inte berätta af sin historia, ty man kände till den förut. För ett par dagar sedan hade det varit eldsvåda nere i byn, och till allt som gått förloradt hörde äfven det lilla hon ägt. Brukspatronen hade själf varit därnere och hjälpt så godt han kunnat, styrt om bostäder åt de husvilla och ordnat åt dem efter bästa förmåga. Men som han icke var förmögen och hade många att tänka på, kunde hjälpen icke bli så synnerligt stor, och det var nog åtskilliga, som icke kunde räddas från nöd och bekymmer.

Som Mari satt där, så brast hon plötsligt ut i gråt, en svag kvidande jämmer, som icke åtföljdes af många tårar.

»Bara jag hade haft pengarna kvar,» snyftade hon. »Alla pengarna... Alla pengarna...»

Det var det värsta hon nu talade om. Hennes man, som varit i Amerika sedan ett år tillbaka, hade skickat henne en mödosamt hopspard liten summa, som jämte det hon kunnat få för deras nu

uppbrunna bohag skulle ha räckt till färden öfver Atlanten för henne och deras små barn. Nu hade den emellertid brunnit med det öfriga, och hafvet mellan honom därborta och de där hemma hade blifvit hundra gånger vidare än förut.

Brukspatronen och jägmästaren hade slutat spela. Unge Arvid hade tappat skämttidningen utan att märka det, och fru Hägerman lutade sig fram mot Mari och klappade henne sakta på handen.

Den förste, som bröt tystnaden, efter Maris berättelse, var jägmästaren. Han tog upp en femma ur sin plånbok och räckte henne.

»Det betyder ingenting i den stora konkursen,» sade han, »och den räcker väl ett stycke till Göteborg. Laga nu så andra banar resten af vägen.»

Brukspatronen följde hans exempel och letade också fram en sedel. Arvid försvann för ett ögonblick och kom igen med tre silfverkronor, som han lade i Maris hand. De voro ämnade till en flagga för hans nya båt, men en sådan kunde man ju reda sig utan. Och frun i huset talade om linne, mat och sängkläder.

Den enda, som inte gjort ett tecken till att vilja lämna en skärf, var majorskan. Hon satt rak med någonting likt sin rodnad på kinderna och stålstickorna flögo blixtrande mellan hennes fingrar.

Fastän hon inte tog ögonen från strumpan, kände hon att de sågo på henne, och hon tyckte att allt hvad som sades och gjordes blef sagdt och gjordt för hennes skull. Då jägmästaren tog fram sin femma, var det som om han sagt: Nänns inte

den, som sitter med de fulla guldpåsarna, öppna på dem, så ska väl jag visa henne, att det finns någon, som inte är rädd för att ge bort sin sista slant.

Ja, så gentil kunde man vara, när man inte ägde ett kronans öre, utan bara rörde sig med andras pengar!

Och när brukspatronen gaf sitt bidrag var det som om han sagt: jag ska låta folk se hur man gör sin plikt!

Den där fattiglappen! Liksom det inte var ens plikt att först och främst tänka på hustru och barn.

Då Arvid gick förbi henne med sina silfverslantar och råkade rifva ned hennes garnnystan, tog han upp det och kastade det tillbaka igen så föraktfullt, som om han slungat sten på henne.

Just ett passande uppförande af en spoling som ännu inte ätit annat bröd än andras!

Och fru Hägermans ordande om kläder och mat stack henne som knappnålar.

Hon hade aldrig förr märkt att det fanns något öfverflöd här i huset.

Till slut föreföll det henne som om hon på något vis måste försvara sig. Hon kunde inte sitta här och bara ta emot alla dessa tysta förolämpningar.

»Ja, så går det när folk ska stoppa sina pengar i hål och vrår,» sade hon. »De är förstås för lata att gå till banken i sta'n. Och aldrig lär de sig att brandförsäkra. Men när man inte vill lära sig någonting genom förståndet, så får man göra det genom erfarenheten. Det är inte mer än rätt, det.»

Mari såg rädd och skuldmedveten ut, men hade ingenting att säga och inte heller kom det något svar från de andra. Man motsäger ju aldrig en så betydande gammal dam som majorskan, äfven om hon skulle påstå att tre gånger fyra är tretton. Man tänker bara.

»Ja, gå nu ner i köket, Mari,» sade fru Hägerman, »så finns det nog någonting kvar sedan middagen. Arvid, du kan gå med och säga till att de plockar fram hvad som finns.»

Och Arvid och Mari med de båda barnen, det vakna och det sofvande, gingo ned från verandan och försvunno bakom hörnet af byggningen.

»Fattigvården får väl hjälpa dem öfver,» sade majorskan, då de voro ur sikte, »annars kan det hända, ett det blir bekymmersamt för socknen.»

»Hon är ingen tiggerska,» anmärkte bruks-patronen kort.

»Hvarför kom hon hit då?»

»Å, vi behöfva väl alla hvarandras hjälp, eller nästan alla,» svarade jägmästaren med en reverens för den gamla frun, som allt mera fick blodet åt hufvudet.

»Ja, den är nog nödvändig för sådana, som anser sig ha råd till allting.»

»Menar majorskan mig ... oss?» frågade jägmästaren fortfarande ytterst artigt och vänligt, under det han lät sina ögon göra en rond kring de närvarande.

»Den som vill kan ju ta åt sig.»

Nu teg man igen liksom på öfverenskommelse.

Jägmästaren kunde emellertid aldrig vara tyst länge.

»Men i det fallet är väl åtminstone Mari oskyldig,» sade han. »Henne, stackare, kan man väl inte misstänka för att anse sig ha råd till allting.»

»Jaså, inte det, när hon anser sig ha råd till att ha en skock barn, det som är det dyraste af allt! Men det har folk alltid råd till, hur usla de än är.»

Åter sänkte sig den obehagliga tystnaden öfver sällskapet, och den var svårare att uthärda än om man skrattat henne midt i ansiktet. Då majorskan såg upp ett ögonblick, såg hon genast ned igen. Det var märkvärdigt hvad tankar kunde stå fram klara utan ord.

»Nåja,» sade jägmästaren till sist, »då var det ju alldeles i sin ordning att hon kom hit. De lättsinniga får väl hjälpa de lättsinniga.»

Majorskan hade en lång stund sysslat med det irriterande arbetet att taga upp några tappade maskor, men hon skälfde på fingrarna, och blodet, som körde upp i hufvudet, gjorde, att hon inte kunde se riktigt klart. På en gång uppgaf hon försöket, kastade strumpan i stickkorgen och reste sig.

»Här är då olidligt hett,» sade hon och tog sin käpp.

Hennes brorsdotter erbjöd sin arm och frågade, om hon skulle hjälpa henne in i sitt rum, där hon alltid brukade taga sin lilla middagslur, men hon blef afvisad och satte sig åter hos de andra för att

tyst höra på hur fasterns käpp i jämn takt stötte öfver hela salsgolfvet.

Men då dörren slagits igen efter majorskan, brusto herrarna ut i skratt, och fastän fru Hägerman sökte vara allvarlig, så drog också hon på munnen. Den gamla fruns kamp med sitt samvete hade verkligen varit bra lustigt genomskinlig.

Under tiden stod emellertid föremålet för deras munterhet ute i skänkrummet och tvekade, om hon skulle gå in genom dörren till höger, som ledde in till hennes rum, eller om hon skulle välja den midt för, som ledde till köket. Den senare stod halföppen. Man hörde ljudet af kvinnliga röster, och hur det var, närmade majorskan sig dit, stötte upp dörren och steg ut. Hon ville bara se, om Mari fått någon mat.

Jo, där stod Mari och plockade smörgåsar och åtskilligt annat i en papperspåse.

Majorskan visste inte själf hvad det var som dref henne att nu gå öfver golfvet och bort till Mari, och innan hon hunnit riktigt betänka sig, hade hon i barsk ton frågat henne om hon behöfde pengar.

Det lät som om hon misstänkt att Mari hade några kapital på banken, men inte ville tillstå det, och det var nästan förskräckt som Mari svarade sitt ja.

Men då tog den gamla frun upp sin portmonnä, letade fram en tvåkrona och undrade, om kokerskan kunde växla.

Jo, kokerskan kunde växla. Hon lämnade två enkronor tillbaka. Men det var inte så som majorskan

hade tänkt sig. Fanns det inte mindre pengar? Åjo, det fanns det med. Och så fick hon handen full af tjugufemöringar och tioöringar, hvarpå hon gick fram till Mari och gaf henne femtio öre.

»Brann symaskinen med?» frågade hon.

Ja, symaskinen hade brunnit den med.

Då gräfde majorskan i handen och gaf henne en tjugufemöring till.

»Blef ingenting räddadt?»

»Bara min gamla koffert,» sade Mari och neg.

Den gamla damen knep kvickt ihop handen. Herre Gud, det kunde finnas mycket värdefullt i en gammal koffert. Det kanske inte var så farligt med henne.

»Nå, hvad fanns det i den då?»

»Ingenting annat än litet trasor.»

Majorskan fnös till. Det var då också ett sätt att gömma på gamla trasor. I kofferten brukar förståndigt folk ha sina bästa saker. Där borde pengarna ha legat. Men oaktadt denna dumhet tog hon i alla fall fram två tioöringar och gaf Mari.

»Nå hur mycket förtjänar hennes man i Amerika?»

»Sex dollars i veckan,» sade Mari.

»Å, det är mycket pengar, det!»

Hon knep åter till om slantarna, medan hon räknade ut hvad det blef i svenskt mynt. Det var ju kolossalt för en arbetare. Tänk, om hon blifvit narrad att hjälpa i onödan!

»Men där är mycket dyrare att lefva än här,» anmärkte Mari saktmodigt.

»Ja, det är alltid dyrt att lefva, när folk har pretentioner,» sade majorskan och öppnade långsamt handen. Hon påminde sig att hon hört, att en dollar inte räknades för stort mera än en krona därute. Då blef det ju inte så mycket. Och så nöp hon i en slant, och efter ett par ögonblicks betänkande hamnade också den hos Mari, som nu fått sin förning inpackad, neg, tackade och gick.

Majorskan stod på köksgolfvet och funderade litet, men så gick hon efter henne, och när hon kom ut på trappan, ropade hon åt henne att vänta.

»Hör nu, hur många barn har hon?» frågade hon och gick fram till henne.

»Tre, nådig majorskan,» sade Mari och neg.

Tre barn kunde nu vara rätt kinkigt att mätta, när man ingenting hade att ge dem, och majorskan öppnade på handen och tittade i den. En tioöring till kunde hon väl få, och så fick hon den.

»Och ett dog i våras,» sade Mari oförsiktigt.

»Nå, det var då innerligt väl!»

Majorskan sken upp af förnöjelse. Det var ändå en liten lättnad att man sluppit undan det fjärde barnet, och hon knep fast ihop handen om en ny slant, som hon varit helt nära att låta gå ifrån sig.

Mari fick fortsätta sin väg och majorskan stod på sandgången och sökte efter sin portmonnä för att lägga in återstoden af sin silfverskatt. Men så upphof samvetet sin röst igen och dref henne åter ett par steg framåt.

»Hör, hvar bor hon nu då?»

»I Karlssons vedbod.»

»Hm . . .»

Det kunde väl inte gå för mindre än hon fick en slant för det med.

»Är det några fönster på den då?»

»Ja, en liten glugg.»

Jaså, en liten glugg. Nå ja, det var ju så godt som ett fönster, och en vedbod med fönster kunde ju vara så godt som ett rum, åtminstone på sommaren.

Mari fick åter ge sig i väg under det majorskan stod kvar fördjupad i sina tankar. Och huruvida hon ropade och gick efter igen, och huruvida alla slantarna ginge åt eller ej, förmäler icke historien, ty den, som bevarade den åt eftervärlden, nämligen unge Arvid, var inte med längre.

Han hade stått i skafferiet och fyllt sina fickor med bröd åt hästarna, då majorskan kommit in i köket, och han hade sett och hört henne genom dörrspringan. Då hon följt efter Mari, hade han smugit sig bakom henne, och när hon gick framåt gången hade han gömt sig bland buskarna. Men nu hade buskarna tagit slut och han kunde inte vara med längre, Därför vände han om och gick tillbaka till sina föräldrar och jägmästaren på verandan.

Och där fick man sig ett godt skratt åt historien. Det var ju rätt nöjsamt att föreställa sig den gamla damen, där hon stod med sin knotiga hand, som öppnade och slöt sig som en ostra om slantarna, allt efter själskampens växlingar.

»Nu kan hon inte sofva i natt,» sade bruks-patronen. »Det där kostade allt på, det.»

»Ja, det gjorde det nog,» svarade hans fru, som log liksom de öfriga, fastän något mildare. »För er är det inte stor sak att klä af er för en annan, men gör hon det, så följer skinnet med. Och därför var kanske hennes uppoffring större än er.»

Och hon gick bort till bordet, tog fasterns stickning med det tilltrasslade garnet och satte sig att nysta upp den orediga härfvan, som de gamla oroliga fingrarna inte fått makt med.

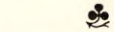

ETT KOMPROMETTERANDE BREF

Biblioteket på Hedeby var ett särdeles behagligt rum, möbleradt med bekväma soffor och stolar och vettande åt norr, så att det var jämförelsevis svalt om sommaren.

Så fort Hilma, husets yngsta dotter, en ungdom på sjutton vårar, slutat sin spellektion om förmiddagarna, brukade hon taga sin tillflykt dit för att tillfredsställa sin passion att sluka romaner. Men i dag hade hon längtat ifrigare än vanligt efter sin fristad. Det var så kvaft i salongen och öfningarna hade varit så förskräckligt tröttsamma. Då hon kom in, sprang hon genast bort och kastade upp båda de höga fönstren, så att gardinerna blåste ut af draget till stora ballonger, och när hon lade haken på det sista, lutade hon sig ut och såg ned på den stora, ståtliga gården, där lindarna stodo uppställda som på parad kring den väldiga sandytan.

På ett grönmåladt gungbräde under det blommande lindlöfvet satt hennes syster Ingrid och bror Ulriks gode vän, kandidat Utterklo, som nu gästat Hedeby i flera veckors tid.

Han hade visst en ny halsduk på sig i dag igen, och Gud, hvad han blickade smältande på Ingrid med sina vältaliga bruna ögon. Hilma fnissade till ett tag, där hon stod i ensamheten. Hans uttryck imponerade inte vidare på henne, för så där intressant och själfull såg han ut både till helgdags och hvardags.

Emellertid var det bra, att de voro undan, så kunde hon hoppas få disponera biblioteket en stund i fred. Hon sökte fram en fransk roman, som var henne tillåten att läsa, kröp upp i en engelsk hvilstol och satte sig till rätta.

Men hon hade inte väl läst ett par sidor, förrän jungfrun kom in med ett bref.

Nå, bref var då inte något obehagligt afbrott, helst som detta var från hennes allra bästa vän, Ebba Lange, med hvilken hon ifrigt brefväxlade.

Å, den där tokiga Ebba, så hon kunde skrifva! Hon gjorde sig då lustig öfver allting!

Hilma vände bladet och när hon läst några rader, drog hon ännu mer på munnen än förut.

»Hvad är den där kandidaten ni fått till er för en figur,» skref Ebba. »Han vore rolig att se. På din beskrifning måste han se ut som en liten mops, som sitter med hufvudet på sned och ena örat upp och tigger socker. Men jag förstod dig inte riktigt. Menar du att han försöker göra alla

flickor kära i sig, eller att han tror de bli det bara de få se honom?»

Hilma hade inte hunnit stort längre i sin läsning, då hennes mormor ropade henne från den angränsande salongen.

»Hilma, Hilma, kom och hjälp mig ta upp en maska!»

Hilma stack brefvet in i romanen hon höll på med, slog igen boken och skyndade in i salongen. Det var inte värdt att låtsas, som om hon inte fanns i närheten, ty mormor hade sett, när hon gick in i biblioteket, och inte heller var det värdt att söla, ty mormor gaf sig aldrig. Hon hade skrikit »Hilma, Hilma» tills hela huset kommit rusande. Men maskan skulle väl snart vara upptagen.

Den var emellertid inte så snart upptagen, ty det var inte bara en utan en hel hop maskor, som gamla mormor hade tappat, och under tiden hann en person komma in i biblioteket utifrån tamburen, sätta sig i Hilmas stol, taga hennes bok, undersöka och bläddra i den och hitta brefvet.

Denne person var ingen annan än husets gäst, kandidat Utterklo.

Han hade just kastat en flyktig blick på brefvet, sett hvem det var till och ämnade som en hederlig karl, hvilket han var, åter lägga in det i boken, då Hilma stod i dörren.

Som en pil rusade hon fram och ryckte till sig både boken och det däri liggande brefvet.

»Har ni läst det?» frågade hon med ögonen tindrande af ängslan och förtrytelse.

Han gjorde sig likväl ingen brådska med att svara, ty han hade göra med att betrakta henne. Det föreföll honom nästan som om han inte sett henne förr. Bägge hennes systrar voro söta flickor hvar och en i sitt slag och roliga att gå och prata med i alléerna, en och en i sänder. Och guvernanten var också mycket behaglig, ung, liflig och snar att mottaga intryck. Men Hilma, outvecklad som en barnunge och med sitt tämligen färglösa utseende, hade alldeles glidit förbi hans uppmärksamhet. Nu, där hon stod med sina lysande ögon, sin lilla röda, halföppna mun och brefvet hopkramadt i sin spensliga hand, som darrade af sinnesrörelse, var hon som förvandlad. Hon hade fått lif, hon hade fått färg, hon hade fått själ.

»Säg,» upprepade hon häftigt, »har ni läst det?»

Kandidaten höll först på att säga: »hur kan ni tänka något sådant», eller: »hvad tror ni om mig», men hennes ifver och den heta rodnad, som betäckte hela hennes ansikte, väckte plötsligt den tanken hos honom: »där måste stå något om mig».

Så mycket hade han sett, att det var ett flickbref, en god väns utgjutelser till en god vän. Och hvad låg närmare till att tala om än främmandet i huset. De hade bestämt brefväxlat om honom. Hvem skulle de annars sysselsätta sig med? Den goda vännen hade kanske brytt Hilma för honom,

och det var därför hon rodnade. Hvarför skulle hoon annars göra det?

Och kandidaten log, lade hufvudet en smula på sned och såg Hilma djupt in i ögonen.

»När blicken så där oförmodadt råkar falla på,» saade han, »så kan man då inte hjälpa, om man skkulle se några ord . . .»

»Fy!» utbrast Hilma, stampade till i golfvet och sprang ut.

* * *

Några timmar senare vid middagsbordet var deet omöjligt för husets yngsta dotter att hålla sina öggon fästa någon annanstädes än vid tallriken. Såå fort hon såg upp, hade hon kandidat Utterklos taalande sammetsögon i sina, och det irriterade heenne.

Men hon kunde inte begripa hvad han menade. Hhan borde väl ha blifvit ond för det han läst i brrefvet, men därom hade hans blickar ingenting att föörtälja. De voro endast undrande, spörjande och beedjande. Hvad skulle väl det betyda?

Plötsligt slog henne den tanken: »Han har kaanske inte hunnit läsa det där om sig själf.» Ja, naaturligtvis förhöll det sig så. Det förklarade hela haans uppförande. Och hon blef genast säker och oggenerad igen och band icke längre sina blickar vidd tallriken. Hvarför behöfde hon sitta där och see brottslig ut, när han ingenting visste.

Sedan de stigit upp, gick hon ned i parken

för att mata dufvorna. Hon hade gudskelof blifvit befriad från sammetsögonen, ty Ingrid hade lagt beslag på både Ulrik och kandidaten för att planera om en roddtur, och Hilma slapp ifrån ett sällskap, som hon halft fruktande beredt sig på. Men hon hade inte väl hunnit få alla dufvorna omkring sig, förr än hon hörde ett prassel bakom sig, och där stod kandidaten igen och bara såg på henne helt stilla och innerligt.

»Usch då, ska ni komma och skrämmas så där,» sade Hilma och drog sig några steg baklänges.

»Ni får inte vara ond på mig, fröken Hilma,» sade han, »jag blir så ledsen, om ni är det.»

»Å, det är väl inte så farligt heller.»

Hon kastade en hel skur med brödsmulor på fåglarna, så att de hoppade åt alla sidor.

»Jo, det är det. Tror ni inte jag skulle bry mig om att ni är ond på mig? Jag kan verkligen inte tänka på något annat. Ni vill ju inte ens se på mig. Ni undviker mig. Men jag försäkrar er, att det var helt ofrivilligt jag kom att kasta en blick . . .»

»Såg ni det där om . . . om . . .»

Hilma tystnade tvärt.

»Om mig,» ifyllde han med ett mystiskt leende och ett långt, lent ögonkast.

Å, han hade således ändå läst det!

Hilma rodnade alldeles som på förmiddagen, men såg mera generad och mindre ond ut än då.

Och under tiden stod kandidaten och njöt af

situationen. Han hade gissat rätt. Det var verkligen om honom den intima brefväxlingen hade rört sig. Det var en ung flickas oskuldsfulla små hemligheter meddelade en god vän, som han kommit på spåren. Hvad hade hon sagt om honom? Någonting vackert naturligtvis, eftersom hon rodnade och blef så förlägen. Kanske att han var intressant, kanske att han såg bättre ut än alla andra män hon sett. Kanske det till och med var någon liten varmhjärtad bekännelse. Han tyckte inte illa om att se en ung, verkligen rätt söt flicka rodna och bli förvirrad för hans skull.

»Ja men,» sade hon hastigt med ett begär att urskulda sig, »jag menade det inte precis som det stod där. Ebba Lange ska alltid lägga ut saker så dumt.»

»Ja, ja, jag förstår,» inföll han för att hjälpa henne litet, »sådant där har man aldrig så mycket allvar med. Litet prat bara.»

»Ja, just det.»

Hon gaf honom en tacksam blick. Det var vackert af honom att visa sig så där förstående och tolerant. Sannerligen hon hade trott honom om så mycket storsinne.

»Och nu förlåter ni mig för att jag råkade få se de där orden?»

»Ja, jag ska väl det då,» svarade hon med skälmen i ögonvrån, för det var ju ändå litet lustigt, att han skulle stå där och be om förlåtelse för att han upptäckt att de »skojat» med honom.

Och så måste hon taga honom i hand på förlåtelsen och så blefvo de så goda vänner, att han till och med fick hjälpa henne med att kasta ut bröd åt dufvorna.

Bland dem fanns en stor blågrå, som inte var rädd utan tog brödet ur munnen på den som bjöd. Och hon åt först ur Hilmas mun och sedan ur kandidatens. Och kandidaten sade, att hon gick med budskap emellan dem. Och det skrattade Hilma åt. Hon visste inte af något budskap, men kandidaten påstod ändå, att dufvan hviskat något till honom, och så måste manövern förnyas, och då skrattade de och förklarade båda två, att de hörde bättre.

Bäst som de halflågo där på marken blefvo de emellertid anträffade af bägge systrarna, Ulrik och guvernanten, som gått och sökt efter dem, och de nykomnas miner då de fingo se dem voro verkligen nöjsamma att skåda. De hade förstås inte tänkt sig att en sådan där liten flickunge som Hilma skulle kunna vara i stånd att underhålla en kavaljer i tio minuter, och förvåningen var mycket tydlig.

Men Hilma reste sig upp och skakade sin kjol med sättet hos en firad världsdam. Hon hade blifvit fullvuxen på den här halftimmen, ty så fort kan det gå, af det skälet att en flicka inte blir det bara genom ålder och längd, utan också genom något tredje, en mans hyllning.

* * *

Under de följande dagarna skedde det för resten en rätt märklig förändring med Hilma. Hon hade hela sommaren gjort narr af kandidaten, sagt att han var en snobb som hon inte kunde med på några villkor och retat flickorna med att numrera dem, syster Agnes till »numro ett», guvernanten till »numro två» och Ingrid till »numro tre», men nu tycktes hon ingenting ha emot att själf bli den utvalda och fördrog med tålamod att bli kallad af de andra för »numro fyra». Ja, hon såg till och med smickrad ut. Äran att ha besegrat dem hade stigit henne åt hufvudet.

Hon kände också med sig, att »l'honneur oblige». Hon måste visa sig värdig sin utmärkelse, och så gick hon villigt med kandidaten på hans långa promenader i alléerna, lyssnade uppmärksamt till hans föreläsningar i estetik och lärde sig snabbt att besvara blickar och leenden, så att han blef alltmera intagen i sin nyupptäckta stjärna och fick allt högre föreställning om alla de vackra saker, som stått om honom i det där brefvet han olyckligtvis inte fått läsa.

Nå, ibland hände det ju förstås, att hon inte kunde vara riktigt konsekvent utan fnissade till, när hon borde vara känslosam och sprang sin väg, när hans ögon blefvo alltför sammetslena. Men det gjorde henne bara gåtfull, och det gåtfulla var just i hans smak.

Kandidaten gick öfverallt och alltid och sökte efter sitt lifs stora passion, och det var därför han måste pejla så många kvinnohjärtans djup. Det

var ju enda sättet att få veta hvar samklangen med hans eget hjärta kunde finnas. Men han gjorde det försiktigt, det vill säga, så att han lagade att *hon* blottade sig, men inte *han*, och på det viset kunde han draga sig tillbaka när han ville.

För hvar dag som gick tyckte han nu, att han också såg djupare in i Hilmas lilla hjärta, och han föresatte sig, att innan han lämnade Hedeby skulle han se riktigt klart.

De sutto en kväll på grässoffan i östra allén, och i det han drömmande såg utåt den afmejade hveteåkern, som till hälften låg i det röda solljuset, till hälften i skogens skugga, suckade han och sade:

»Ja, nu är det inte många dagar kvar, fröken Hilma, innan vi måste skiljas. Men ni bryr er väl inte om det?»

»Jo, det är alltid något otrefligt med skilsmässor,» sade hon och gungade foten upp och ned, så att tåspetsen stötte i marken.

Han visste inte riktigt, hur han skulle taga hennes ord, men han tyckte, att hon vände bort hufvudet för att han inte skulle få se, att hennes ögon blefvo fuktiga, och så fortsatte han:

»Men innan jag far, fröken Hilma, har jag en bekännelse att göra er.»

»En bekännelse!»

Hon spratt till helt förskräckt. Han tänkte väl inte fria? Det hade hon nog varit beredd på, men hur det är, känns det ändå litet ängsligt, när man inte är van vid sådana händelser.

»Jag ska säga er hvad det är, fröken Hilma.

Jag har inte läst det där brefvet, där det stod någonting om mig, inte ett ord i det.»

»Inte!»

Hon nästan skrek till. Så brast hon i skratt och så blef hon allvarsam.

Nå, då var det ju inte så underligt, att han visat sig så där storsinnad och inte varit ond på henne. Men hvarför trodde han då, att det handlat om honom, och hvarför hade han låtsats ha läst det?

»Nej, det är sanning, fröken Hilma,» upprepade han, »jag har inte läst det. Men nu ville jag be er om en sak som en nåd, som ett vänskapsbevis, som en afskedsgåfva. Låt mig få läsa det!»

»Läsa det! Jag är väl inte dum heller! Men hvarför lät ni mig tro, att ni gjort det?»

»För jag ville ni skulle erkänna, att era tankar sysselsatte sig litet med mig.»

Hans blick trängde leende in i hennes, mjuk och segerviss på en gång.

Aha, nu började hon förstå! Aha, han trodde det var något vackert, som stod om honom i brefvet!

Hon mönstrade uppmärksamt hela hans vårdade personlighet, den eleganta halsduken, ny för hvar dag, de gula skorna, hårlocken i pannan. Det var fiske alltsammans, och nu satt han där och trodde, att han fångat henne. Han trodde, att hon utgjutit sina varma känslor vis à vis honom för sin goda vän, och nu väntade han bara, att hon skulle lägga fram brefvet som en bekännelse. —

Och hon som just hade föreställt sig att han blifvit misskänd och var ovanligt litet inbilsk, eftersom han kunde tåla det där i brefvet!

Hon bet i näsduken och kväfde ett litet skratt.

»Ja, eftersom ni så gärna vill det,» sade hon utan att lyfta på hufvudet, »så ska ni väl få läsa det då. Jag ska ta fram det, när vi komma hem. Men lofva mig, att ni inte tänker illa om mig efteråt.»

Han tog hennes hand, han tryckte den, han bedyrade, att han aldrig i lifvet skulle kunna tänka något illa om henne. Och så gingo de tysta, i nästan högtidlig stämning hemåt genom den långa allén.

På gården under lindarna satte han sig att vänta, medan hon gick upp efter brefvet, och när hon kom ner igen och med bortvändt ansikte litet tveksamt räckte honom det, tryckte han ännu en gång hennes hand, innan han tog det lilla papperet.

Under läsningen betraktade Hilma honom förstulet. Han for ifrigt öfver raderna, vände bladet . . . Nu var han där!

Det kom en hastig stelhet öfver handen, som höll papperet, öfver ögonen, som stodo orörligt stilla, öfver munnen, som drog sig tillsamman.

Men så skrattade han. Han skrattade som om det varit det kvickaste han läst i sitt lif, och han tackade Hilma tusen gånger för det stora nöje hon beredt honom.

Skrattet var likväl litet stelt, det med, kom

dessutom något väl sent. Och fastän Hilma muntrat upp honom så där vänligt, gick han tidigt och lade sig den kvällen. Dagen därpå var han heller inte mycket sällskaplig, och på middagen talade han om, att han fått en underrättelse, som gjorde att han ofördröjligen måste lämna Hedeby och resa hem.

RÄTTA ÄRENDET

Det var ett gudomligt väder den vårefter-middagen. Solskenet låg gult och varmt öfver gatans husrader, och här och där blänkte en ruta, som om rummet innanför stått i brand. Himlen höjde sig mycket ljus med en svagt grönblå ton, som gjorde det vida hvalfvet oändligt högt och lätt. Och där husen skildes från hvarandra af trädgårdarnas plank böjde sig lindarnas och lönnarnas grenar öfver trottoaren med sina bruna bladknoppar fuktigt blanka af den svällande safven.

Den gamla prokuratorn såg belåten ut där han klädd i nattrock och tofflor satt i sin bekväma stol och tittade ut genom fönstret, medan han smälte middagsmaten. Men det var icke egentligen utsiktens poesimättade stämning, som sysselsatte hans tankar eller förorsakade den belåtna minen. Gud vet om han ens lagt märke till den, ty hans blickar

voro envist fastnaglade vid en enda fläck, den närmaste trädgården snedt öfver gatan. Den mätte han med ögonen, men icke för att fägna sig öfver bladknopparnas rikedom utan för att göra sig ett begrepp om hur många kvadratmeter mark den innehöll. Han ämnade nämligen köpa tomten för att rödja den och uppföra ett hus där, och hans hufvud var fullt af kostnadsberäkningar.

Nu hade han snart samlat ihop så mycket att han kunde sluta sitt arbete och slå sig till ro. Och han behöfde det minsann. Han var fyllda sextiotvå år och hade väl rättighet att få njuta litet af lifvets välsignelser ofvanpå allt släp. Redan i vår skulle han kunna köpa tomten och börja bygget, men om han höll ut ett par år till med sitt arbete, skulle han icke behöfva taga så hög inteckning. Det var att fundera på. Och så var det det, om han skulle bygga fyra våningar eller bara tre. Ja, man fick tänka sig för.

För en tid sedan hade han alls icke hyst några förhoppningar om att kunna realisera sina planer så snart. Medan han haft familj att draga försorg om hade han ju icke kunnat lägga af så mycket om året. Men sedan hans hustru dött och barnen försörjde sig själfva hade det blifvit bättre. Och så kom den stora gratifikationen på tiotusen kronor, som hans vän bryggeridirektören bestämdt åt honom i sitt testamente, till tack för att han skött hans affärer och åtagit sig att reda ut hans bo. Det var förstås den, som hade satt vingar på hans drömmar. Bara han nu fick ha sitt i fred!

Förargligt i alla fall att så många skulle veta af att han fått de där pengarna! Det var icke längre sedan än i förgår som han stoppade dem i fickan, men han såg redan på åtskilliga af de bekanta han träffade att de funderade på att be honom om ett lån. Och de skulle nog komma endera dagen. Han kände dem, han. Och så många fattiga släktingar, som han hade omkring sig sedan! De där Borggrens till exempel. Det var då en olycka att de skulle flytta in till staden i höstas!

Nå, ännu hade de då inte hängt sig på fastän familjefadern legat sjuk en längre tid, och frun skulle uppehålla hela familjen på inackordering för skolgossar. Men hvar gång han träffade någon af dem såg han på dem, att de väntade sig en hel hop af honom. Framför allt kände han på sig att de tänkte han skulle göra något för äldsta flickan, Nanny, som gick på ritkursen, var familjens snille och skulle bli artist.

Bli artist! Snyggt, när ens mor är sin egen jungfru!

Nå, som sagdt, ännu hade de inte hängt på. Men de skickade så misstänkt ofta upp Nanny i alla möjliga ärender. (Till råga på olyckan var hon också hans guddotter.) Än blef han bjuden på ett litet spelparti, än ville hennes far ha en upplysning i någon praktisk fråga, än önskade de låna en bok, än måste morbror (han hade råkat vara gift med fru Borggrens syster) smaka på äpplen, som de fått i present från släktingar på landet. Och han erinrade sig att sist han mötte sin svägerska på gatan hade

hon sett så eländigt mager och blek och fattig och bedjande ut. Hon hade bestämdt fått väder af pengarna, hon med. Rätt som det var hade han henne nog här.

Det var alldeles som om han haft någon slags aningsförmåga, ty just som han på detta sätt satt och hade bekymmer för sina släktingar, ringde det, en ungdomlig röst frågade om morbror var hemma, och ögonblicket därpå tittade Nanny in i rummet.

Det var en liten burrhårig, friskhyad flicka med ett par mörka, lifliga ögon, hvilka dock ibland kunde stå stilla och få så märkvärdigt känslofulla uttryck. Och särskildt i dag stodo de ofta stilla. Hon var sig inte riktigt lik. Annars brukade hon fara omkring som ett yrväder, nojsa och skratta och prata om allt möjligt. Men nu kom hon helt stilla och satte sig bredvid gudfadern på den oupptagna stolen vid fönstret och frågade saktmodigt hur han mådde. När hennes mor träffade honom på gatan härom dagen hade han sagt att han icke mådde riktigt väl utan tänkte på att fara till någon brunnsort till sommaren.

»Seså,» sade den gamla prokuratorn för sig själf, »nu har jag ställt vackert till åt mig!»

Han hade talat om brunnsresan, därför att de skulle begripa att han hade utgifter för egen del och icke kunde kläda af sig för andra. Men nu hade de tagit den till anledning för ett närmande. Nå, eftersom han en gång slagit in på den vägen, så måste han väl fortsätta. Och han nickade och sade »ja, ja», och bredde ut sig öfver hur klen han

var, inte precis så att man behöfde vara orolig för lifvet, men han måste sköta sig minutiöst väl, och det kostade pengar. Medikanter och doktorer voro dyra saker.

Han plirade på henne från sidan. Nu måtte hon väl begripa att det inte skulle vara lämpligt att komma fram med några egna klagovisor. Och det såg verkligen ut, som om han slagit ner hennes mod, ty hon satt helt orörlig och sade bara ett par gånger sakta och beklagande:

»Stackars lilla morbror!»

Därpå vände hon sig mot fönstret och såg drömmande utåt gatan, som om hon tänkte på något annat.

Den gamla prokuratorn tyckte nästan synd om barnet. Det var allt för tydligt att hon hade något på hjärtat. Hon var kanske uppskickad af sin mor för att lägga an på morbror i något afseende, hade redan från början varit rädd och förlägen att säga sitt ärende, och såg nu att det inte ens var lönt att försöka komma fram med det. Stackars liten, det gjorde honom sannerligen ondt om henne.

Och han ringde på sin hushållerska och bad henne skaffa saft och färska bakelser. Något skulle flickan ha att trösta sig med, och det blef alltid billigare än något annat. Efter en liten stund kom där också in en bricka med läckerheter, och Nanny läppjade på sitt glas och smakade på sin bakelse, men fast hon annars hade aptit som en skolpojke satt hon nu och petade med skeden, som om hon gjorde riktiga ansträngningar och åt bara för att inte vara oartig.

Då blef den gamla prokuratorn rädd. Det måtte vara ett mycket viktigt ärende, eftersom hon så motvilligt lät stoppa till sin lilla mun. Kanske var det en större summa man ville låna. Kanske ville hon ha ett anslag till sin artistiska uppfostran?

Och han började tala om sin son, som hade så osäkra förtjänster och om sin gifta dotter, som hade tiggt en silfverservis af honom.

Herre Gud, skulle inte flickan förstå att gå sin väg någon gång? Hon ville ju inte ha mera bakelser.

Men Nanny satt kvar, alltjämt lika allvarsam och stirrade utåt gatan.

Plötsligt fingo dock hennes ögon lif. De tycktes följa någon därnere på trottoaren, och den gamla prokuratorn måste luta sig fram för att se hvem det var.

»Å, den store artisten,» sade han likaledes med blicken följande den person, som vandrade utmed husraden tvärs öfver gatan.

Det var en ståtlig, mörklagd man på gränsen mellan ungdom och medelålder, med elegant hållning och något segervant i minen. Han tryckte på portknappen till det lilla fina tvåvåningshuset midt emot, sköt upp porten och steg in så hemmastadt, som om han bodde där.

»Är det inte din ritlärare,» frågade gudfadern.

»Jo,» svarade Nanny kort, i det hon vände bort hufvudet.

»Ja, jag tycker mig ha hört det. Han . . . hm . . .»

Den gamla prokuratorn tystnade tvärt. Han hade tänkt prata litet om den märkliga personen, men

hejdade sig, ty han erinrade sig, att det kanske kunde vara ett farligt samtalsämne. Från läraren var det så lätt komma in i på undervisningen och hennes framtidsplaner med mera sådant, som det nog var bäst att akta sig för att röra vid. Han skulle väl inte vara så tokig heller att självmant räcka ut handen.

Nanny hade emellertid lutat hakan i sina båda händer, så att man icke kunde se någonting af hennes ansikte.

»Känner morbror något till honom,» frågade hon utan att ändra ställning.

»Jag! Tror du jag är bekant med sån't där högt folk? Jag passar väl inte för snillen.»

»Jag menade bara . . . Jag tänkte morbror kunde se honom genom fönstret, ifall han går ofta hitåt.»

»Å, jag har väl annat att göra än att sitta och titta i fönstret hela dagarna!»

Den snäsningen tog. Hon teg och tycktes förstå att han icke var hågad att tala mera om den ifrågavarande personen. Nej, nej, så lätt skulle hon icke få honom dit hon ville. Men hvad funderade hon nu på? Försökte hon tänka ut ett nytt uppslag för att andraga sitt ärende? Hon hade en grubblande, dyster min medan hon fortfarande envist stirrade midt öfver gatan.

»Är det någon, som bor där i huset mer än doktor Haraldsson,» frågade hon.

»Nej, det finns ju inte mer än en våning utom butikerna. Litet stort förstås för bara tre personer, herrn, frun och dottern. Men när man har råd, så . . .»

De hade kommit in på ett neutralt ämne, och nu kunde den gamla prokuratorn tala. Han berättade om doktorns och doktorinnans alla familjeförhållanden, om hvad folk sade om dem och om hur kokett och bortskämd dottern var. Och Nanny hörde på utan att afbryta, fastän det var svårt att säga huruvida hon var intresserad eller ej. Ibland såg det ut som om hon varit långt borta med sina tankar.

Efter en stund reste hon sig på ett mycket tvärt sätt och tog helt hastigt adjö. Hon var tydligen icke belåten med sin visit, och sedan hon gått stod det lilla sorgsna, täcka ansiktet länge för den gamla prokuratorns ögon. Det blickade så förebrående i sin bedröfvelse, att han nästan fick samvetskval och greps af en flyktig tanke på om man skulle kunna göra några besparingar i husbygget genom att taga till rummen i något mindre skala. Men han tyckte inte om något knussel i fråga om utrymme. Skulle det vara, så skulle det vara. Han ville ha allting reelt. Så försjönk han åter i sina drömmar om kostnadsförslag och inteckningar, och det lilla spökande ansiktet försvann.

Men det dröjde inte längre än till nästa dag förrän det visade sig på nytt, och det i själfva verkligheten.

Omständigheterna voro alldeles desamma som föregående dag. Han satt vid fönstret iklädd nattrock och tofflor och hvilade sig efter dagens ansträngningar. Gatan låg i solsken och vårstämning alldeles som i går vid samma tid, men han såg det icke heller nu för alla de skymmande siffror och

planritningar han hade i hufvudet. Och så precis på samma minut som i går ringde det, och det lilla unga, friskhyade ansiktet stack fram i dörröppningen. Men lika sorgset var det ännu ehuru den vackra munnen försökte småle. Och fastän den unga flickans hälsning ljöd vänlig var det ingen klang i rösten.

»Jag fick lof att gå upp i dag med och höra hur det stod till med morbror,» sade hon.

»Med mig! Jag ligger väl inte för döden heller!»

Det var då ena märkvärdiga människor att göra sig bekymmer för hans skull!

»Nej, men jag tyckte morbror såg så klen ut i går,» sade Nanny röd och förlägen, som om hon blifvit ertappad på bar gärning. »Jag hade ändå mina vägar hitåt, och då tänkte jag, att jag kunde titta upp bara ett litet tag. Adjö!»

Och hon vände sig mot dörren igen, ty det var en finkänslig liten flicka, och hon kunde icke härda ut med gudfaderns skarpa blickar, som så tydligt frågade hvad hon skulle här att göra.

Men om han låtit henne gå så där skulle det varit alldeles detsamma som att köra ut henne, och det nändes han ändå inte. Han makade på den lediga stolen vid fönstret och bad henne sitta.

Hvad var det för dumheter! Inte skulle hon väl springa sin väg med detsamma hon kom inom dörren. Hon kunde väl knäppa upp kappan och sitta och prata en stund, nu när hon en gång var här.

Nanny lät heller inte be sig alltför mycket. Hon kom långsamt öfver golfvet, men likväl som om hon drogs mot fönstret af en hemlig kraft. Och så sutto

de där igen midt emot hvarandra. Det var emellertid prokuratorn, som fortfarande förde ordet. Han kände sig uppfordrad att rätta familjen Borggrens uppfattning af hans sjuklighet, ty den framkallade en oro hos dess medlemmar, hvilken verkligen tycktes gå litet för långt. Och så utvecklade han omständligt huruledes hans hälsa visserligen var ömtålig, så att han måste offra mycken tid och mycket pengar på att sköta den. Men af något dödligt ondt led han alls icke. Hvarför han såg klen ut ibland var bara för att han icke fick vara i fred för bekymmer. Alla människor voro omkring honom och ville att han skulle hjälpa dem. Alla människor trodde att han hade en brunn att ösa ur. Och än blef han bedragen här, och än blef han bedragen där. Det var inte roligt i längden. Nog ville han gärna hjälpa folk, men det är väl inte just trefligt att själf bli ruinerad på kuppen.

Under hela hans långa tal satt Nanny så godt som fullkomligt tyst och bara stirrade utåt gatan, medan hennes ansiktsuttryck blef allt ängsligare. Det var som om hon kämpat mot en stigande rörelse, som icke kunde få luft, därför att han med sitt fintliga manövrerande tryckte ner orden i hennes hals, och han komplimenterade sig själf, fastän han på samma gång inte kunde låta bli att känna ett stickande medlidande med den stackars flickan.

Föräldrarna hade naturligtvis blifvit mycket onda på henne när hon i går kom hem med oförrättadt ärende, och så hade de skickat henne hit i dag igen för att fresta sin lycka på nytt. Men han

hindrade henne så skickligt, att hon ingenstans kom. Stackars liten, det ver verkligen synd om henne!

Han betraktade hennes dräkt och fann att den tarfliga kappan var gammalmodig och sliten. Hatten såg också ut att ha varit länge med, och de nötta handskarna voro hela men buro spår af en flitig lagning.

Med ens kom han ihåg att han var hennes gudfar. Något kunde han väl ändå göra för henne, något litet för att muntra upp henne en smula.

»Hur var det,» sade han, »du hade visst din födelsedag för en tid sedan, men jag glömde bort den då.»

Och han gick fram till sin chiffonier och kom igen med en mindre sedel. Den skulle hon ha att köpa sig något för.

Nanny såg upp som om hon blifvit bragt ur fattningen och inte riktigt förstod hvad det var fråga om. Men sedan tackade hon mycket vänligt och sade att morbror alltid var så snäll. Det var så rart af honom att komma ihåg henne. Och hon lade sedeln i fönstret och satt och strök den med fingrarna. Men det såg litet mekaniskt ut, nästan tankspridt. Kanske tänkte hon på att det egentligen var mycket, mycket mera, som hon hoppats på.

Plötsligt kom det emellertid lif i hennes ansikte och hennes blickar riktades framåt gatan med ett så spändt uttryck, att morbrodern också fick lof att se hvad det var, som fäste hennes uppmärksamhet.

Ah, det var ju bara den där ritläraren.

»Han är då trogen, den goda herr artisten,»

sade han, »nu går han på uppvaktning till sin lilla kokett igen.»

En stor, hastig blick sköt emot honom ur Nannys ögon, men hon vände strax bort hufvudet.

»Kommer han hvar dag?» frågade hon.

»Ja, han tycks vara mycket regelbunden i sina vanor.»

Mera frågade hon inte, och den gamla prokuratorn började prata om ditt och datt igen. Men bäst det var steg Nanny upp alldeles oförberedt liksom i går och sade adjö. Hon hade inte tid att sitta längre. De väntade på henne därhemma. Och innan morbrodern hann resa sig för att följa henne till dörren, var hon ute i tamburen.

Det var en konstig flicka. Men hvad låg där i fönstret? Det var ju sedeln!

Han skyndade ut och ropade henne just som hon var halfvägs ner för trappan.

»Du har glömt något, Nanny! Kom in igen.»

Och han gick tillbaka in i rummet, ty han hade icke tagit med sig sedeln. Den låg där den låg och hon kunde gärna få göra sig litet besvär till straff för sitt slarf. Men Nanny var alldeles okunnig om någon glömska och gjorde stora ögon. Hon kunde icke förstå hvad det skulle vara, granskade sin dräkt och kände i sin ficka. Nej, hon saknade alls ingenting.

Då visade den gamla prokuratorn henne på sedeln, och hon gaf till ett litet rop.

»Det var sant! Å tack, lilla morbror!»

»Du tyckte kanske den var för liten,» sade han med gammalmans kitslighet.

»Å, men morbror . . .»

»Eller också tänkte du kanske komma hit i morgon igen?»

»Nej, nu ska jag inte besvära morbror på länge.»

»Besvära mig! Hvad menas med det? Trodde du att du besvärade mig och kom ändå hit både i går och i dag?»

Han betraktade henne skarpt. Hon kunde gärna få en aning om att han genomskådat henne.

Och sannerligen såg hon inte så skyldig ut som en riktig brottsling. Hon rodnade starkt och blef därpå blek igen. Ännu hade hon icke hunnit långt i förställningskonsten. En antydan eller ett forskande ord bragte henne alltid ur fattningen om hennes tankar hade något att dölja. Hon hade ständigt för sig att människor kunde se rakt in i hennes stackars lilla hjärta, och att det var fåfängt att söka leda dem på villospår.

Tårarna brusto fram ur hennes ögon och hon satte händerna för ansiktet.

»Å morbror, morbror,» snyftade hon, »jag är så olycklig!»

Där stod han nu vackert med den fruktade bekännelsen öfver sig, och det var han själf som framkallat katastrofen genom sin oförsiktighet. Men hur ledsamt det än var kunde han då inte vara så hjärtlös och låta henne stå där och gråta för sig själf. Han tog henne om axlarna och försökte klappa och trösta på sitt ovana vis. Och den bedröfvade lilla

flickan tog emot hans vänlighet och lutade hufvudet mot hans bröst så tätt, som om hon haft det godt där.

»Jag kan inte hjälpa det, morbror,» hviskade hon mellan snyftningarna. »Jag tycker så mycket om honom, så mycket, mycket. . .»

Hvad var detta? Det var ju ett helt annat språk än hvad han väntat sig.

Han försökte hålla henne ifrån sig för att se på henne och få en förklaring, men hon borrade bara fastare in hufvudet i hans rock, och därinifrån var det hon talade.

Hon bad honom om förlåtelse, för det var nog så, att det inte egentligen varit för att höra efter hur han mådde, som hon kommit upp, hvarken i går eller i dag.

Hon hade allt kommit för något annat, för att . . . att spionera. Ja, spionera på honom, som gått in där i huset midt emot. Hon kunde inte hjälpa att hon tyckte om honom. Det var ju så dumt och så oresonligt och så obegripligt. Men hon kunde inte hjälpa det. Det hade varit så nästan ända från första stunden då hon träffat honom på ritskolan. Och han hade varit vänlig mot henne, sagt att hon haft anlag, kallat henne för »lilla krushufvudet» och kanske favoriserat henne en smula. Men aldrig hade han yttrat något, aldrig ett ord, som kunde ge henne anledning till att taga sig några höga tankar. Det fick ingen tro. Han hade alls ingen skuld. Det var bara hon, som gick och tänkte på honom ändå. Och det kunde väl inte han rå för, och inte hon heller för resten. Han var ju sådan att man

måste känna sig lycklig bara han såg på en. Men så hade de andra flickorna sagt att han hvar dag vid samma tid gick till huset här midt emot, och att han snart skulle förlofva sig. Då ville hon se om det var sant. Därför gick hon hit. Och nu visste hon hur svårt det var att lefva.

Den gamla prokuratorn stod och lät sin hand glida öfver hennes hufvud och nedåt den dubbelvikta flätan, och han tänkte så underligt nya tankar. Det kändes, som om han på något vis blifvit lyft ur gruset, där han gått och rotat och gräft efter gud vet hvad för strunt och nu ändtligen fått upp ögonen.

Nu såg han hur vacker gatan låg i solskenet och vårluften. Trädgården snedt öfver var icke längre blott en tomt, där hans hus skulle resa sig med så och så många våningar, som skulle kosta så och så många kronor. Det var en trädgård med lefvande träd och knoppande grenar höjande sig mot den blå vårhimlen.

Det hade kommit en ny dager, ett lätt gyllene skimmer öfver alla ting både ute och inne, och trots att hans hjärta sved för det stackars barnet i hans famn, vidgades det och svällde af något varmt, mäktigt och högtidligt, som ville ha plats. Det kändes som om hans gamla förtorkade kropp hade fyllts af friskt blod. Och medan han strök hennes hufvud och den mjuka flätan började han mumla:

»Sackars liten! Stackars liten! Men ändå är du nog lyckligare än vi andra.»

Försjunken som hon var i sin bedröfvelse

skorrade likväl hans ord igenom den, och hon frågade undrande:

»Lycklig! Är jag lycklig?»

»Ja,» sade han. »Vi andra, vi går här och tittar och vänder på småsakerna framför fötterna på oss. Men du lefver ett stycke ofvanför oss, du, lilla vän, där det är renare och högre luft och vidare utsikter. Och så länge se'n det än är, se'n jag växte ifrån känslopjunk och så'nt där, så förstår jag i alla fall, att det är något bättre och för mer att lefva i din värld än i vår, om man också lyfts dit upp af en sorg.»

Nanny kände sig omstrålad af en oväntad värme. Aldrig hade hon trott att sådana ord kunde gå från sådana torra läppar. Hon hade lutat sig mot hans gamla bröst, därför att hon i sin öfverväldigande bedröfvelse sökte hvad stöd som helst, men nu kände hon, att hon skulle utvälja det bland många. Och hon satt i hans knä, och hon grät mot hans axel, och de talade om hennes sorg sakta och tyst medan kvällsljuset aftog och de kommo öfverens om, att det icke skulle vara sista gången de sutto så och talade om den. Det gjorde dem båda godt.

Till sist gick hon med blicken ännu skymd af tårar, och den gamle mannen stod vid fönstret och såg efter hennes böjliga unga gestalt, som rörde sig så mjukt och lätt utåt den långa gatan, tills den försvann som en ton i den milda aftondagern. Då vände han på hufvudet, och hans öga föll på den lilla sedeln, som ännu låg kvarglömd på fönsterbrädan.

Men han ville icke taga i den, ty han tyckte,

att den skulle ha smutsat hans händer. Och inte heller ville han att Nanny skulle göra det. Den hade också smutsat henne.

Efter ett par ögonblick ringde han på hushållerskan och pekade på den för att hon skulle taga den. Hon skulle köpa blommor för den, och de skulle skickas till fröken Nanny, ty han hade glömt bort hennes födelsedag och ville godtgöra sin försummelse.

»För alltihop,» frågade hushållerskan.

»Ja, för alltihop.»

Hushållerskan såg på sin gamla husbonde, som om hon tänkt fråga om igen. Det föreföll henne som om det inte var möjligt, att hon hört rätt eller också var han inte riktigt frisk. Så tog hon emellertid sedeln och gick. Det var ju i alla fall klara order hon fått.

Men den gamla prokuratorn satt vid fönstret och drömde, och fastän han såg utåt gatan såg han icke en skymt af sitt tilltänkta hus. Det ingick icke alls i hans drömmar, hvilka egentligen blott rörde sig om en sak, blommorna, som skulle skickas till Nanny.

Hennes sorg skulle bäddas i blommor. Den var så ren och så vacker som elden på ett altare. Den måste ha blommor.

BORGMÄSTARENS SKYDDSLING

Tillköping var ingen ansenlig stad, men den hade en ansenlig borgmästare. Han såg minst ut att vara landshöfding, så högrest och bredbröstad och vidtblickande och imponerande skred han fram utefter Storgatan, när han har ute på promenad. Hans första anblick ingaf vördnad, men så fort han talade med en, intogs man också af det mest obegränsade förtroende. Visserligen sade han inte, att han hade makt att upplyfta en till himmelen, om han så velat, men hur det var, så trodde man honom om det ändå. Man lyckönskade sig till hans bekantskap, som om man gjort en god affär, och sedan man lämnat honom, drömde man hela påföljande natt om framgång i lifvet.

En dag då han tagit sig motion utom tullen, föll det honom in att afvika från sin gamla vana att gå Storgatan hem, och i stället tog han in på en af smågatorna, där kullerstenarna lågo glesa,

gräset växte ymnigt och små trädgårdstäppor omgåfvo de grå eller gulmålade envåningshusen.

Som han gick där, fick han höra sång. Det var en klar kvinnostämma, som trallade på en visa. Ibland dämpades den till ett gnolande, ibland strömmade den fram helt och fullt. Sångerskan sjöng tydligen för sig själf, höll kanske på med något arbete, som då och då upptog henne på ett särskildt sätt, så att hon mera måste tänka på hvad hon hade för händer än på sången.

Borgmästaren stannade, lyssnade och tyckte det lät vackert. Efter ett par ögonblick hade han tagit reda på, hvarifrån tonerna kommo. Det var från ett litet gult hus innanför ett grått spjälstaket. Ofvanför dörren satt en skylt med påskriften »Emilia Östermans finbageri» och tycktes anvisa ingången till en bod, fastän fönsternas hvita långgardiner något motsade det.

Borgmästaren, som fått lust att se sångerskan, öppnade grinden och steg in i butiken, som verkligen mest liknade ett snyggt litet rum, ty det fanns intet bodinnanrede, utan korgarna med kakorna stodo uppradade på skänken, fönsterbordet och byrån.

Hvarken sångerskan eller någon annan fanns likväl därinne. Men kallad af dörrklockans ihärdiga pinglande, visade sig snart en rundlagd gammal fru, som blef idel solsken vid åsynen af sin gäst och neg ända ner till golfvet.

Var det verkligen möjligt att borgmästaren själf ville komma och smaka på hennes kakor?

Jo, det var nog möjligt det, och borgmästaren

gjorde sig till och med så gemen, att han ville veta, om det var hon själf som bakade dem. Och så måste hon då tala om, att det inte var stort hon bakade, för hon måste ju se till kunderna, men att hon hade sin yngsta dotter Fina, som hjälpte henne och som var duktig till att ställa om med degarna.

»Ja, det går väl bra att baka, när man sjunger takten till det,» sade borgmästaren, som trots sin värdighet inte drog sig för att vara spirituell, när så passade sig.

Nej, tänk, att borgmästaren hade hört det! Ja, se den Fina, hon var då precis som en svala, kunde aldrig vara tyst.

Och fru Österman skrattade, så hon måste hålla sig i sängstolpen. Men borgmästaren ökade ännu mera sin älskvärdhet. Han behagade komma ihåg, att han sett hennes Fina en gång, när hon var liten, och nu hade han lust att få se henne igen.

Det blef rop i dörren, hviskningar och tisseltassel, och efter ett par minuter kom Fina ut med en nypåtagen kofta, men med litet mjöldamm ännu på kjolen, kinderna glödande af bakugnsvärmen och de ljusblå ögonen irrande af blyghet. Hon såg ut att vara en sjutton, aderton år och var inte vacker. Men det finhylta, fraicha ansiktet hade en behaglig rundning och ett godt uttryck.

Några vidlyftiga svar gaf hon inte på borgmästarens frågor, och det var hennes mor, som fick komplettera de tysta ja-en och nej-en, tala om att musiken var hennes lif, och att hon tog ut melodier på en gammal orgel, som hennes far en gång i

tiden tillverkat åt sig. Men då borgmästaren bad henne sjunga något, var hon inte omöjlig, utan drog åstad med en liten visa, fastän förstås halft bortvänd och en smula darrande på rösten.

Borgmästaren var förtjust. Han hade passion för att göra upptäckter och bringa dem till allmänhetens kännedom. Han hade redan upptäckt en källa, en sandgrop och en köksa, som kunde laga mat, för hvilket allt han skördat mycket beröm, och äran att ha upptäckt en sångerska med världsrykte hägrade genast för hans inbillning.

Fina hade en stor och fyllig sopran, af en alldeles utmärkt vacker färgklang, försäkrade han och frågade fru Österman, om hon inte tänkt på att låta utbilda den.

Men då skrattade fru Österman och slog ut med handen.

Kära hjärtandes, inte hade de pengar till sådant inte. Och hvad skulle det också tjäna till.

»Å, Fina kunde ju bli en andra Kristina Nilsson, en näktergal, och förtjäna pengar som gräs.»

»Asch, tocke tok,» tyckte fru Österman.

Borgmästaren försäkrade emellertid, att han menade allvar, rådde fru Österman att tänka öfver, om hon inte kunde göra några utvägar, för att Fina skulle få taga lektioner och gick slutligen sin väg, utan att hans imponerande hållning det minsta rubbades af kakpåsen i handen.

Men när Fina återvände till sitt bak, hade hon svårt att hålla tankarna samlade.

Tänk, om hon kunde bli som Kristina Nilsson!

Ja, det förstås, inte så stor, men något ditåt, få komma ut och se världen och slippa att sitta och vissna och dö bland kakorna i denna lilla vrå.

*

Två dagar därefter kom borgmästaren igen, men denna gång hade han sin fru med sig. De skulle ha nya kakor, men egentliga skälet till besöket var att borgmästarinnan skulle få del af sin mans upptäckt och också få höra Fina sjunga.

Och Fina sjöng, nu bättre än förra gången, ty hon hade blifvit modigare af bifallet. Och borgmästaren frågade borgmästarinnan om det inte var vackert, och borgmästarinnan var hänförd, ty det föll sig nästan alltid så, att hon hade samma tycke som hennes man.

»Ja, det är verkligen en röst, som förtjänar göras något af,» sade borgmästaren. »Men det finns ju inte något storfolk här i staden, som har råd att göra något. Hvad säger du, om jag skulle försöka intressera prinsen, när han kommer hit till järnvägsinvigningen i nästa månad.»

»Å, det är en god idé,» tyckte borgmästarinnan. »Hans kunglig höghet är ju så musikalisk.»

Hjärtat hoppade högt i Finas unga bröst. Var det möjligt, att borgmästaren skulle våga tala med själfva prinsen om något så obetydligt som om henne? Men borgmästaren var då förstås en så mäktig man, att han kunde väl i det närmaste göra hvad han ville.

Och nästa gång Fina såg på honom, tyckte hon, att hon måste lyfta ögonen högre än vanligt

*

Efter den dagen började hon drömma så vackra drömmar. Hon drömde, att hon skulle få sjunga för prinsen, och att han skulle vara mycket nådig och nicka åt henne och säga »bra, bra!» Och så skulle hon få komma upp till Stockholm och sjunga för kungen och drottningen. Och kungen skulle bli lika förtjust i hennes röst, som borgmästaren blef. Och han skulle säga, att med en sådan stämma som hennes behöfde man då just inte taga några lektioner. Men för syns skull fick hon taga några ändå, och sedan en dag förde man henne in i en stor förgylld sal, där hon fick sjunga för många tusen människor, och de klappade alldeles vådligt i händerna åt henne och kastade blomsterkvastar till henne. Och hon förtjänade så mycket pengar, att hon kunde köpa mor ett svart sidentyg till jul och sig själf en blå ripsklädning, för en sådan hade hon alltid önskat sig. Och i den klädningen skulle hon gå i slottskyrkan på juldagen och be för borgmästaren och prinsen och kungen och mor. Och sedan skulle hon sjunga så vackert, att alla människor skulle se på hvarandra och undra, om Gud skickat ner en osynlig ängel ibland dem. Men själf skulle hon gömma sig i det mörkaste bänkhörnet och ingenting taga åt sig. Gud skulle få all äran, för gåfvan var ju ändå hans.

Hennes mor däremot betraktade först hela saken som ett nonsens. Men så började grannfruarna prata. Det spordes från flere håll, att borgmästaren fått tag i, att Fina hade vacker röst, och tänkte säga det för prinsen, när denne kom till järnvägsinvigningen. Dessutom kom borgmästaren in ännu ett par gånger, den ena tillsammans med en bekant, och lät Fina sjunga för sig, och när han gick, nickade han menande och sade: »Ja, vi får väl se! Vi får väl se!» Kanske det ändå kunde vara något allvar med det. Borgmästarord var kanske inte så mycket sämre än kungsord, och den innerligt snälla borgmästaren tycktes ju vilja vara som en beskyddande fader för alla.

Så fick Fina en ny, blårandig bomullsklädning, för hon skulle vara med och servera vid invigningsfesten i stadsparken, och det kunde ju hända, att hon finge komma fram och niga för prinsen. Fru Österman sade visserligen »asch tocke prat» åt hvar och en, som häntydde på den väntade nåden, men hon tyckte ändå, att man kunde vara litet beredd.

Och Fina själf beredde sig på sitt sätt. Hon sjöng när hon gick, och hon sjöng när hon stod, och hon sjöng när hon satt, och hon sjöng ifrån morgon till kväll. Och grannarna skrattade och sade till hvarann: »Nej, hör bara, så hon profsjunger!»

*

Invigningsfesten inföll på en klar och vacker junidag, och alla arrangementerna syntes lyckade. Stadens sångförening hade samlats på ekkullen, flaggdekorationerna voro praktfulla, blomstergirlanderna smakfullt uppsatta och hurraropen väl inöfvade.

Men så var det också borgmästaren, som utgjorde den ledande viljan i festkommittén, och det var också han som vid det högtidliga tillfället jämte landshöfdingen uppträdde vid sidan af prinsen.

Fina hade trängt sig fram och fick se honom, när han kom midt ibland de lysande herrarna. Men han var ju alldeles förändrad, deras vördnadsbjudande borgmästare! Hela tiden stod han där med hatten i hand, bockande för hvart ord som sades, och han, som annars var så sparsam på sina leenden, att han bara drog på en mungipa i sänder, log nu med hela ansiktet. Men han visste nog, hur han skulle skicka sig, inför kungligheten, han, deras borgmästare!

Allt gick fortfarande bra. Ceremonierna och talen aflöpte väl, hurraropen ljödo förträffligt. Det var endast i fråga om sången man kunde ha önskat sig ett bättre resultat. Dirigenten, stadens kantor, som var mycket stolt öfver sin kör och riktigt velat traktera den musikaliske prinsen, hade envisats med att öfva in en hel mängd nummer. Men prinsen, som hittills sett mycket glad och charmerad ut fick ett trött uttryck redan efter andra stycket, och så fort det blef en liten paus, reste han sig upp och höll ett tal, hvarefter han helt enkelt behagade

ignorera programmet genom att gå omkring och låta presentationerna börja.

Borgmästaren frågade försiktigt en kammarherre, om man skulle fortsätta, men denne afböjde det med en artighet, och rundt omkring började man hviska, att prinsen skulle ha fällt yttrandet: »I Lillköping äro alla människor behagliga, utom de musikaliska.»

Det blef därför ingen sång vidare. Men prinsen var vid ett briljant lynne och underhöll sig lifligt med de kringstående. Då han hörde, att det skulle bli en allmän traktering, och att det serverades kaffe i den bredvid liggande stadsparken, var han till och med så älskvärd, att han ville öppna äfven denna festlighet och förstöra sin middag med att själf dricka den första koppen.

Fina stod just på sin plats vid det stora, dukade hästskobordet, då hon såg prinsen med svit närma sig.

Än blef hon röd, och än blef hon blek. Hon måste stöda sig mot bordet, så darrade hon, medan hon inväntade det stora ögonblicket i sitt lif.

Borgmästaren var där, tätt intill prinsen. Skulle han be henne sjunga nu inför alla dessa människor? Tänk om hon inte kunde få fram en ton?

»Å, Gud vare mig nådig,» bad hon för sig själf. »Låt det gå bra! Låt det gå bra, så ska jag bli en god människa i alla mina dar!»

Nu stod prinsen framme vid bordet, men han såg ännu inte åt henne, och det gjorde inte borgmästaren heller. Borgmästarinnan gaf henne emeller-

tid ett tecken att bära fram den stora kaffepannan, tog den ur hennes skälfvande händer och hällde i en kopp, som hon nigande räckte den höge gästen. På andra sidan om denne stod borgmästaren, som tagit ett af faten och bjöd bugande på kakorna.

Prinsen tog en kaka och åt med god smak.

»Så utmärkta kakor,» sade han och försåg sig med ännu en. »Äro de gjorda här i Lillköping?»

»Jaa. Och här står den lilla bagerskan,» sade borgmästaren, i det han drog Fina i armen.

Nu skulle det komma. Fina stod röd upp till öronen och höll ögonen på marken, medan hon väntade på, att borgmästaren skulle säga: »Och hon kan minnsann mer än det. Hon sjunger som Kristina Nilsson.»

Men det kom inte. Borgmästaren sade alls ingenting. Det var bara prinsen, som yttrade några vänliga och skämtsamma ord. Han påstod, att han aldrig ätit så goda kakor förr, och gjorde beställning på en hel låda, som skulle skickas till Stockholm, för att man där skulle få lära sig, hur kakor skola bakas.

»Gratulerar, fröken hofkakebagerska,» sade någon af de fina herrarna och gjorde en reverens.

»Ja visst, den titeln ska hon ha diplom på,» utbrast prinsen leende.

Rundt omkring skrattade man, men prinsen hviskade något åt en af uppvaktningen, som bugade sig till tecken att han förstått.

Fina hade knappt följt med, hvad de sade och

gjorde. Hon bara väntade och väntade Men efter ett par ögonblick aflägsnade sig de höga herrskaperna, utan att prinsen fått veta, hvad han skulle fått veta, och det blef tomt omkring henne.

Då tänkte hon att borgmästaren kanske afvaktade ett lämpligare tillfälle, när han skulle bli ensam med prinsen. Hon behöfde ju kanske inte vara närvarande.

Tiden led under dessa funderingar, prinsen reste, de glada festskarorna omringade borden och gingo därifrån igen. Hon själf tog sina korgar på armen och begaf sig hem. Nej, ingenting hördes det af på den kvällen!

Men nästa förmiddag kom borgmästaren in i boden, såg strålande ut och höll ett stort, hvitt kuvert i handen. Fina, som blifvit utkallad, stannade vid dörren och förmådde knappast taga ett steg längre af bara hjärtklappning.

Det hade således blifvit af ändå!

Borgmästaren log och gaf henne kuvertet. Då hon öppnade det, såg hon ett stort dubbelviket papper, hvarpå något stod skrifvet med en prydlig stil. Hon såg sitt namn, men sedan dansade bokstäfverna framför henne. Hvad var det? Jo, nu förstod hon!

Det var utnämningen till hofkakebakerska.

Mekaniskt undersökte hon därpå ett mindre kuvert, som jämte papperet legat inuti det större. Det innehöll två tior och en femma samt rekvisition på en låda kakor.

Den unga flickan stod tyst och vände på papperet, som om hon nödvändigt velat finna något mera.

»Hvad, är du inte glad?» frågade borgmästaren, men tillade hastigt, liksom han plötsligt förstått, hvad hon saknade. »Ja, om din röst kunde jag inte nämna något. Hans kungl. höghet tycks ha förlorat intresset för musik. Han tyckte inte en gång om sångföreningens sång. Du har väl inte gått och gjort dig några dumma förhoppningar heller?»

Och han såg så sträng ut, som om han alltid tillhållit henne att akta sig för storhetsvansinne, och hon såg så skyldig ut, som om han gripit henne på bar gärning.

Så förstod hon, att hon måste tacka och visa sig glad. Det var ju ändå något godt, som kommit henne till del genom borgmästarens välvilja, fastän hon ännu inte riktigt kunde uppskatta det. Och hennes mor hjälpte henne och redde sig betydligt bättre med tacksägelserna än hon.

Men då borgmästaren gått fick hon ett hårdt drag kring munnen och slängde diplomet ifrån sig, så att det for långt utåt golfvet.

»Hvad gör du,» skrek modern, förskräckt som öfver ett illdåd.

Fina svarade inte. Hon rusade in i sitt rum, kastade sig med armarna öfver bordet och begrof ansiktet i händerna. Hon hatade det där papperet, det där fina diplomet! Det var svaret på hennes tysta böner, hennes vackra drömmar. Hon hade fått skriftligt på, att hon inte passade till något annat än att baka kakor.

Men därute i boden slätade fru Österman vördnadsfullt ut papperet, satte det i glas och ram och hängde upp det på väggen, så att alla människor skulle kunna se det.

Och hela staden ville se det och trakten omkring med. Och alla skulle förstås smaka på kakorna, som prinsen tyckt om. Och Fina fick så mycket beställningar, att hon inte längre hade tid att sjunga, medan hon bakade.

Men det behöfdes ju inte heller. Kakorna blefvo lika goda ändå.

I STUGAN

Lilla Gumman var hennes namn, ja, inte det hon fått i dopet förstås. Det var Wilhelmina, i dagligt tal bara Mina. Och det hade hon nog fått heta förut, men det var så länge sedan att man nästan glömt bort det. På de sista tjugu åren kallades hon af alla för Gumman eller Lilla Gumman.

Och det passade så bra det där namnet. Det liksom förde henne ut ur de vanliga Minornas, Finornas och Linornas klass, ty det var ett smeknamn, som ömheten gifvit, och det gaf henne en långt högre plats i hemmet än de kunna få, som komma och gå för hvart eller hvartannat år. Hon var ingen främling i familjen. Hon hade vuxit fast med hjärtat vid den, och den vid henne. I fyrtiosju år hade hon tjänat den, och de små som nu sprungo omkring henne var den fjärde generationen, som hon ägnade sina omsorger. Hon hade tagit

plats hos deras mormors mor, då deras mormor var sexton år, och då denna gifte sig hade hon följt henne för att sedan gå till hennes barn.

Men det hade inte alltid varit en lätt tjänst hon haft. Hon hade varit med om goda dagar och om onda dagar, och dessa onda dagar hade berört hennes sinne och valkat hennes händer, som om det varit i egen nöd hon släpat. Trötthetén pinade hvar kväll hennes lemmar långt innan hon fick lägga sig till hvila, och det var då hon först började tala om »stugan».

Det var nu öfver trettio år sedan.

När hon inte behöfdes längre — det var förstås ett självklart villkor — så skulle hon skaffa sig en liten stuga för sina sparpengar. Den skulle bara bestå af ett rum, för till mer räckte nog inte slantarna. Nåja, det kunde ju hända att det kunde bli ett kök med, och då vore det ju storståtligt. I utkanterna af staden fanns det bestämdt åtskilliga små kåkar, som inte voro så dyra. Men i Stockholm skulle den ligga, för där var hon född, och där var hon rotfäst, och där ville hon förbli i alla sina lifsdagar.

Uppe i en af Norrlandsstäderna hos sin bror kunde hon förstås ha fått både husrum och kosthåll för en billig penning. Men hu, lämna Stockholm! Nej, det visste hon då att hon inte kunde öfverlefva.

Annat slag skulle det bli att komma i den lilla stugan om den än låg aldrig så långt ut på malmarna. Där skulle hon ha det så lugnt och godt och få hvila sina trötta ben åtminstone största delen af

dagen, ty det lilla arbete med städning eller annat, som hon måste ha för att förtjäna till maten, kunde ju inte upptaga henne så länge. Och där skulle hon vara värdinna och taga emot herrskapet med varmt, godt kaffe uppdukadt på en hvit servet, som alltid skulle ligga på bordet framför fönstret.

Å, hon hade redan litet husgeråd, fyra silfverteskedar, en gräddkanna, en brödkorg, en kaffepanna af koppar och något duktyg. Det var alltid en smula att börja med, och bara men förstod att spara blef det nog mera.

Minsta småsak hon fick, som dugde gömma, stack hon ner i byrålådan med ett gladt, »det ska jag ta fram när jag kommer i stugan», eller, »det ska jag vara fin med när jag kommer i stugan».

Men åren gingo. De gingo i en lång rad. Byrålådorna blefvo fullare, och allt som ofta talades det fortfarande om »stugan». Men aldrig blef den köpt.

Lilla Gumman behöfdes alltjämt och om också andra händer kunnat skaffas för att göra hennes sysslor, så var det ändå så svårt att vara af med henne, ty ingen var som hon.

Till slut började stugan att undergå en förändring. Det skulle kanske vara väl ensamt att ha den så där långt borta i utkanten af staden, och i de centrala delarna fanns det inga stugor mer. Stugan blef till ett rum. Men ett rum är nu också svårt att få precis där man vill ha det. Det skulle inte vara för långt borta från herrskapet och inte för dyrt. Och så kom en vacker dag tanken på tjänarinnehemmet.

Där skulle ju vara så bra. Ingenting kostade det, och om man nu inte fick ensamt rum, så var det kanske en ren fördel att slippa sitta för sig själf och känna på att dagen var lång.

I familjen ville man nu inte gärna höra på det där talet. De äldre betraktade det som fantasier, som man hoppades aldrig skulle bli förverkligade, och de yngre togo det som en hotelse för att skrämma dem att vara snälla, ty bara de voro det, så nändes nog inte Lilla Gumman gå ifrån dem.

Med åren blef emellertid den gamla ryggen allt tröttare och tröttare, och man fann att man inte längre hade rättighet att sätta sig emot Lilla Gummans behof af hvila. Trångbodd som man var, kunde man inte skona henne från oro och barnskrik och hjälpa till kunde hon ju inte låta bli när hon fanns i huset.

Således rann slutligen den dagen upp, då hon skulle lämna sitt gamla, kära hem.

Hon hade nog vetat att det måste bli svårt att skiljas. Bara hon tänkt på det hade det varit något som dragit ihop sig i bröstet på henne. Men så hade hon tagit mod till sig och sagt till sig själf att det ju egentligen inte var någon skilsmässa, ty hon skulle ju komma till herrskapet hvar dag och stanna så länge hon ville, och bara vara där borta för att hvila sig.

Så fort hon öppnade sina lådor för att ordna det sista till flyttningen var det likväl förbi med allt förståndigt resonnerande. Det kändes som om hon skulle bort för alltid. Det gick omkring i

hennes stackars, gamla hufvud. Hon hade inte den minsta reda på hvar hon lagt den saken och den saken och den saken. Tårarna runno utan att hon hann torka dem, och medan hon mekaniskt lade in och åter drog upp sina små ägodelar hviskade hon oupphörligt för sig själf som för att döfva sig, »det blir väl bättre!»

Innan man visste ordet af stodo emellertid flyttningskarlarna inne i rummet, togo den gamla, tunga byrån och buro ner den på kärran, lassade på sängklädsäcken, kofferten och knytena. Och så kom afskedet, som bara var en nick och en klapp, ty man fick inte bli sentimental, inte ta det allvarligt på någondera hållet, ty då visste man inte hur det skulle gå.

Tvärtom hade man öfverenskommit att Gumman skulle komma tillbaka, så fort hon fått sakerna på sin plats. Hvad var det värdt att stöka och packa upp i dag. Hon skulle gå omkring och valla lilla gossen som alla andra dar, och man skulle bara låtsa att hon fått ett eget rum där hon skulle hvila om nätterna. Att det låg litet afsides behöfde man ju inte tänka på.

Så skyndade hon efter den guppande kärran, som skramlade i väg så fort öfver gatstenarna att hon kutryggig och andfådd af ifver nätt och jämnt hann följa med. Sedan de väl voro framme kommo också sakerna i en hast uppför trappan och in i rummet.

Där stod nu den gamla, höga simpla furubyrån och stödde sig mot väggen invid fönstret. Kofferten

tryckte sig intill den som ett skrämdt barn till sin mor. Knytena lågo slängda i en vrå, och Lilla Gumman själf satt pustande i soffhörnet med ögon som stirrade rätt framför sig utan att se någonting och undrade hur det egentligen gått till att hon kommit hit.

Men hon blef snart uppryckt ur sina funderingar och måste taga på sig en glad och vänlig min, ty hennes rumskamrat började slå sig i språk med henne. Det var ett långt, något hvassnäst fruntimmer, som tog emot att bli kallad för »fröken» och såg ut att vilja bli ansedd som husmamsell eller någonting annat förnämt. Hon var mycket hygglig och nedlåtande och uppmanade Gumman att göra sig hemmastadd, berömde rummet och förklarade att hon trifdes, så det skulle nog Gumman komma att göra med. Det enda tråkiga var, att de skulle bli tre i rummet, fastän föreståndersken så godt som lofvat att de inte skulle bli mer än två. Men var sämjan god, så blef väl rummet stort.

»Ja, ja, det blir nog bra,» sade lilla Gumman utan att egentligen veta hvad det var hon svarade på, men hon förstod att man väntade att hon skulle säga någonting som visade att hon var glad och nöjd. Men inom henne steg det upp en sådan underlig känsla. Den satt i bröstet på henne, och tog allt mer och mer plats, så att hon måste svälja och svälja för att försöka få ner den. Annars hade den kanske stigit upp i hufvudet på henne och gjort henne tokig. Nej, det var nog bäst att tänka på något annat.

Hon tittade sig omkring i rummet. Det var verkligen mycket trefligt. Stort och ljust, med två fönster, klara, blommiga tapeter, hvitt golf och spegel i kakelugnen. Troligen hade det tillhört en finare våning. Och soffan hon satt på, den skulle hon ha själf. Föreståndersken hade sista gången hon talade med henne sagt, att hon skulle skaffa Gumman en bra soffa, där hon kunde ligga skönt om nätterna och hvila godt om dagarna. Och där stod den nu, mjuk och treflig med kuddar för hufvudet och inbjudande att krypa upp i.

Gumman lutade sig emellertid inte en gång tillbaka för att profva hur ryggstödet kändes. Hon satt där hon satt och tänkte på att hon väl åtminstone borde gå och maka på kofferten och knytena, så att de inte stodo så mycket i vägen. Men innan hon ens kommit sig för med det steg föreståndarinnan in i rummet.

Det var en medelålders fröken med godt utseende och ett vänligt leende på läpparna.

»Se där ha vi lilla Mina,» sade hon och klappade Gumman på axeln. »Nå, hur tycker Mina det ser ut här?»

»Åjo, åjo, fröken,» sade lilla gumman hastigt, ty den underliga känslan hade kommit igen och hon måste svälja och svälja på nytt.

Men föreståndarinnan blef stel och rak i ryggen som en stör. Hon hade väntat sig loford och tacksägelser och fick i stället detta högst oförnöjda och ohöfliga svar på sin vänliga fråga. Det var ju omöjligt för henne att veta att Lilla Gumman alls inte

tänkt på hvarken de vackra, blommiga tapeterna, den fina spegeln i kakelugnen, den mjuka soffan eller något annat i det trefliga rummet, utan i stället bara på hvad som fattades däri, traskande små barnfötter, gälla små röster, kära ansikten, som Lilla Gumman sett dagligdags i många, många år, och händer som hon kysst som små och som nu återgäldade henne det med en smekning då och då på hennes skrynkliga kind. Det var tanken på allt detta som satt den underliga kväfvande känslan i hennes bröst, bragt de ohöfliga »åjo, åjo» på hennes läppar och blef allt svårare att stå ut med, ja så outhärdlig att hon tvärt tog afsked och gick sin väg.

Att fröken var stött fick hon inte klart för sig förr än hon kommit ut på gatan. Men då var hon också olycklig öfver att hon kunnat bära sig åt som hon gjort, ty Lilla Gumman var alltid ödmjuk, höflig och mån om att göra alla till lags.

Emellertid var hon snart åter i det gamla hemmet och dagen gick som alla andra dagar. Hon promenerade med den lille gossen, hjälpte till litet i köket och med annat. Man fick inte låtsas om att det var en ovanlig dag, ty då hade det aldrig gått väl. Men själf kunde hon förstås inte låta bli att tänka på kvällen, första kvällen hon skulle sofva borta. Till middagen orkade hon endast en smula soppa. Allt annat satte sig fast i halsen på henne, och det var med trug man fick henne att taga med sig några smörgåsar då hon gick.

Så var det då allvar. Porten slog igen om henne, och hon gick ut i mörker och ensamhet.

Aldrig hade gatan varit så dyster och smutsig och vädret så gråkallt. Hon ryste under den tjocka schalen. Och aldrig hade väglaget varit tyngre och tröttsammare.

Slutligen var hon då framme, och inte långt därefter låg hon på den sköna soffan, där hon skulle få hvila så länge hon ville, ja hela dagarna om hon hade lust.

Nu skulle hon få hvila och ro, som hon längtat efter i trettio, fyrtio år. Inga gälla barnskrik skulle väcka henne om natten, ingen oro för väntande sysslor skulle tidigt på morgonen köra henne ur den varma bädden. Ingen skulle ropa på henne. Ingen skulle fordra någon hjälp af henne. Där kunde hon ligga så länge som helst på den sköna soffan i det trefliga, vackra rummet.

Men tankarna ville inte hvila, och inte heller ville de stanna kvar i den lugna fristaden, där hon skulle finna ro efter lifvets mödor. De gingo sin egen väg, och den bar alltid till det gamla hemmet.

Hur stod det till där borta nu? Skrek den lilla gossen ännu efter henne, liksom han gjorde då hon gick? Hvem höll han nu i kjolen? Kanske de voro stygga mot honom och lät honom gråta sig till sömns, då han vaknade om natten, i stället för att taga upp honom och trösta honom och prata vid honom. Men kanske det var att skämma bort honom, som de sade? Kanske han verkligen blef snällare om man inte brydde sig så mycket om honom? Då var det ju bra att hon kom bort. Och kanske han snart hade glömt henne? Om en liten

tid hade nog allesammans glömt henne. Och blef hon sjuk, så hon inte själf kunde gå och hälsa på, kom nog ingen till henne, inte ofta åtminstone. De hade inte tid, och vägen var så lång.

Det blef mörkt och svart framför henne. Det var som om grafven öppnat sig med detsamma för att sluka henne lefvande. Det var som om den lilla soffan varit själfva likkistan.

Den lilla sköna, mjuka soffan, den var inte alls den lugna, goda plats hon drömt sig. Hon vändades och vände sig, och de stygga tankarna läto inte det minsta hejda sig af att hon oafbrutet upprepade för sig själf: Det går väl öfver, det går väl öfver, det går väl öfver.

Inte ens när morgonen kom hade hon fått bukt med dem. De hade hindrat henne att förtära en bit i går kväll, och i dag var det lika omöjligt. Heller inte tillåto de henne att taga sig för med något annat. Hon skulle packa upp sina knyten, ordna i byrålådorna och laga så att kofferten kom upp på vinden. Men hon kunde inte. Bara hon försökte röra ett finger till någonting kommo sådana underliga känslor och satte sig i halsen på henne, så hon tyckte hon ville kväfvas.

Medan rumskamraten sopade golfvet stod hon vid det öppna fönstret och såg utåt gatan. Det var en sidogata, som några hus därifrån skars af en större.

Den gatan kände hon till. Den gatan hade hon gått så många, många gånger mellan det gamla och det unga herrskapet, innan hon riktigt flyttade

till det unga. Hon såg sig själf med korgen på armen komma skyndande i väg, ty brådtom hade hon alltid. Och genast steg det upp minnen och känslor inom henne, som drefvo henne från fönstret och upp att gå på golfvet fram och tillbaka, fram och tillbaka.

Å, de känslorna! Hvad det var förskräckligt att man inte kunde bli dem kvitt. Hvad var det nu som kunde gripa henne så i att se den där vägen. Hon förstod det inte själf. Hon visste bara att hon höll på att bli sjuk, och att hvart hon såg skymtade den svarta grafven fram för henne.

»Gå inte hem till dem,» sade rumskamraten, då hon satte på sig schal och schalett för att bege sig till det gamla hemmet. »På det viset blir det aldrig bättre.»

Det var nog ett klokt råd, men Lilla Gumman kände att hon skulle sprängts sönder om hon inte gått. Och därför gick hon.

Återigen steg hon inom det gamla hemmets dörr och blef mottagen med klappar på bägge kinderna af sin fru, som hon förr i tiden vyssjat i sina armar.

Men då var det slut med allt låtsas. Det var inte möjligt att längre gå och ta det, som om hon bara kom hem ifrån ett ärende eller legat i ett annat rum öfver natten. Det hade varit skilsmässa, och det skulle bli skilsmässa.

De gamla ögonen fylldes plötsligt med tårar, de yngre likaså, och medan Lilla Gumman satt med sin skrumpna hand mellan två andra, som smekte

och värmde den, kom hela hennes pinohistoria dagen.

Det var så besynnerligt. Hon kunde inte förstå sig själf. Hon måste vara en underlig människa. Allting var ju så bra. Rummet var bra, soffan var bra, rumskamraterna voro snälla och hyggliga, föreståndarskan så vänlig och ville göra allt för att hennes skyddslingar skulle bli nöjda. Det var hennes största glädje när de voro det, hade hon sagt. Men ändå ... ändå var det så svårt för Lilla Gumman där borta. Det kom sig visst af att hon hade en »nerv» i sitt bröst, som gjorde så ondt för det allra, allra minsta, för rakt ingenting ibland. Bara hon tänkte på det allra oskyldigaste, som på Nils små nätta skor eller på de goda smörgåsarna, som frun brukade breda åt henne, så värkte den där »nerven» så förskräckligt, och hela bröstet sved. ‚Å det blef bara döden, bara döden!

»Är det så svårt, Lilla Gumman,» sade hennes fru ömt. »Men det är väl inte svårare än att släpa och slita och vara trött.»

»Jo, värre, värre, värre,» svarade den gamla.

»Men kom då igen till oss!»

Lilla Gumman gjorde en hastig rörelse med förklädssnibben till ögonen för att torka de sipprande tårarna. Så tittade hon upp med en fundersam blick, som om hon öfvervägde något. Förslaget kom tydligen inte alldeles oväntadt. Men så torkade hon ögonen på nytt, som om tårarna fortsatte att rinna.

Nej, nej, hur skulle det se ut? Det vore väl ändå för galet. Hvad skulle fröken på Hemmet

säga, om man krånglade på det sättet, hon som redan förut var stött på Lilla Gumman för hon burit sig så dumt åt. Nej, det gick rakt inte an. Man fick väl ändå bära sig åt som folk, om man än hade det aldrig så svårt. Hon fick allt hålla ut och försöka stanna kvar en månad åtminstone, eller i alla händelser en vecka.

Hennes fru smålog, ty Lilla Gumman såg ändå litet gladare ut nu.

»Ja, tänk på saken, Lilla Gumman,» sade hon. »Jag törs inte be Lilla Gumman, för jag vet ju att här i huset finns ingen ro och hvila för en stackars, gammal rygg och trötta ben, men tänk själf.»

Och så gingo de hvar och en åt sitt håll för att taga itu med de dagliga bestyren.

Tänk ja! Lilla Gumman skulle tänka, och hon försökte nog göra det, försökte komma ihåg sina stela leder och trötta rygg, försökte säga sig att det nog skulle bli bättre därborta bara hon blef van. Men hon hann aldrig långt i sina tankar förr än den där »nerven» började värka, och hur skulle hon då kunna tänka. Den värkte och stack jämnt, jämnt, vid alla möjliga tillfällen. Så fort den lille gossen tog i hennes kjol, när hon såg på den tomma platsen där hennes byrå hade stått, eller på soffan där hon legat om nätterna, eller när hon hittade en liten småsak hon glömt att taga med sig, strax högg det till i »nerven». Nej, hon kunde inte tänka. Hon blef sjuk om hon skulle tänka. Hon var redan så trött och förbi nu.

Och så kom kvällen, den mörka kvällen då hon

skulle ut igen. Hon var ju som en främling, som inte hade där att göra utan skulle jagas bort till natten.

Då schalen och schaletten redan voro på och hon stod i begrepp att ge sig af, kom hennes fru ut till henne.

»Nå, Lilla Gumman, hur blir det,» sade hon halft på skämt, »kommer Gumman igen i morgon och stannar hos oss för alltid?»

Den gamla teg ett ögonblick, men sedan såg hon upp på henne med en stilla, matt blick, samma blick som hos ett uttröttadt barn, som inte längre orkar strida med sömnen för att få vara uppe.

»Ja, vet frun,» sade hon, »det kanske är så godt det. Se, den där nerven, den där nerven . . .! Om jag inte vore en sådan underlig människa . . .»

Hon hann inte längre förr än hon låg i sin frus famn och fick många smekningar och välkomsthälsningar för morgondagen. Och så gick hon bort för att ännu en gång sofva på den nätta soffan i det trefliga rummet, som skulle ha blifvit hennes fristad. Och den kvällen låg hon lugnt och godt, ty nerven värkte inte längre.

Visserligen var det i stället en viss oro i hennes hufvud öfver hvad människor skulle säga om hennes tokiga beteende, och hur föreståndersken skulle ta saken. Men detta var ett intet att uthärda med mot »nerven». Och följande morgon gick hon helt modigt in till föreståndersken.

»Nå, lilla Mina,» sade denna vänligt, ty hon hade föresatt sig att ha öfverseende med den gamla,

»hur står det till i dag? Nu trifs hon väl bättre?»

»Nej, snälla fröken, jag skulle be att få flytta med detsamma.»

Fröken stirrade förstummad och häpen på henne och blef om möjligt ännu stelare än dagen förut. Detta var en otacksamhet, som hon alls inte kunde fatta. Hade man inte gjort allt hvad man kunnat för henne? Var inte rummet stort och gladt? Var det inte fint med sin stora spegel i kakelugnen och sitt hvita golf? Var inte soffan så mjuk och skön man kunde önska? Och hade inte hon, fröken, till och med lofvat att göra det hela ännu finare genom att sätta upp långa, vackra trådgardiner för fönsterna? Hvad kunde man mer begära för att vara nöjd och glad? Det gick öfver hennes förstånd.

Och fastän Lilla Gumman slog upp sin språklåda och ifrigt, ödmjukt och omständligt började förklara allting om »nerven» och »känslorna» och »tankarna», och hur ledsamt hon tyckte det var att hon »krånglat» på det viset, men att hon ju inte kunde rå för att hon var en sådan »underlig människa», så begrep föreståndersken ändå inte ett ord. Men det var väl för att hon kanske inte hade någon nerv, själf.

Lilla Gumman fick gå utan att ha fått full förlåtelse. Men det gjorde heller ingenting. Hon var så glad i alla fall och så lätt om hjärtat för att hon skulle slippa ifrån friden, stillheten och hvilan och få gå tillbaka till oron, arbetet och trötthet.

Hon hade bara två dar varit i »stugan», som hon drömt om under trettio år, men ändå hade hon hunnit lära sig att den inte var någon lugn och skön plats, när »nerven» värkte i bröstet, och att det var bättre att det värkte i de gamla, trötta benen än i den.

DE TRE TRÖJORNA

Mellan en fröken inne i våningen och en fröken ute i köket finns det, trots alla likheter, dock en bestämd skillnad. En fröken inne i våningen är ett af de två, förlofvad eller icke förlofvad, men en fröken i köket kan också vara ett tredje. Hon kan vara »bekant med en gosse».

Att vara »bekant med en gosse» är någonting midt emellan förlofvad och icke förlofvad. Man bär inte ring, och när frun, efter att några gånger ha sett den unge mannen stå och hänga vid köksbordet eller sitta i jungfrukammaren, frågar hvem han är, vänder man bort hufvudet och ser en smula generad ut, under det man svarar »en bekant gosse». Men vis à vis sina goda vänner är man fullkomligt ogenerad. Man tar emot bjudningar tillsammans med honom, har hans porträtt framme och låter ge sig presenter.

Hedda, en liten rund, ljushyllt flicka på tjugusju år, hade redan varit »bekant» med flere gossar. — Det är inte alls så stora pretentioner med att vara »bekant med en gosse» som med att vara förlofvad. Man kan sluta upp när man vill, utan att folk gör något vidare väsen af det och talar om otrohet och dålig karakter och sådant. — Men Larsson, som visst var den fjärde i ordningen eller kanske den femte, höll hon mera af än alla de andra tillsammans. Han kunde prata och lägga sina ord så märkvärdigt väl, och om söndagarna, då han lagt af sin kolutkörarekostym och uppträdde i lifrock och celluloidkrage, var Hedda säker på, att ingen kunde taga honom för mindre än en grosshandlare, så rak var han i ryggen och så kvickt slängde han med ögonen. Annars var han just inte så vacker, litet kotig i ansiktet och en smula hjulbent. »Men se, det beror så mycket på sättet, se,» sade Hedda.

Hedda var stolt öfver honom och började tro, att hon aldrig skulle kunna älska varmare, och det var inte långt ifrån att man allvarligt talade om att förlofva sig. Som bifortjänst bar Larsson upp ved åt den familj, hos hvilken hon tjänade, hvarför han infann sig på regelbundna dagar och tider, hvilket också gaf något stadgadt åt förhållandet. Husbondfolket lärde sig så småningom inse, att det innebar något mera och djupare att vara »bekant med en gosse», än man först hade trott, och Larsson respekterades i tysthet som en man med rättigheter.

Isynnerhet var detta fallet, sedan Hedda fått sina tre skära ylletröjor. Hennes bästa vän, Sofi

på nedra bottnen, hade fått ett par af sin fästman. — Skära ylletröjor tycktes vara en allmän och betydelsefull fästmanspresent. — Och sedan dröjde det inte mer än fyra, fem dar, innan Hedda hade sina. Men de voro som sagdt var, tre, och på allt sätt finare än Sofis. De voro längre och mjukare och hade en virkad spets af hvitt ullgarn kring hals och ärmar.

Ingen i hela huset var okunnig om deras tillvaro, och det hade inte gärna varit möjligt att länge förbli det, ty de lågo jämt framme, ehuru på olika ställen. Än kunde man ha tagit dem för antimakasser, där de lågo utbredda på soffan i jungfrukammaren, än för borddukar eller byråprydnader. De kunde ligga på köksbordet eller i tamburfönstret, och en dag hängde de till och med till vädring på balkongen, fastän de voro alldeles nya och luftades så bra ändå för hvarenda dag. Frun och fröknarna måste känna på dem och medge att de voro af prima sort, och Hedda höll dem till och med framför sig och visade sina goda vänner att skärt klädde henne. Men att använda dem kunde förstås inte komma i fråga. De skulle sparas till utstyrseln.

Tiden gick emellertid, och så kom den farliga sommaren med alla sina frestelser och anslag mot allt ungt folks kärlekslycka, alla sina fester i det gröna och danstillställningar under de ljusa kvällarna på broar och båtbryggor.

Heddas herrskap hade flyttat till landet, men inte långt ifrån staden. Larsson kunde mycket väl komma ut och hälsa på om söndagarna, och det

gjorde han också i början. Men hur det var hoppade han öfver en söndag, och inte långt därefter en till. Samtidigt uppträdde Hedda då och då med rödkantade ögon, och fastän hon vid tillfrågan påstod, att det ingenting betydde, märktes det nog, att det hade sina ledsamma orsaker.

De skära ylletröjorna sågos inte längre till, och hon hade blifvit så underligt tyst om Larsson. Aldrig skröt hon mera öfver honom för fröken Betty, som hon tagit till sin förtrogna, och som förut jämt fick höra talas om hans förtjänster, hur ordentlig han var, hur han sparade till bosättningen, hur »galen» han var i Hedda, och hur mycket fina presenter han gaf henne.

En dag träffade fröken Betty på henne i källartrappan, där hon satt och grät med hufvudet i sitt förkläde, och då öppnade hon ändtligen sitt hjärta och talade om, att hon från säkert håll fått höra, att Larsson blifvit »bekant» med en annan flicka, en, som alls inte gick upp mot henne, Hedda, sade man, utan en sådan där slampa, som bara springer efter karlar.

»Men då kommer han nog snart att inse, så dum han varit,» sade fröken Betty för att trösta och klappade Hedda på de heta, runda kinderna och sade så mycket vackert om henne, att Hedda blef ännu mera upprörd öfver, att en karl kunde bära sig så illa åt emot en så utmärkt flicka som hon, men tillika lät hoppet om en god lösning vinna inträde i sitt hjärta.

När fröken Betty, som var en så förståndig

och fin ung fröken, satte så högt värde på Hedda, så vore det väl märkvärdigt, om inte Larsson också skulle kunna begagna sina ögon till att se och jämföra med.

Ju längre sommaren led, dess tydligare blef det likväl, att Larsson hade mycket dåliga ögon. Han upphörde alldeles att komma ut, och Heddas ögon tycktes bli dåliga de med. Åtminstone fingo de allt rödare och rödare kanter.

Så hände det sig en gång, att fröken Betty i ett ärende tittade in i jungfrukammaren och fann Hedda stående framför sin byrå. Hon hade lådorna utdragna och ref fram saker med en sådan vårdslöshet, att de flögo än ner i soffan, än utåt golfvet, än på stolarna, än långt bort i fönstret. Föremålen voro också merendels lätta och bestodo mest i gratulationskort. Men det fanns också hvarjehanda annat, såsom en liten toalettask af porslin med ett par kyssande dufvor på, en blå glasvas, ett par vantar och en tillskrynklad näsduk.

Det var Larssons fina presenter.

»Hvad gör Hedda för något?» frågade fröken Betty förundrad.

»Jo, han ska få igen allt sitt skräp,» sade Hedda och rafsade ihop det hela i en hög.

Nu hade hon fått riktigt reda på, hur det var fatt. Larsson skulle gifta sig med den där slampan, för de hade ställt till det så, att det var tvungen sak.

»Kära Hedda,» sade fröken Betty, lade sin arm om hennes axlar och ville klappa henne.

Men Hedda snodde sig rundt och slog en knyck på nacken.

Hvad frågade hon efter honom nu mera! Han kunde gärna få dras med sin slamsa! Det kunde vara lagom åt honom. Och det var bara bra, att man fick ordning på, hur sådana där usla karlar äro funtade, innan man gick och gjorde sig olycklig för hela lifvet.

Men med detsamma kastade hon sig i soffan och storgrät med bägge händerna för ansiktet, och nu fick fröken Hedda klappa henne så mycket hon ville.

Stackars lilla Hedda, det var allt svårt för henne ändå. Hon hade visst tyckt om honom mera, än hon själf ville medge.

Snyftningarna kommo så skakande och djupa, och mellan dem hviskade hon helt sakta: »Ja, se, han var ju så stilig ... han var ju så stilig ...»

Efter en stund torkade hon emellertid ögonen på ett beslutsamt sätt.

Usch då, hvad var det värdt att tänka på det där mera! Och så reste hon sig och sökte fram ett papper för att göra en paket af alla sakerna. När han fick dem, skulle han väl se, att hon inte brydde sig om honom ett dugg mera.

Under tiden stod fröken Betty och tittade och tittade sig omkring, som om hon saknade något, och till sist sade hon:

»Nå, men ylletröjorna då?»

»Hvilka ylletröjor?» frågade Hedda oskyldigt, men undvek att se på sin unga fröken.

»De tre skära ylletröjorna, Hedda fick af honom?»

»Jaså de!»

Hedda böjde sig djupare ned öfver paketet och hade mycket bestyr med att få alla sakerna att ligga ordentligt.

»Ska inte Hedda skicka dem med?»

»Ne-ej, det kan vara detsamma med dem.»

Fröken Betty betraktade henne några ögonblick under tystnad.

»Ja men, när Hedda skickar allt det andra, så . . .»

»Det där skräpet, ja! Men tröjorna kan väl komma till nytta nå'n gång.»

Återigen uppstod en liten paus, hvarunder det började ana fröken Betty, att hon och Hedda inte hade riktigt samma moraliska begrepp.

»Ja, men vet Hedda . . .»

»Jag kan väl lika gärna behålla dem, som den där människan ska få dem. De äro alldeles för snygga åt'na.»

»Men att Hedda själf vill . . .»

»Ja, nog passar di bättre åt mig än åt henne, alltid.»

»Jag tycker bara, att Hedda skulle vara för stolt att ha dem kvar.»

»För stolt!»

Hedda kastade käckt upp hufvudet och visade sitt röda ansikte.

Trodde inte fröken, att hon kunde vara stolt? Annars brukade folk då säga, att hon var alldeles

fasligt på sin kant. Och nog skulle hon visa Larsson det, alltid. Det var inte farligt, må fröken tro. Bara hon träffade honom, skulle han allt få se. Och inte brydde hon sig en enda smul om tröjorna. Ne-ej då! Nog kunde hon lefva utan dem, alltid. Det retade henne bara, att den där människan skulle få dem. Men hon skulle ta och klippa sönder dem i småbitar och skicka honom dem på det viset, så skulle han väl se, hur litet hon frågade efter både dem och honom. Ja, det skulle hon minsann göra!

Fröken Betty nickade gång på gång gillande och leende under Heddas långa utgjutelse. Det gladde henne att se, det Hedda ändå var i besittning af både självkänsla och stolthet. De hade bara behöft få en liten väckelse, så reste de sig ju riktigt storslagna. Och belåten med den roll af väckare hon spelat, gaf hon henne ännu några uppmuntrande och tröstande ord, sade sitt ursprungliga ärende och lämnade Hedda, åter rifvande i sina byrålådor, förmodligen efter ylletröjorna för att taga fram och preparera dem på det öfverenskomna sättet. Det var nog mest grannlaga att lämna henne ensam för att taga afsked af dem.

På Hedda hade hennes frökens tvifvel om att hon ägde tillräcklig stolthet verkligen gjort ett djupt intryck. Hon kände sig sårad öfver, att någon kunde misskänna henne så, och hon beslöt att så fort som möjligt visa fröken Betty, hur orätt hon gjort henne.

Söndagen därpå då hon hade ledigt, for hon in till staden och sökte upp sin sista f. d. bekanta gosse, och när hon kom hem på kvällen, gick hon

inte och lade sig, förrän hon skaffat sig tillfälle till ett enskildt samtal med fröken Betty.

»Jo, nu må fröken tro,» sade hon, när hon lyckats få in henne i köket, »nu har jag allt gifvit Larsson ordentligt.»

Och hon skildrade hela mötet på ett mycket lifligt och dramatiskt sätt. När hon sagt, att han var en eländig ynkrygg, hade han tittat i väggen. När hon sagt, att han inte skulle tro hon var ledsen, för hon kunde få en fästman på hvart finger om hon ville ha, så hade han hängt med hufvudet och sagt: »Jag tänker nog det, Hedda lilla.» Och när hon sagt, att han borde skämmas ögonen ur sig, hade han tagit hennes hand och bedt om förlåtelse och gått bort i en vrå och gråtit.

Ja, fröken kunde inte tro, så han skämdes, stora, långa karlen.

»Nå, hvad sa han om de sönderklippta ylletröjorna då?»

»Hm . . . jaså . . . hm . . .» sade Hedda och fick göra med att knyta till sitt förklädesband, »ja, dem har jag inte fått tid till att skicka ännu, inte.»

»Jaså.»

Fröken såg litet underlig ut, men hon sade ingenting mera, utan lät Hedda gå på så mycket hon ville och breda ut sig öfver hur förkrossad Larsson hade blifvit. Och hon gjorde det verkligen med en sådan vältalighet och så många belysande exempel, att hon kände sig tillfredsställd med sig själf och ansåg, att fröken skulle vara bra konstig,

om hon inte nu fattade, hvilken stolthet och värdighet Hedda lagt i dagen i sitt uppträdande.

Efter den stunden talades det sällan eller aldrig om Larsson där i huset. Sedan ett halfår hade gått, var Hedda bekant med en ny gosse, och en månad efter den bekantskapens början hade hon tre nya, skära ylletröjor.

»Ä' de inte söta,» sade hon, när hon visade dem för fröken Betty. »Och tänk så bra de komma till pass till utstyrseln. Nu har jag ett halft dussin. Det är så trefligt att ha allting dussinvis.»

»Ett halft dussin?» sade fröken Betty undrande.

»Ja, det blir det med dem jag fick af Larsson. Tänk, de ä precis likadana.»

Fröken Betty log.

»Men då kommer väl Hedda att blanda ihop dem.»

»Nej bevars, jag märker ett svart kors på Larssons, så känner jag nog igen dem,» sade Hedda.

Och det dröjde verkligen inte länge, förr än fröken Betty en dag öfverraskade henne, under det hon satt och märkte sina svarta kors. Men då Hedda fick se henne, torkade hon sig i ögonen med afvigsidan af handen.

»Ja, se fröken, jag kan inte hjälpa det,» sade hon. »Han var i alla fall så stilig, och jag tror aldrig jag tyckt om någon så vådligt mycket, som jag tyckte om honom.»

OM JULEN BLIR VÄRLDEN SÅ GOD

Såg han henne eller såg han henne inte? Hon måste kasta en blick bakom sig fastän hon hade så brådtom med alla julklappsuppköpen.

Där gick han, den stackars farbror Sixten, kutryggig som en gubbe och smög utefter husraden på andra trottoaren. Hvad han såg gammal ut, nästan hvithårig, fastän han knappt fyllt femtio år! De hade tagit på honom förfärligt de där fyra månaderna i fängelset för försumlighet mot borgenärer. Ja, stackare, det var ju naturligt att det skulle kännas hårdt! Visserligen påstods det, att han varit mera slarfvig än egentligen brottslig, men fängelse var ju fängelse i alla fall. Och nu gick han där och drog sig utefter husväggarna, som om han velat göra sig osynlig och ville be alla mötande om ursäkt för att han inte kunde göra det fullständigt. Han hade bestämdt sett henne men vändt bort hufvudet för att slippa hälsa.

Fru Hedvig kunde inte låta bli att tänka på honom allt emellan ärendena in i bodarna. Då hon var barn, hade han umgåtts mycket i hennes föräldrars hus. Han var kusin till hennes far, men det var mera hans älskvärda och vinnande personlighet än själfva släktskapen som gjort honom välkommen. Hon tänkte på hur gladt han skämtade och hur eftersökt han var. Också i hennes hem som gift hade han varit rätt ofta, och de tillställningar han haft hemma hos sig som gengäld för gästfriheten hade varit bland de muntraste hon mindes. Men nu var hans lilla eleganta ungkarlsbo skingradt, hans tjänare försvunna och han själf som utplånad och ur räkningen.

Stackars farbror Sixten! Fanns det ingen som tog sig af honom ens nu, då julen kom och alla andra tänkte på hvarann? Hennes hjärta blödde för honom, och hon skulle så gärna ha velat göra något för honom.

Hade Hedvig varit af en mera lätt och ytlig natur så skulle denna åstundan kanske snart nog ha flyktat sin kos, men som detta icke var fallet, satt den kvar trots julstökets bekymmer, trots barnskrik och ropningar än hit och än dit. Och försvann den då och då just vid lämpliga tillfällen, då hon tänkt anförtro den åt sin man, så kom den likväl igen, och ett par dagar före jul, när herrn och frun sutto i lugn och ro vid sin trefliga lilla supé, dök den upp på nytt och blef lyssnaren delgifven mellan kotletten och teet.

»Tycker du inte, Karl,» sade hon, »att vi skulle

kunna bjuda honom hit på julafton? Hvem vet, om han annars får någon julgröt?»

Karl åt några ögonblick utan att svara.

»Det är väl inte sagdt att alla äro så förtjusta i gröt,» sade han slutligen.

»Jaså, du vill inte. Fy, jag trodde verkligen, att du hade mera hjärta än så!»

»Han kan väl komma någon annan gång, vet jag. Julafton är vår egen dag. Bjud honom på vår stora nyårsmiddag i stället.

Hedvig satt tyst. Skulle det vara trefligt att ha honom med på middagen? Skulle inte folk undra och hviska? Och hvem skulle man ge honom till dam utan att stöta för hufvudet? — För farbror Sixtens skull ville hon likväl inte ens för sin man framställa dessa frågor utan började däremot framhålla, att eftersom julafton var familjens dag, så vore det synnerligen hedrande och vänligt mot farbror Sixten att bjuda honom just då och sålunda visa honom att man räknade honom till familjen.

»Men tror du inte det skulle vara ännu mera ärande för honom att bli räknad till våra hedersgäster?» frågade Karl med en hastig och skarp blick.

Eftersom Hedvig nu en gång bildat sig en åsikt om saken, så kunde det emellertid inte komma i fråga att hon hade lust att studera hvarken dessa ords eller denna blicks betydelse. Och som hon var ett fruntimmer med ganska utvecklade talgåfvor dröjde inte heller så synnerligen länge innan hon förmått sin man till medgifvandet, att det kunde

vara möjligt att det vore hon som hade rätt, och att det kanske just vore på julafton och ingen annan dag, som farbror Sixten borde bjudas.

Följande morgon hade hon redan gjort sig underrättad om hvar han bodde, och för att icke få ett afslag på sin välmenta bjudning, beslöt hon framåt middagen att själf gå och framföra den.

Farbror Sixten bodde vid en anspråkslös gata i ett anspråkslöst hus och i en anspråkslös lägenhet. Han hade ju inte sin affär kvar och lefde visst egentligen af öfversättningsarbete, som han med möda skaffade sig.

Då hon stod i förstugan och ringde på hördes det prassel därinne som af tidningspapper och en gaffels slammer mot porslin. Han höll kanske på att intaga någon egenhändigt tillagad måltid. Slutligen öppnades dörren, men endast helt litet, och i springan tittade det välkända ansiktet ut med ett misstroget uttryck. Så fort han såg hvem det var, klarnade det dock genast upp.

»Nej, se lilla Hedvig! Är det du? Vänta litet.»

Dörren drogs till igen. Nytt prassel och slammer, och så öppnades det åter. Där stod farbror Sixten i bonjour med bländhvit krage och fraiche halsduk och förde henne in i ett enkelt möbleradt rum, hvari vissa små prydnader likväl vittnade om en förfinad smak. Och hade där rådt någon oordning, så var nu hvarje spår däraf undanröjdt.

Han hjälpte henne att knäppa upp kappan och placerade henne i den bästa stolen allt under det han pratade på sitt gamla artiga och världsvana

sätt. Det var en helt annan farbror Sixten än den hon sett böjd och skygg smyga gatan framåt. Hon visste inte hvarför, men det kändes litet svårt att komma fram med bjudningen, och hon önskade, att hon varit hos honom någon gång under hösten, så hade det kanske gått lättare.

Efter att ha framburit en hel mängd skäl, hvarför hon icke förr än nu kommit på visit, började hon likväl nalkas sitt ämne och ryckte ändtligen fram med frågan, om han inte ville komma hem till dem i jul.

»I jul?»

Hans blick for upp och sedan förbi henne på ett undvikande men ännu forskande sätt, och han själf hade sjunkit ihop med hufvudet mellan axlarna. Det var åter mannen som smög utmed husväggarna. Men endast för ett ögonblick. I det nästa hade han rätat upp sig och satt och betraktade henne med ett svagt leende i munvinklarna.

»I jul,» upprepade han långsamt. »Tack, men då vet jag inte om jag kan. Jag är så upptagen.»

»Å, inte arbetar väl farbror så mycket under helgen?»

Leendet blef något tydligare.

»Nej,» sade han, »jag menade inte det. Jag menade att jag är så mycket bortbjuden just då.»

Hedvig teg. Hon kände att hon växlade färg.

»Låt se,» fortsatte farbror Sixten. »På annandagen är jag bortbjuden på fyra ställen: till Östbergs, Asplings, doktor Anderssons och Viktoria Lundström. På juldagen är jag inviterad till sex:

Dorfens, kamrer Örns, pastor Westströms, Hugo Petterssons, Nymans och lektor Falks. Men på julafton är det rent otroligt så gärna folk vill se mig. Då kan jag välja på inte mindre än tio familjer, tror jag. Vi ska räkna på fingrarna: Mattssons, Grönkvists, grosshandlar Bergmans, Kockens, ingeniör Lindals, fabrikör Perssons, fröknarna Ström, min gamle vän Tom Asplunds, Uppmans, Lundekvists och Agnells. Elfva till och med! Det är gentilt, skulle jag tro.»

»Ja-a,» medgaf Hedvig nästan förintad.

»Och jag får säga att det verkligen är öfverraskande för mig, för, kan du tänka dig, lilla Hedvig, ingen af alla de där människorna ha bjudit mig till sig en enda gång på hela hösten. — Ja, ja, det är inte någon pik åt dig, min lilla flicka! Dig vet jag ju hvar jag har, och du förklarade nyss så noga hvarför vi inte kunnat träffas. — Nej, men är det inte besynnerligt, inte en visit, inte en breflapp, inte ens ett enda 'titta upp'. Hela denna tid har jag varit lika död för dem som om jag legat begrafven i tio år. Inte ett enda litet handtag som jag hoppats på för att kunna resa mig upp igen, för jag *har* krafter ännu, ser du . . .»

Han steg upp, rätade ut bröstet med ett par djupa andetag och gick rundt omkring golfvet.

»Jag skulle kanske kunnat bli människa igen, få upp hufvudet och göra hvar man rätt, men ett handtag behöfde jag, ett litet stöd, bara ett lillfinger. — Nå, det kom inte. Men nu, är det inte lustigt, nu regnar det vänlighet och älskvärdhet

öfver mig. Jag är välkommen hvart som helst för att se på hur lyckliga människor äro hemma hos sig, hur den förtjuste herrn ger lilla frun sidentyg och juveler och hur lilla frun ger sin älskade man tofflor och nattrockar och hur de små söta, rara barnen dansa och hoppa och klappa om sin mamma och pappa. Ja, ja, tag inte åt dig, Hedvig lilla, jag talar ju inte om dig.»

Han gick och småmyste och stack fingrarna genom sitt tunna, gråsprängda hår.

»Och för resten kunde det ju nog hända att jag fick någonting med, en cigarrlåda eller ett cigarrmunstycke kanske, för man vill ju inte att någon skall vara ledsen på julafton, fridens och glädjens heliga dag. Så du ser, lilla Hedvig, att jag åtminstone en gång om året inte är bortglömd. Om julen är det med människorna som med trollen och de vilda djuren i sagan. De bli milda och tama som lamm och vilja ingen lefvande varelse något ondt utan invitera hvem som helst att kalasa vid deras bord och vara glad och lycklig. Den svartaste gamla procentarsjäl bjuder till att tvätta sig ren vid den tiden och sträcker fram silkestassar. Å, Herre Gud, om ändå jorden finge förgås på en julafton! Då skulle alla bli saliga, ty då skulle det inte finnas annat än goda människor.»

Farbror Sixten gick ännu några hvarf omkring golfvet, men satte sig så ner på sin förra plats midt framför Hedvig. Därpå strök han till sitt upprufsade hår, for ett tag med handen öfver pannan, och så var hvarje spår till sinnesrörelse försvunnet.

Han var åter den glada, förbindliga farbror Sixten, med det skämtsamma, behärskade sättet.

Nu skulle Hedvig se på hans lilla bostad. Och han visade utsikten från fönstret och gobelinsbitarna på väggen och porträtt och souvenirer af gemensamma bekanta.

Hedvig, som inte haft många ord att säga efter det hon blifvit afbruten i framförandet af sin bjudning, återvann så småningom sin talförhet och pratade helt muntert en god stund tills hon slutligen kom att se på klockan och fann att hon glömt sig kvar alldeles otillbörligt länge för att ha gjort en julvisit.

»Och ändå har jag ju ännu inte hunnit att ordentligt komma fram med mitt ärende,» sade hon tvärt. »Vill farbror verkligen inte komma till oss i jul? Jag menar inte hvarken julafton eller juldagen eller annandagen. Julen räcker ju ända till Tjugondag Knut. Vi ha en liten middag nyårsdagen för en del af våra vänner och hade tänkt fråga om inte farbror Sixten ville komma då. Farbror får inte säga nej, för jag har räknat på farbror som min kavaljer.»

Det lilla talet flöt ledigt och brådskande då hon väl kommit i gång, men nu var det farbror Sixten som stod tyst.

»Jaså nyårsdagen,» sade han slutligen helt kort.

Enda tecknet att han inte var oberörd af den omformulerade invitationen var att handen, som han stödde mot stolskarmen, darrade till en smula.

»Kommer farbror då?»

»Ja tack. Då har jag intet förhinder.»

Han hjälpte henne att knäppa kappan, borstade hennes muff, som blifvit våt af snön, och pratade hela tiden om än det ena och än det andra. Det var inte alls som om hon varit ute i ett välgörenhetsärende. Allt var precis som förr, då hon brukade springa upp till den oumbärlige farbror Sixten och hälsa från pappa och mamma och be honom till middagen och nästan tog det som en nåd om han ville komma.

Men då hon stod i dörren och gaf honom sin hand kramade han den hårdt och länge.

»Tack, min lilla tös,» sade han, »tack för du kom! Och tack för du inte bad mig till julafton!»

Hon nickade hastigt och sprang nedför trappan, ty återigen kände hon hur det brände om kinderna och hur rodnaden spred sig öfver hela hennes ansikte.

Han fick inte se hur hon skämdes.

TREDJE OPPONENTENS RING

Att Gabriella Norelius varit en vacker, talangfull och spirituell kvinna, det kunde hvar och en se. Men att hon ännu ägde något kvar omkring sig af dessa behags gloria var icke så allmänt erkändt.

Kanske hade man kunnat se det, om hon varit elegant klädd och hållit öppen taffel för stadens societet, men som hon numera aldrig förekom annat än i en enkel, svart, icke allt för ny ylleklädning och aldrig umgicks med någon annan än sina välgörare och välgörarinnor, så var det icke så godt att upptäcka denna gloria. Det var så mycket annat man kom att tänka på när man såg henne hos sig.

Den ena undrade om matvarorna man skänkt henne räckte ännu. Den andra hade ingen ro förr än det var utforskadt om vedmåttet man skickat till henne varit drygt och bra, och den tredje funderade på om hon betalt kvartalshyran med de sista tiorna man förärat henne.

Lång och litet böjd af ålder, men fortfarande smidig och smärt gick den gamla damen omkring och läste alla dessa tankar med sina lifliga, bruna ögon, som sjunkit djupt in i den böjda näsans skydd, men som alltjämt kunde glöda och glimma. Hon läste fermt och bra, ty hon hade börjat förstå dessa ansiktens språk alltifrån den dagen, då hennes lyckas sol sjönk och hennes lif blef armt och tomt. Och skarpa sting gåfvo de henne dessa vänliga ögon och läppar, och hennes tunga trängtade efter att få ge svar. Men hon fann intet annat än att skämta och le för att därigenom visa hur oberörd hon var.

Och hon eggade upp sig till en sådan liflighet att hon ryckte folk ur deras dåsighet. Damerna skrattade och herrarna voro med på hennes skämt, ty om de också icke till fullo uppskattade dess kvickhet, så njöto de likväl af det stänk skabrösitet, hvarmed hon icke drog sig för att blanda det, eftersom hon visste att blaserade gommar behöfde starka kryddor. Och hennes öron funno sig väl af skrattsalfvorna och hennes ögon af den allmänna uppmärksamheten, och hon tänkte helt stolt för sig själf, att bjöds hon på den lekamliga trakteringen, så var det hon som bestod den andliga.

Men så kom alltid malörten. Värden gäspade midt i ett gapskratt och gick bort och satte sig att läsa en tidning och när hans fru efter ett ögonblick gick till honom, hviskade de sakta med hvarann. Orden hördes icke, men de flögo kring rummet lika ljudligt för det. Och det lät som om det sagts helt högt:

»Ja, stackars Gabriella, hon kan vara lustig nog för en stund, men hon blir allt bra tröttsam i längden.

Och så blef det tomt kring Gabriella, ty äfven de öfriga lämnade henne snart. De kunde väl icke ha den oartigheten att visa sig vara af annan mening än sitt värdfolk.

Då sjönk hon ihop där hon satt, trött och dubbelt så gammal som nyss. Tankarna vandrade sina egna vägar, och hon såg sig åter ung och vacker, härskarinna i ett luxuöst hem och ströende ut pengar med fulla händer. Då hade minsann ingen vågat gäspa i hennes närvaro. Då hade det ansetts som en grace att få tala med henne, en lycka om hon skänkte ett småleende. Då hade man lyssnat till hennes minsta ord och ansträngt sig för att ge ett passande svar. Det hade varit en konversation, en lek för intelligenta, vuxna barn!

Ja, det var en annan tid!

Och så tänkte hon på den som följt närmast efter hennes mans död och det därmed sammanhängande ekonomiska skeppsbrottet. Sedan hon hämtat sig något efter den förkrossande sorgen, hade lifvet ändå varit drägligt nog. Hon drog nytta af sin musikaliska talang, accompagnerade på konserter, gaf lektioner och kunde lefva tämligen bekymmerfritt. Hos de forna vännerna såg man henne gärna. Hon hade ännu anseende. Hon var uppskattad. Hon var en fri människa.

Men så kom sjukdomen, den öfver allting annat förfärliga, krämpan, gikten, de åldrandes vampyr.

Den sög kraften ur hennes lemmar. Den gjorde hennes fina, mjuka fingrar knöliga och krokiga. Musiken fick stanna i hennes hufvud. De kunde icke längre hjälpa den att få uttryck.

Visserligen gaf hon ännu några lektioner åt fordringslösa elever. Men sådana betalades så eländigt. Hon måste taga emot hjälp, lefva på nåder. Och så var hon icke längre den hon varit. Eller rättare, hon var icke den hon var. Man såg henne icke. Hon existerade icke annat än som ett föremål för välgörenhet.

Ibland föresatte hon sig att aldrig mer taga emot en bjudning och lida dess förödmjukelser. Men nästa gång man bad henne kunde hon icke stå emot. Det var ändå en fläkt af lif att få tala och höra sin egen röst, ett afbrott i den lilla vindskammarens eviga tystnad. Och så kom alltid hoppet och hviskade, hoppet, som hvarken ålderdom, sjukdom eller ensamhet kunnat döda. Det byggde luftslott, som hon nog visste aldrig skulle förverkligas, men som voro så vackra, att hon icke genast nändes rifva ned dem. De voro väfda af drömmar om ett förstående, som skulle komma henne till mötes, en ömhet som skulle värma.

Till hennes undangömda kammare hittade ingen, men om hon gick ut i världen, skulle kanske något oväntadt hända.

Så ungt och dåraktigt var hennes gamla hjärta, att det kunde drömma på detta sätt år efter år, hur hon än bannade det. Och däraf kom det sig att hon ännu alltjämt syntes i sina välgörares salonger,

försvarande sig mot medlidandet med leende och skämt och energiskt rätande upp sig efter hvar stöt hon fick.

Så hände det en tidig sommardag att hon blef inviterad på middag till en sin mans kusin, som med sin familj redan flyttat ut på sommarnöje.

Han hade fått besök af en brorson, som nyss tagit sin doktorsexamen och nu var på genomresa för att fara hem till föräldrarna i södra Sverige. Denne unge släkting var också släkt till Gabriella Norelius' aflidne man, hon hade sett honom mycket som barn, och man ville därför bereda henne nöjet att få återse honom. Hon behöfde en liten uppfriskning ibland, den stackars Gabriella, tyckte hennes anförvanter, som voro godhjärtade människor och lätt rördes vid tanken på hur fattigt och ensamt hon hade det. Dessutom var deras släktkänsla mycket utbildad, och de ansågo som sin plikt, att vid hvart släktbesök trumma ihop alla släktingarna i stan.

Gabriella gladde sig också verkligen åt detta återseende. Hvarje nytt ansikte roade henne. Det bröt den tunga enformigheten för hennes törstande själ och gaf hennes fantasi något att syssla med.

Hur såg han väl ut, hur hade han utvecklat sig, denne lille Harald, som hon icke sett på tjugu år?

Hon kläddde sig fin för att göra ett godt intryck på honom, borstade sin bästa, svarta klädning flera gånger om, tråcklade gammalmodiga, knypplade spetsar kring hals och ärmar, satte de svarta

stenkolsnålarna i sitt gråsprängda hår och tyckte själf, när hon tittade sig i spegeln, att hon såg ut som en rätt nobel gammal dam.

Då ångbåten lade till vid bryggan, stod han bland de öfriga på stranden. Hon kände genast igen honom efter porträtt, och när hon kommit i land och stod bredvid honom döko dunkla minnen upp för hvart tonfall i hans röst, för hvart ögonkast han gaf, för hvarje hans rörelse och min.

Han var lik sig själf som barn men också andra. Gamla kära vänner talade genom hans mun, välbekanta ansikten tittade fram genom hans. Hon såg hans fars, den chevalereske kavaljerns med de blixtrande, bruna ögonen. Hon såg hans farfars, den gamle skälmaktige skämtaren. Hon såg hans morbrors, hennes egen mans, med det varma skimret i blicken och det ömma leendet. Hela hennes förflutna med dess glans och prakt strålade glimtvis mot henne. Och hon fick honom på en gång så kär, denne unge man, som hon alls icke kände, så kär som hon icke haft någon på många, långa år.

Men på samma gång som det förflutna fick lif för henne, meddelade sig detta lif åt henne själf. Hennes ögon lyste. Hennes skratt blef lätt, hennes tal smidigt och spirituellt. Hon skämtade, berättade och kastade fram infall på sitt gamla, fängslande sätt. Och så skedde det underverket, att den unge doktorn, hedersgästen, som alla ville rå om, rätt ofta höll sig vid hennes sida. Han hörde på och skämtade med så friskt, som om hennes sällskap varit honom verkligt angenämt.

De andra blefvo först otåliga och sedan förargade. De kunde icke begripa hur det kom sig och räknade snart ut att alltsammans var Gabriellas fel. Med sin vanliga efterhängsenhet lät hon honom förstås icke vara i fred.

Värst uppbragta vore emellertid dottern i huset och hennes gästande väninna, båda vackra och älskvärda unga damer, som haft mycket roligt tillsammans med doktorn innan den gamla frun kom. De ansågo att det helt enkelt var ett rån ifrån dem att lägga beslag på honom på det där sättet, och när han ännu en god stund efter middagen stod och pratade med fru Norelius, hållande sin halftömda kaffekopp i handen, gick hans unga kusin resolut fram till honom.

»Du är då inte mycket sällskaplig, Harald,» sade hon.

Fru Norelius såg på henne med ett ironiskt litet leende.

»Tycker du inte det, lilla Hertha,» frågade hon, innan doktorn hann svara. »Jag tycker tvärtom att han är ovanligt underhållande. Men du har kanske inte lärt känna honom från hans bästa sida?»

Hertha svängde sig vred om på klacken och gick. Och så fingo de vara i fred en stund till. Men länge dröjde det icke, förrän en ny person kom för att frälsa den unge doktorn.

Det var värden själf.

Han slog Harald på axeln och drog honom med sig.

»Kom,» sade han, »vi ha cigarrer och whisky nere i bersån.»

Och under vägen dit tillade han:

»Jag fick lof att befria dig ifrån gumman. Hon hänger ju sig på dig som en kardborre.»

»Tant Gabriella? Men hon är verkligen rolig att prata med. Ett styft fruntimmer!»

Värden skrattade.

»Ja, ja, teatralisk har hon alltid varit. I början slår hon an, men i längden blir hon svår. Gud bevare en för gamla pratsjuka kvinnfolk!»

Harald satt en stund hos herrarna i bersån och följde sedan flickorna, som med härskarrätt kommo och förde bort honom. Han försökte icke längre att närma sig tant Gabriella, om hon också fanns i närheten, ty lusten att konversera med henne hade alldeles försvunnit. Liksom de flesta dödliga påverkades han af andras omdömen, och han kunde icke hjälpa att talet om den gamla, pratsjuka teatraliska gumman hade gjort ett ofördelaktigt intryck på honom.

Han hade knappt tänkt på hennes ålder förut, men det var ju obestridligt att hon var gammal och gamla gummor bruka i allmänhet icke vara så intagande. Det är ju möjligt att han låtit besticka sig af ett visst teatraliskt manér. Hennes släktingar, som varit så ofta tillsammans med henne, kände henne nog bättre än han.

Och den gamla damen såg hur han togs ifrån henne. Lika väl som om hon hört hvad som hviskats förstod hon det. Hon visste till punkt och pricka

hur det gick till, ty hon hade varit med om samma sak många gånger förr. Och hon höll sig undan och besvärade icke längre.

Men litet senare på eftermiddagen samlades åter hela det splittrade sällskapet för att göra en utfärd på värdens nyköpta kutter. Man seglade ut på fjärden för den svaga brisen, som knappast gjorde några vågor och i aktern på de bekväma skinndynorna satt man och glammade lika lugnt som i en salong.

Doktorn var fortfarande de unga flickornas uppvaktande kavaljer och Gabriella satt midt emot och betraktade dem. Men icke med ett ord försökte hon blanda sig i deras samtal, och till de öfriga sade hon heller icke mycket. Då Harald kostade en flyktig tanke på henne gjorde han just den iakttagelsen, att hon icke alltid var pratsjuk.

Men så blef det hastigt en omflyttning på grund af att bommen helt oförberedt skulle öfver, och när sällskapet åter satt stilla befunno sig doktorn och den gamla damen bredvid hvarandra.

Emellertid kom icke ens nu något samtal i gång emellan dem. Doktorn pratade med dem, som sutto midt emot, och Gabriella förblef tyst. Men under en paus i konversationen märkte han, att hon satt och såg på hans hand, och då deras ögon möttes smålog hon.

»Jag sitter och ser på din doktorsring, 'min kära påg'» sade hon med ett smekord från fordom. »Den är präktig och fin, men du ska veta att jag också har en, som inte skäms för sig.»

»En doktorsring,» utbrast Harald.

»Ja, om inte precis en doktorsring, så åtminstone något ditåt. Jag har fått den af en god vän, som ofta var hemma hos mig och min man. Han kallade mig för 'den tredje opponenten' för att allting blef vändt i skämt när jag kom och blandade mig i de bägge herrarnas dispyter, och på en namnsdag fick jag den här ringen till present.»

Hon drog med litet besvär en sigillring af sitt knöliga pekfinger och lade den i hans hand.

Det var en vacker ring af tjockt, massivt guld med en brinnande fackla och ägarinnans initialer graverade i stenen. Men på innersidan stod med fina bokstäfver inristadt i guldet: Den tredje opponenten.

»En kär relik,» anmärkte Harald, sedan han beundrat den och äfven visat den för de andra, af hvilka de flesta dock tycktes ha sett den förut.

»Ja, nästan en kär vän,» sade Gabriella, »en god och trogen vän, som gjort mig många tjänster. Ibland har den till och med 'suttit inne' för att rädda mig ur fördärfvet, och jag har varit ängslig för att aldrig få se honom mer. Men hur det är, så har han alltid kommit tillbaka.»

»Tack.»

Han ville lämna igen ringen, men hon grep hastigt hans hand och sköt den ned på hans finger.

»Den passar,» sade hon. »Behåll den, min påg.»

»Nej, men tant Gabriella, det menar du inte. Hvarför skulle du ge mig den,» frågade han öfverraskad.»

»Därför att du ska tänka på mig någon gång. Det är så godt att veta att någon tänker på en.»

Han var villrådig och svarade icke genast utan satt och vände på ringen och funderade på hennes ord, då han plötsligt fick en liten knuff i sidan. Det var hans faster, värdinnan, som på detta sätt påkallade hans uppmärksamhet. Och när han såg upp ruskade hon upprepade gånger menande och ogillande på hufvudet så att hvarken han själf, tant Gabriella eller någon annan af sällskapet kunde misstaga sig om hvad hon hade för tanke om saken.

Det dröjde heller icke många sekunder förrän den unge doktorn lade tillbaka presenten i gifvarinnans hand.

»Nej tack, kära tant Gabriella,» sade han, »jag har inte samvete att ta den af dig.»

Den gamla frun såg på honom och log ett egendomligt leende. Men sedan flyttade hon blicken från honom till de andra, och hvar och en kände det som ett hvasst styng.

»Ack, mina barn,» sade hon, »ni tror att jag inte kan undvara den. Men en människa som lärt sig konsten att undvara så grundligt som jag, hon kan undvara hvad som helst. Hon är inte rädd att mista någonting, för det är ju bara bagateller, som kan tagas ifrån henne. Ni tänker att den här lilla klenoden skulle kunna förlänga mitt lif i flera veckor. Men hvad betyder det, om jag lefver litet längre eller litet kortare. När man är i min ställning har man lika väl råd att extravagera som själfve kungen. Det är inte lättare för honom att vara af med en

af sina hundra ringar än för mig att vara af med den här. Så hade Harald velat ha den, så hade hans samvete inte haft orsak att oroa sig för min skull. Jag behöfver den inte.»

Och innan någon hunnit ana hennes afsikt hade hon kastat ifrån sig ringen, så att den for öfver vattnet i en lång, glänsande kurfva och försvann i djupet.

Man gaf till ett par korta utrop, men sedan sutto alla förstummade, och endast minerna uttalade sina förkastelsedomar och sin förvåning öfver det vanvettiga beteendet.

Det var ju så godt som en stöld från släkten att på detta sätt förskingra sina värdeföremål, ty när hon var ur stånd att hjälpa sig själf, måste ju släkten taga vid. Indignationen växte också ju mer man tänkte på saken, och ju mer man fick hviska med hvarann. Och när samtalet åter började komma i gång satt Gabriella ännu mera isolerad på sin plats än förut. Den enda som talade till henne då och då, räckte henne ett glas eller drog upp filten om hennes knän var Harald, men hon hade själf blifvit ganska fåordig, och på det hela härskade det en tryckt stämning i båten.

Lyckligtvis var emellertid dagen snart slut. Man måste i land för att bereda sig att fara tillbaka till staden med sista båten, och brådskan satte lif i både gäster och värdfolk.

De utbjudna skulle allesammans resa in, och uppkomna på ångbåtens däck fyllde de ensamma ett helt säte. Doktorn tog hand om Gabriella, placerade

henne i det dragfriaste hörnet och satte sig själf bredvid, men han tycktes fortfarande ha svårt att tala med henne, ty han vände sig därefter åt sin granne till vänster, Herthas unga väninna, och underhöll sig egentligen med henne. Allt som oftast kastade han dock en blick på den gamla damen, som satt med ansiktet halft bortvändt och de ungdomligt lysande, svarta ögonen fästade på en punkt långt ut på vattnet.

Slutligen lade ångbåten till vid stadens kaj och man började taga afsked. Herthas väninna såg frågande på doktorn. Både hon och de andra väntade att han skulle eskortera henne hem. Han hade ju visat sig ganska intresserad af henne, och dessutom var det väl hans plikt som artig kavaljer. Men till allas öfverraskning lyfte han på hatten och meddelade att han ämnade följa tant Gabriella.

»Nej,» utbrast den gamla frun förvånad. »Jag är ju en gammal gumma! Mig behöfver aldrig någon följa hem.»

Men när han visade sig enträgen tog hon hans arm och de vandrade tillsammans framåt de smala, knaggliga gatorna, som ledde till hennes bostad. Efter en halftimme stodo de ändtligen vid porten. Harald hjälpte henne att läsa upp den och tog hennes hand till godnatt. Men sedan det var gjordt dröjde han ännu.

»Tack, tant Gabriella, för ringen,» sade han vekt.

»För ringen? . . . Som du inte ville ha, som du inte fick? . . .»

»Jo, tant Gabriella, jag fick den. Där den

ligger på sjöbottnen kommer den oftare att glimma emot mig än om den sutte på mitt finger. Och i det skenet skall jag alltid se ett stolt, vackert och förnämt ansikte, ditt ansikte, tant Gabriella, och det skall komma mig att tänka på hur fåfängt lifvets onda makter försöker buckla till en bara man håller sitt hufvud högt.»

Och han böjde sig djupt ned öfver den fattiga, gamla kvinnans knöliga hand, som han ännu höll i sin, och kysste den så vördnadsfullt, som om det varit en drottnings.

»Harald, min påg . . .»

Hennes röst skälfde så att orden blefvo otydliga.

»Harald, min påg,» upprepade hon, »du talar så vackert till mig . . . Du ger mig vedbrand och ljus för hela den långa vintern . . .»

Och hon smekte hans hår och hans kind, och hon kallade honom vid många vackra namn, innan porten slöt sig emellan dem och de gingo hvar åt sitt håll för att aldrig mera mötas.

Men ringen på sjöbottnen glimmade för bådas deras ögon så länge de lefde.

DEN GAMLA VINDEN

Finns det väl någon, som bland sina barndomsminnen icke har en gammal treflig, hemlighetsfull vind? Jag har åtminstone en, som jag kommer ihåg var riktigt underbart lockande, full med märkvärdigheter, som icke kunde finnas någon annanstans i världen.

Vårt hus var en åldrig, men solid byggnad, belägen i hufvudstaden, men icke vid någon gata. Den låg uppflugen på en terrass med en liten skuggig trädgård bakom sig i samma nivå och en annan större under sig vid framsidan. En lång trappa vid terrassens ena ända svängde i vinkel dit ned, och det var ett riktigt litet paradis därnere med fruktträd och pärlhyacinter och berså och en väldig, grönmålad trägunga.

Men från den andra ändan af terrassen gick en rak trappa ned till den vidsträckta fabriksgården med sitt stall, sina skjul, sina fabriksbyggnader, sitt

badhus med mörkgrönt Mälarvatten i de djupa bassängerna och sin hundkoja, där stora, lufsiga svarta Björn stod och skällde ilsket på hvar och en främmande som kom.

Ja, det var ett präktigt gammalt ställe, vårt barndomshem, med sina hundratals utmärkta tillhåll och lekstugor. Men bäst af allt tror jag vi trifdes uppe på den ofvannämnda, mystiska vinden.

Den låg två trappor ofvanför vår våning och var så stor, att vi trodde den var en mil lång och en half mil bred. På långsidorna var det fullt med vindskontor, somliga öppna, där det just icke låg annat än barkbitar efter ved, huggknubbar en och annan trasa eller några utslitna skodon, men de flesta stängda, och de voro de förnämsta. Därinne funnos skatterna.

För hvar gång en af jungfrurna skulle upp på vinden för att hämta något, passade vi på att gå med, ty då öppnades en eller flera af dessa helgedomar, och det fanns alltid något rart att hitta däri-inne. Det är det roligaste med gamla vindar, att de gömma på så många goda ting, som ingen har en aning om. Gud vet hvad man inte skulle kunna hitta där? Kanske till och med juvelringar och guldkronor.

Det förstås, inte hände det oss, men otänkbart var det då visst inte, sådana rariteter som vi ändå funno däruppe. Än var det en spräckt spegel, än en pall på tre ben, än en fingerborg utan botten, än en docka med halft hufvud, än ett trasigt, grant skynke, än en knif med afbrutna blad, allt föremål,

som man velat bli af med, men icke nänts kasta bort.

För oss barn voro de emellertid lika värdefulla, som om de kommit direkt från butikerna, ty vid vår ålder räknades det inte så noga med skavankerna. Och vi togo våra skatter och buro ner dem i rummen och fingo snubbor för skräpet som drogs omkring, men lekte med det i dagar och veckor, tills vi ledsnade och glömde bort det och det åter bars upp på vinden, för att sedan hittas af oss igen om ett år och vara lika präktigt som någonsin.

Men det var icke endast som skattsökare vi gingo upp på vinden. Man kunde ha roligt där på annat vis med. Det var ett förträffligt ställe att leka kurra gömma på. Där fanns godt om vinklar och vrår, skåp att stå på lur i, gistna kistor att krypa in i och takbjälkar för gossarna att klättra upp på och dunsa ner ifrån, så att man kunde bli halft ihjälskrämd.

Och så tvättkläderna, när man skulle leka rymmare och fasttagare! Hvad de voro bra att kila in under, där de hängde halftorra på sina streck! Man gnodde ut och in i krokar och bukter, ref ner ett lakan här och ett par skjortor där för att rädda sig eller komma åt sitt byte och hade gudomligt roligt. Det var endast skada att det aldrig räckte så länge, för alltid kom det någon jungfru eller annan rättänkande person och körde bort oss och sade att det var både synd och skam att det skulle få finnas så elaka ungar som vi.

Hade man nu hvarken lust att söka skatter eller

leka, så var det emellertid inte slut för det med nöjena där uppe. Man kunde också gå på visiter.

På ömse sidor om den stora vinden funnos två gafvelrum, och gick man till vänster kom man till en gammal änkefru, som bott där i vindskupan så länge någon kunde minnas, ja, Gud vet, om det inte var bortåt en åttio, hundra år. Hon gick aldrig ut och hade ingen annan uppassning än den som bestreds af en liten flicka, hvilken om morgnarna bar till henne ved och vatten och köpte det lilla hon kunde behöfva.

Så fort man öppnade dörren dit in, luktade det körsbärsvin och pepparkakor. Och vid högtidliga tillfällen, som då mamma var med, kommo också de bägge rariteterna fram ur ett litet väggskåp med tapetdörr.

Mamma fick ett stort glas, men vi fingo små lustiga dockglas, för att vinet icke skulle stiga oss åt hufvudet, ty den gamla frun hade stor respekt för starka saker äfven i deras oskyldigaste form. Och så var det ju som att vara på dockkalas, och det visste hon vi tyckte vara roligt. Till julklapp gaf hon oss alltid små dockserviser eller dockhusgeråd, och en gång fingo vi till och med hvar sin lilla docksked af riktigt silfver med hvars och ens namn ingraveradt på skaftet. Fastän hon var så många hundra år gammal, hade hon ändå inte glömt bort hvad barn tycka om.

Det var underbart hvad det fanns mycket att se på i det lilla rummet. Där funnos alla möjliga porträtt af de kungliga, både kungar och drottningar,

både prinsar och prinsessor, både från det de voro barn och vuxna, både från den nuvarande kungaätten och från den föregående. Alla sutto de i små enkla ramar upphängda på väggarna eller fästa med knappnålar i tapeten, om de endast voro tidningsurklipp. Frukter af vax lågo under glaskupor, granna bröllops- och begrafningskarameller togos fram ur askar och visades, och i vaser på byråar, hörnhyllor och bord stodo torra blombuketter, alla minnen af släktingar och goda vänner. Så fort den gamla frun fick en vacker blombukett, nändes hon aldrig sätta den i vatten utan hängde den upp och ned på en spik, och där fick den sitta tills den blef torr. Då först ansågs den färdig att komma i vas och måste beundras af alla främmande, som alldeles märkvärdigt lefvande.

Verkligt lefvande växter hade hon emellertid också. Det lilla fönstret var som en blomsterrabatt med sina många krukor, de mindre på de större. Och alltid var det någon eller några som blommade.

Den växt vi hade mest intresse för var dock ett litet träd, hvars egentliga namn ingen kände till, men som vi kallade apelsinbärsträdet. Det satte ett underligt slags små frukter, som omgåfvos af tunna, gulgröna hylsor. I början var frukten mycket mindre än hylsan och satt helt fritt som en liten grön ärta inuti det skyddande omhöljet. Men så småningom växte den, så att den blef stor som ett körsbär och fyllde hela hylsan. Ännu var den likväl icke färdig. Den behöfde mer än en vecka på sig för att mogna och bli guldgul som en apelsin.

Men hvad den då såg läcker och frestande ut, där den skymtade fram genom höljet, som var kluf-vet i toppen. Detta genomskinliga, bleknade skal lystes riktigt upp af det gula lilla klotet innanför.

Vi brukade i tur och ordning få hvar sitt apelsin-bär, redan då det satt på sin stjälk och såg ut som en ärta, och det var en fröjd att tätt och tida springa upp och titta på hur det växte och kalla det »mitt apelsinbär». Men när den stunden kom, då man fick plocka det från grenen, vika ut hylsan, som när man tar upp ett paket, och så stoppa den guld-gula, saftiga, lilla frukten i munnen, då tyckte man, att man bet i jordens största läckerhet. Den var både söt och syrlig med en fin arom. Den var bätte än ett helt fat med jordgubbar.

Hvad den gamla frun betraktade som sin största märkvärdighet och visade helst var likväl sig själf, det vill säga sin egen gamla kropp.

Redan utanpå kläderna kunde man ju se att hon var mager som ett skelett, men när man vek upp koftärmen, blef man ändå förvånad, och det fastän denna förevisning skedde nästan hvar gång man kom in i det lilla vindsrummet.

Hvilken arm! Det var en fullkomlig benrangels-extremitet, behängd med tomt, skrynkligt skinn. Och det var inte nog med att man skulle se på den. Hon ville också att man skulle känna.

»Tag på den,» sade hon, »och säg, om ni kan känna något kött.»

Vi barn gingo baklänges med händerna på ryggen, ty det var någonting onaturligt och rysansvärdt i

detta blottade, lefvande benrangel. Men när mamma var med måste hon både känna och klämma och yttra sin förvåning, annars hade den gamla frun tagit det som en oartighet och blifvit stött.

Ibland knäppte hon till och med upp hela koftan för att visa groparna vid nyckelbenet mellan axlarna och halsen. Och då måste mamma sticka ner händerna i de djupa hålorna, och vi tyckte, att de försvunno långt inne i bröstet på gumman. Men då log den gamla frun så innerligt förnöjdt.

Hur arm och ringa hon än var, så hade hon ändå någonting att skryta med, som inte hvem som helst kunde komma och uppvisa maken till Ja, om hon velat, skulle hon bestämdt ha kunnat visa sig för pengar. Och vi tyckte också, att hon var grufligt intressant, fastän kanske mest för apelsinbärsträdets skull.

Men vindsrummet till höger var äfven intressant.

Där bodde tre kullor. Två voro anställda vid fabriken, men den tredje gjorde enligt egen uppgift »ärarbeten» och gick omkring och sålde dem. En gång, då mamma och jag voro däruppe i något ärende, ville mamma visa sig välvillig och gaf hårkullan en länk af sitt hår, för att hon skulle göra en ring utaf den.

Lilla Anna skulle ha den, sade hon och visade på mig.

»Jaså, lilla Hanna,» svarade kullan gladt och böjde sig ner för att taga mått af mitt finger.

»Anna heter hon,» rättade mamma.

›Ja, ja, lilla Hanna.»

»Jag heter inte Hanna. Jag heter Anna, »upplyste jag, orolig för att det kunde bli något missförstånd med ringen, så att någon annan skulle få den.

»Ja, jag vet, lilla Hanna.»

»Nej Anna.»

»Hanna, ja.»

»Anna.»

Jag kunde ha hållit på och rättat henne hela dagen, om inte mamma skrattat åt mig, bedt mig vara lugn och försäkrat mig att kullan nog visste hvad jag hette.

Men lugn kunde jag då omöjligt vara. Hela veckan gick jag i ängslan för att någon som hette Hanna skulle få min ring, och när jag så verkligen fick den, ansåg jag det för en riktig lyckträff.

Sedan jag och syskonen blifvit litet bekanta med »årarbetskullan» och de två andra, dröjde det inte länge innan vi hälsade på dem då och då. Men för det mesta kommo vi om söndagsmorgnarna, ty då voro de säkrast hemma.

Den dagen gjorde de stor toalett och kammade sig, något som sannolikt inte skedde på de öfriga af veckans dagar. Och det var festligt att se på.

Jag hade aldrig trott, att kullor hade något hår, för dels gjordes det väl hårarbeten af det, antog jag, och dels hade jag aldrig sett något annat under deras mössor än några underliga, hvitaktiga bandrullar. Men nu fick jag se att där verkligen fanns den vanliga beklädnaden, som naturen förlänar människans bakre hufvuddel. De hade riktigt långt,

präktigt hår, som stod som en sky omkring dem, när de stretade och drogo i det för att få det ordentligt utredt. Sedan detta arbete var öfver, delades det i två delar. Och så — kommo de hvita banden fram. De knötos tätt intill hufvudet och lindades hårdt kring de bägge hårafdelningarna, så att de hängde som två spräckliga snodder utåt ryggen på dem. Därefter sattes de upp som en krans kring hufvudet. Och så mössan på.

Jag frågade dem hvad det skulle tjäna till att ha hår, om man skulle packa in det på det där sättet, men då svarade de precis som en sömmerska, när hon skall förklara, hvarför hon syr en klädning så eller så: »För det ska så vara».

För resten hade de så många andra underliga saker, bara för det skulle så vara. Kan man tänka sig, de hade förklädena inväfda i kjolarna och handskar utan fingrar! De senare voro emellertid riktigt vackra, gjorda af gult sämskskinn och broderade med paljetter och gröna, röda och blå silkesblommor. De skulle också räcka hela lifvet igenom och kommo naturligtvis icke på annat än vid högtidliga tillfällen.

Men sådana skor! Breda som skopor, med öfverhängande, stela plösar och järnskodda klackar. Kanske de också voro träbottnade. Hvem vet?

Hördes gjorde de då i alla fall, när det var dalfolkbal däruppe på vinden om vinterkvällarna. Det var som sagdt två våningar ner till oss, men det skulle ha hörts om det varit sju.

»Klapp, klapp, klapp! Klopp, klopp, klopp,» dånade det i taket, och pappa och mamma tittade

bekymrade uppåt kronan. Få se om den skulle komma ner?

Men vi barn smögo oss dit upp för att titta på. I två källarlyktor och en stallykta, fästa vid takbjälkarna, brunno sömniga ljus, så att vidare upplyst var det då icke på det stora loftet. Men dansen gick lika bra för det. En speleman satt på en upp- och nedvänd lår och filade och gned sin fiol, under det han trampade takten. Och där svängde man sig med lif och lust i både valser och polskor.

Jag tror att alla Stockholms dalkarlar och dalkullor hade sin samlingslokal på vår vind. Och roligt hade de. Och huj, hvad dansen gick! De järnskodda klackarna klampade och stampade, som hundratals hästfötter, och de röda bolltofsarna vid kullornas mössor och masarnas strumpeband slängde i takt efter musiken kring halsar och ben.

Och hvilket fniss och skratt och puffande och knuffande och prat på ett underligt tungomål! Men det kom mest ur de skummaste vrårna, för medan man dansade var man städadt högtidlig och allvarsam. Och under pauserna bjöds det svagdricka ur tennmuggar åt alla, som ville ha.

Ja, det var så godt som ett riktigt kalas.

* * *

Men en gång såg jag någonting så underligt däruppe på vinden, att det stannade lifligare för mitt minne än allt annat.

Jag hade gått ditupp med jungfrurna, som skulle

hänga upp tvättkläder, och medan de skötte sitt göromål, roade jag mig med något fynd, som jag gjort i skrubbarna. Bäst som jag satt där, fick jag då se, hur en af de våta dukarna veks undan, och en gammal, gammal gumma, krokryggig, skröplig och ful, kröp fram under den.

Hon gick tätt förbi mig, såg mig oafvändt i ögonen och runkade på hufvudet. Men det var icke bara ett ögonblick hon runkade på hufvudet. Hon gjorde det hela tiden, medan hon gick förbi mig, ja, till och med under det hon såg sig om efter mig, och medan hon hukade sig ned under nästa klädstreck, där hon försvann bakom de våta kläderna.

Hvad var det för en gumma? Jag hade aldrig sett henne förr. Och hvad hade hon här att göra? Det var någonting konstigt med henne, och det runkande hufvudet hade gjort mig rädd.

Jag gick bort till jungfrurna och frågade, om de sett henne. Nej, det hade de inte. Och inte heller hade de hört henne gå hvarken upp eller ned för trappan. Men hon kunde väl ändå ha kommit dit upp helt oförmärkt och gått på besök till något af gafvelrummen.

Nå, det måste jag ha reda på. Jag gick till kullorna, men där var det stängdt. Jag gick till den gamla änkefrun, men hon hade icke sett till henne. Det blef allt mera mystiskt med den hufvudrunkande gumman. Hvarifrån hade hon kommit? Kanske var hon icke någon människa? Kanske var hon den gamla vindens gamla skyddsande?

Jag talade med mamma om saken. Men fastän

hon sade mig, att hvad jag sett nog inte varit annat än en vanlig gammal kvinna, hvars hufvud runkade af ålderdomssvaghet, så ville jag inte riktigt tro det. Jämt och ständigt såg jag den underliga uppenbarelsen framför mig med sitt runkande hufvud, och jag var riktigt ängslig för att hon skulle förtrolla mig, så att mitt eget skulle börja runka med.

Så småningon försvann hon dock mer och mer ur mina tankar, men bara för att längre fram stå för mig som ännu fastare sammanknuten med den gamla vindens historia.

Det hade inträdt en förändring nere vid fabriken. En ny verkmästare, en utländing vid namn Balbiano, hade kommit dit och införde nya metoder och nya anordningar i hela skötseln. Han växte sig allt myndigare och myndigare, och en dag hade han vuxit sig så stor, att han köpte fabriken och boningshuset och trädgården och hela stället af vår far och vi skulle flytta vår väg så fort sommaren kom.

»Å, hvad vi hatade den mannen, som körde ut oss från vårt hem! Vi döpte naturligtvis om honom till Babiano. Men det var en ringa hämnd. Om bara vår förmåga motsvarat vår vilja, skulle han allt haft det hett på många olika vis.

Ack, nu förstod jag då, hvarför den gamla vindens skyddsande runkat på hufvudet! Hon hade beklagat mig för att jag skulle mista mitt gamla kära, älskade hem.

Men ett år efter sedan vi flyttat fingo vi sådana underrättelser från vår forna bostad, att de gåfvo en

ännu djupare betydelse åt det runkande hufvudets spådom.

Babiano hade huggit ner bersån, gungan och fruktträden i trädgården för att bygga upp en ny fabriksbyggnad. Babiano hade mördat vår hederliga, kära, svarta Björn, som burit oss på sin rygg och gifvit oss gästfrihet i sin koja. Babiano hade gjort den lilla bakre trädgården till en ful bakgård. Och värst af allt, Babiano hade kört bort kullorna och den gamla änkefrun, som inte varit ute på hundra år, och nu höll han på att reda in den präktiga gamla vinden till tarfliga, hvardagliga bostadslägenheter, som skulle ge honom större hyra.

Hvad hade det blifvit af den gamla frun, som var så fastvuxen vid sitt lilla rum med sitt apelsinbärsträd och sina andra märkvärdigheter? Hvart hade vindens alla skatter tagit vägen? Och hvar skulle nu dalfolket få dansa och roa sig, för nu fanns det nog ingen mer i hela Stockholm, som ville släppa till ett golf åt deras klackar?

Ack Babiano, Babiano, hvad du förstört mycket vackert och dyrbart och glädjerikt för andra människor!

Nu förstod jag till fullo, hvarför vindens gamla skyddsande runkat på hufvudet. Det var inte bara för min skull hon gjort det utan också för sin egen och många andras. Äfven hon hade nog blifvit husvill, ty hvar skulle hon nu bo, när alla vindskontoren och skrubbarna voro borta.

Men hade hon visat sig en gång till för mig,

så skulle jag allt ha gifvit henne ett godt råd för att taga hämnd på Babiano.

Hvar natt skulle hon väcka upp honom ur hans sömn, och när han då tittade upp, skulle hon stå tätt vid hans hufvudgärd och skrämma honom från vettet med sitt ständigt runkande hufvud.

HEMLIGHETEN

Många fall af olycklig kärlek bero endast på att tidpunkten varit olämplig. När kärlek kommer sent i en människas lif, är det ofta inte bra, och när den kommer mycket tidigt är det inte stort bättre.

Svårigheterna i det sistnämnda fallet fingo Ebba, sextonåringen, som ännu icke slutat skolan, och Henrik, nittonåringen, som tog studenten i våras, erfara. Om de bara väntat med att tycka om hvarandra i en fem, sex år, tills Ebba hunnit bli litet mera fullvuxen och Henrik aflagt några examina, så skulle ingen människa ha sagt något om saken, men eftersom de hade så brådtom, så hände det som det hände.

Nu förstodo de naturligtvis själfva, att det inte skulle ha varit värdt för dem att gå upp till Ebbas far och mor och anhålla om deras välsignelse. Därför afstodo de också från det företaget, hvilket i

händelse af lycklig utgång skulle beredt dem tillfälle att träffas i salongen för att hvar kväll dricka te med familjen, och i stället råkades de hvar de kunde på mindre bemärkta ställen, såsom längst borta i stadsparken, i vagnmakarens mörka portgång eller bakom vedstaplarna vid hamnen.

Men en dag, då de glömt allting annat för sig själfva, hade de också glömt försiktighetens bud, och sedan Henrik följt Ebba hem, var det så svårt att skiljas, att han följde henne uppför den första trappan, och när han följt henne uppför den, följde han henne äfven uppför den andra, och när han gjort det, och de stodo utanför hennes dörr, hade de ännu så mycket att säga hvarann, att de måste draga sig ett par steg uppåt den mörka vindstrappan, dit ingen människa brukade gå så här sent på eftermiddagen. Där kände de sig alldeles trygga, till och med då ett lås smällde upp i förstugan nedanför, och någon med tassande steg hördes förflytta sig från den ena dörren till den andra. Men strax därpå slog ett ljussken emot dem, och där stod faster Ulrika och höll upp en lykta rätt mot deras ansikten.

Hvem som blef mest förskräckt af de tre är inte godt att säga, men den som hämtade sig först var faster Ulrika. Hon förstod genast situationen och frågade just därför, hvad det skulle betyda. Och när de stackars barnen stodo där och stammade och försökte inbilla henne, att de gömt sig däruppe för att skrämma husjungfrun, tog hon en allvarlig min på sitt fetlagda, karaktersfasta ansikte, sade

ifrån att det inte gick i henne och underrättade dem om, att hon för öfrigt länge vetat hur det stått till.

Detta senare påstående var dock snarare en djärf krigslist, åsyftande att vinna klarhet genom öfverrumpling, än en sanning, ty de hade nu inte varit hemligt förlofvade mer än tre dar och icke känt hvarandra i mer än fjorton. Men oerfarna och öfverraskade, hade de arma ungdomarna svårt att försvara sig, och efter en half minut föll Ebba gråtande sin faster om halsen, medan Henrik stod tyst bredvid och tittade under lugg nedåt trappan, som om hans ben haft god lust att bära honom till världens ända och blott hindrades därifrån af hans manliga värdighet och självbehärskning.

Faster Ulrika hade emellertid icke något hårdt hjärta. Fastän hon icke själf haft många erotiska upplefvelser i sitt lif, hade hon dock ett starkt intresse för sådana, i hvilkas lif de än förekommo. Hon var förtjust när helst hon kunde spåra upp någon slags romantik, och hade hon gjort några upptäckter i den vägen, sysselsatte de oafbrutet hennes fantasi, och hon tog dem med förkärlek till samtalsämne, då hon och hennes vänner sutto tillsammans om förmiddagarna. Detta föranledde att hon icke kunde döma de båda barnen alltför hårdt, och sedan hon uppfyllt sin skyldighet att hålla ett lämpligt strafftal, började hon tala vackra och förmanande ord till dem, medan ljuset i den trasiga lyktan flämtade och brann ner under vindstrappans drag.

De hade haft opassande brådtom, det kunde inte

förnekas, men å andra sidan påminde hon sig flere exempel på kärlek, som hållit ut ända från skolbänken och genom hela lifvet. För sitt samvetes skull framhöll hon visserligen en längre tids skilsmässa som en god pröfvosten för deras känslor, men lät ganska lätt öfverbevisa sig om, att det inte var något ondt i att de träffades då och då under de dagar som återstodo tills Henrik skulle resa till Uppsala, och till sist lofvade hon dem sitt moderliga beskydd. I stället för att förråda dem skulle hon bli deras förkläde.

Och så slutade den dagens äfventyr på det sättet, att Henrik och Ebba klappade om faster Ulrika på det allra hjärtligaste och tacksammaste, och Ebba följde med henne in i de två små rummen, som den gamla fröken hyrde af sin bror husägaren, hvarefter de sutto hela kvällen i soffan, och den lilla flickan med det utslagna håret, de röda kinderna och blåklintsögonen grät och skrattade och berättade hela sin kärlekshistoria, och den gamla damen log och smekte och förmanade det kära hjärtebarnet.

Under de påföljande förmiddagarna gingo Ebba och faster Ulrika mycket ofta ut och promenerade. Än var det till stadsparken, än till Norra alléen, än ut åt landet, men alltid råkade de träffa på Henrik, och då satt faster Ulrika på ett säte med sin virkning, medan Ebba och Henrik gingo fram och tillbaka ett stycke därifrån och njöto af naturen.

Faster Ulrika var emellertid en människa med karakter. Hon kunde icke låta bli att känna ett

visst ansvar för hvad hon gjorde, och det kom henne att tänka både hit och dit. Men hon var aldrig van att tänka ensam, faster Ulrika, och så hände det sig, att hon en eftermiddag, sedan hon varit ute och promenerat med Ebba, gick upp till en god vän och tänkte högt bara för att få ett råd om, hur man rättast borde styra för de två barnen. Och råd fick hon, och den goda vännen lofvade att inte tala om hennes tankar, och hon funderade mycket på rådet, men hur det var, så fann hon det icke godt, och så gick hon upp till en annan vän för att få ett nytt, hvilket dock icke var bättre. Och så gick hon till en tredje vän, och så kan det nog hända att hon gick till en tio, femton stycken af sina bekanta. Allt hvad faster Ulrika gjorde, gjorde hon grundligt, och vill man dryfta en sak från alla sidor, så sker det ju bäst genom att taga så många personer som möjligt till hjälp.

Det blef en vacker dag en stor uppståndelse i huset, där faster Ulrika och Ebba bodde, och den uppståndelsen hade sitt centrum inne i husvärdens egen sal, och det var hans egen röst, som egentligen ställde till hela oväsendet. Den dundrade så, att man tyckte, att den borde tränga ända ner i källaren och ända upp i vindskuporna, och det var endast då och då som den gjorde ett par korta uppehåll, liksom den väntade på svar. Men de svaren kommo så tysta, att de inte en gång hördes af tjänstflickorna, som stodo med öronen tryckta intill salsdörren, och till slut blef det inga uppehåll alls. Herrn i huset skötte konversationen alldeles ensam.

Om en stund ropade han likväl utåt, att man skulle gå efter fröken Ulrika, och efter ett par minuter kom också denna dam, insvept i sin stora, bruna sammetsmantilj och som alltid värdig och respektabel i hållning och skick.

Då hon kom in, såg hon sin bror promenera med långa steg utåt det stora salsgolfvet, men som han var på bortvägen, vände han ryggen åt henne och fastän hon hälsade »goddag» ganska högt, lät han icke störa sig i sin marsch och vred icke ens på hufvudet. Hennes svägerska satt i soffhörnet och såg förskrämd ut, och Ebba stod strax bredvid tryckt intill väggen, med hufvudet så djupt nedböjdt, att hakan rörde vid bröstet och det buckliga ljusa håret hängde långt ned öfver kinderna.

Nu hade familjefadern emellertid hunnit slut på sitt hvarf. Han vände sig om och visade ett eldrödt ansikte, som han satte i vädret så högt sig göra lät.

»Jaså, är du här nu,» ljöd den broderliga hälsningen. »Har du hört, att vi äro en visa för hela stan? Hvarenda människa utom vi lär länge haft reda på, att apotekarns långbenta pojkslyngel vågar prata smörja med flickan där och har möten med henne som med en annan slampa.»

»Å, bevare mig, hvad människor äro elaka,» sade faster Ulrika och sneglade bort till Ebba. Af sin faster skulle det stackars barnet åtminstone inte bli förrådt.

»Vet du inte af det, frågar jag?»

»Å men kära Gustaf, hur skulle jag . . .?»

»Jag tänkte det, eftersom flickan själf säger, att hon haft dig till förtrogen.»

»Gör hon?»

Faster Ulrika tittade försiktigt bort till Ebba för att se, om hon möjligtvis hade några signaler att ge. Men hon stod som förut med nedböjdt hufvud. Hon hade tydligen uppgifvit situationen.

»Ja, kära Gustaf,» fortsatte den gamla fröken, då hon icke lyckades få några förhållningsorder, »hvad skulle jag göra? När jag händelsevis fick reda på saken, så måste jag ju ta litet hand om barnet.»

Och hon förklarade, hur hon följt hennes steg och varit förkläde åt henne, hur hon skyddat henne för alla faror och vaktat henne för alla ögon och haft vård om henne, som om hon varit hennes eget kött och blod. Och faster Ulrika fick tårar i ögonen, när hon tänkte på allt, hvad hon velat och ville göra för barnet, ty var det någon, hon höll af i denna världen, så var det verkligen den lilla späda flickan där vid väggen, med det buckliga ljusa håret och de söta äppelkinderna.

»Men du glömde i alla fall att göra en sak för henne, som du först och främst borde ha gjort,» sade fadern till barnet, i det han ställde sig tätt intill systern.

»Hvad då?»

Faster Ulrika såg förvånad ut. Hon kunde inte tänka sig annat, än att hon uppfyllt alla sina skyldigheter.

»Du skulle ha talat om, hur det förhöll sig, för hennes föräldrar.»

»Nå, men herre min Gud, jag kunde väl inte förråda det stackars barnet. En så karakterslös människa är jag väl ändå inte.»

Midt i den af sorg och allvar mättade luften ljöd plötsligt ett flatskratt, men det tystnade tvärt, och broderns ansikte blef dubbelt så strängt och dubbelt så rödt som förut.

»Nej, nej, det förstås. Men att tala om det för en tjugu, trettio gamla pratsjuka skvallerkäringar, det är inte karakterslöst, det. De stå naturligtvis flickan mycket närmare än hennes far och mor, de.»

Faster Ulrika satte sig långsamt ned, under det hon såg på honom. Hon förstod inte riktigt. Var det hans mening att få henne att tro, att Carolina eller Augusta eller Fredrika eller Charlotte eller Amalia eller någon af de andra, som hon förtrott sig åt, hade skvallrat om hvad hon sagt dem under sådana heliga tysthetslöften? Nej, det fick han henne inte att tro!

»Hvad i alla mina dar,» utbrast hon med eftertryck, »menar du, att jag skulle vilja springa kring stan och sprida ut någonting om Ebba för hvem som helst?»

Men då upphäfde svägerskan sin röst för första gången.

»Jo-o, det torde allt vara så ändå, för Fredrika hade slagit fram något på känn om saken åt Amalia, och Amalia hade svarat, som om hon visste lika mycket som hon. Och så hade de kommit under

fund med, att de kände till historien lika bra båda två. Och så hade de pröfvat Charlotte och Carolina och Augusta och en hel hop andra på samma sätt. Och allihop visste lika mycket. Och när så många visste det, så var det ju ingen hemlighet längre. Och alla hade de fått veta det från en och samma person, och hvem det var, visste nog Ulrika allra bäst själf.»

När hon tystnat, lyfte den gamla fröken upp sina händer och höll dem hopknäppta framför hakan, medan hon såg från brodern till svägerskan, från svägerskan till Ebba, och från Ebba tillbaka till brodern igen. Det tycktes, som om den lämnade förklaringen gjort henne mållös af häpnad och förfäran, så att hon endast med ögonen kunde fråga de andra, om de icke voro lika förkrossade af det oerhörda som hon. Inom några sekunder hade hon likväl samlat sina krafter.

»Nej men ... nej men ... nej men ...» började hon, »så falska och genomusla kunna väl människorna ändå inte vara. Ska man då inte kunna få tro på någon här i världen?»

»Nej, det tycks så,» sade herrn i huset och gaf sin syster en hvass blick.

Men faster Ulrika gaf inte akt på den. Hon satt med inåtvända tankar och vaggade fram och tillbaka.

»Å, men det är ju rent förskräckligt! Och jag, som litade på dem så! Jag kommer till dem för att resonnera i ett allvarligt ämne och få ett råd. Jag anförtror dem en hemlighet, en annans hemlighet, ett

oskyldigt barns hemlighet, som jag kanske inte en gång hade riktig rättighet att tala om, och som därför borde varit dem dubbelt helig. Och så förråda de mig! Och de skulle vara mina vänner, som jag aktade och höll af! Men det är förstås en som gjort början och är den egentliga förräderskan. Om jag bara visste . . . ! Om jag bara visste . . . ! Å, herre Gud, att jag också skulle vara så dum och tala om det för så många! Hade det bara varit för en eller par, skulle jag nog kunnat få tag på hvem det är. Men nu ska jag gå och förakta dem allihop. Tänk att inte ha en vän, inte en enda vän i hela världen att lita på!»

Och faster Ulrika grät, så att hennes gamla ögon blefvo röda. Så steg hon upp och gick bort och tog Ebba i famn.

»Mitt lilla barn,» sade hon snyftande. »Mitt stackars lilla barn! Ja, sådan är världen! Måtte du du aldrig få erfara den sorgen att bli förrådd af en vän.»

Sedan tryckte hon sin svägerskas händer.

»Men jag ska ställa dem till svars! Jag ska ställa dem till svars!»

Svägerskan hostade litet och jämkade sig en smula oroligt i soffan.

»Hm . . . jag tycker ändå . . .» började hon.

»Ja, jag vet hvad du tycker. Det finns inga ord för hur skamligt de burit sig åt. Men de ska allt få höra. Jag går med detsamma.»

Och hon svepte mantiljen omkring sig, nickade och hviskade adjö med oklar röst.

»Stopp litet!»

Hennes bror hade kommit fram och ställt sig i vägen för henne. Nu tyckte han det var hans tur att taga till ordet igen.

Men faster Ulrika var alltför upprörd att kunna lyssna till något vidare resonnemang. Hennes hjärta var fullt af stormande känslor, som måste få luft. Världens ondska hade slagit hennes själ med alltför blödande djupa sår, att hon skulle kunna sitta i lugn och ro hos familjen och bara tala om dem. Nej, hon måste handla. Och hon klappade afvärjande sin bror på axeln.

»Nej, Gustaf lilla,» sade hon, »försök inte att hindra mig. Men var inte rädd. Jag ska inte ställa till skandal. De ska bara få veta sanningen, rena klara sanningen, att de ä' ett eländigt sladderpatrask hela högen, som ingen hederlig människa kan sätta tro och lit till mera. Det ska jag säga dem och det ska de få i sig. Adjö!»

Det var ingen som kunde hejda henne. Med mantiljen åtdragen kring axlarna och hållningen ännu värdigare än förut, till följd af den självkänsla, som förorättad oskuld förlänar, svajade hon ut. Och där stodo de andra och sågo på hvarann.

»Men det var ju hon, som skulle haft i sig allt det där,» sade slutligen frun i huset.

»Ja, hvarför lät du henne inte få det?» frågade hennes man.

»Hvarför sa du ingenting själf?»

Familjefadern höjde på axlarna. Och så stirrade de på hvarann igen och tego med eftertryck,

alldeles som människor bruka göra, när de bli riktigt ordentligt flata.

Men det var tur för lilla Ebba, ty hon hann smyga sig bort, utan att någon märkte det, och gömde sig i en vrå med sin kärlek och sin sorg och med hopp om bättre tider.

OLIKA SYNPUNKTER

Öfver brunnsortens villor och societetssalong slingrade sig parkvägarna uppåt berget mellan silfverglänsande bokar, rakstammiga alar och graciösa hängbjörkar. Men i en af de många krökarna öppnade sig en vid utsikt öfver dalen med de vajande, gula sädesfälten och den buktande ån, och där stod en liten soffa för dem, som ville sitta ned och beundra landskapet.

På den soffan satt helt ensam en eftermiddag en medelålders dam. Hon var icke någon enstöring, som brukade draga sig undan de andra. Tvärtom var hon en person med många sympatier och som man gärna talade med, ty hon var full af förstående för hvar och en, om hon också då och då fick på sig en leende min, som man icke alltid blef klok på. Men hon var en af dem, som kommit till brunnen af verkliga hälsoskäl, och i dag hade hon funnit det litet tröttsamt bullrigt därnere, hvarför

hon tagit med sig en bok och sökt ensamhetens hvila och ro.

Så särdeles länge fick hon emellertid icke njuta utaf den. Innan hon slutat första kapitlet i sin roman skymtade två ljusa klädningar i backen och ett par flämtande unga damer kastade sig hastigt ned i soffan på ömse sidor om henne.

»Tror du de kommer hitåt, Ester?» frågade den långa ljusa och tittade oroligt bakom sig.

»Nej, vet du Vendla, jag tyckte de drogo sig åt andra hållet,» svarade den lilla mörka och såg sig likaledes tillbaka.

Men plötsligt kastade hon sig öfver den mellansittande damen, hvilken hittills fullständigt ignorerats af dem bägge två.

»Kan ni tänka er, fröken Fris,» sade hon, »det har varit ett förfärligt spektakel därnere, en riktig skandal. Doktor Ellert och häradshöfding Blomstrand ha ställt till ett uppträde, som ... Ja, vi trodde verkligen ett ögonblick att de skulle slåss.»

Och pratande i munnen på hvarann började de redogöra för händelsen. De visste precis hur det hade gått till, ty de hade själfva varit närvarande. Vendla hade suttit med några andra borta vid flygeln i societetssalongen och hört doktor Ellert spela, som han gjorde hvar eftermiddag, och så hade Ester och häradshöfding Blomstrand tillsammans med åtskilliga kringströfvande andar kommit in för att se, om inte salongen snart kunde bli ledig till en liten dans. Men när de funnit musikunderhållningen i full gång, hade de helt stilla och beskedligt slagit sig ner och

hört på, de också, och allting hade varit godt och väl, om bara häradshöfdingen förstått sig på konstnjutning, hvilket han dock olyckligtvis inte gjorde. Allt emellanåt kastade han fram en af sina vanliga kvickheter och fick flickorna att fnissa, och plötsligt slog doktorn till ett par rasande ackord på instrumentet, steg upp och sträckte på sin spensliga figur, så att han blef en half gång till så lång som vanligt, rullade med sina svarta zigenarögon och frågade, om det var någons mening att förolämpa honom.

Häradshöfdingen steg äfvenledes upp och de båda herrarna gingo emot hvarann och sade hvarann en hel mängd saker, som blefvo allt mindre och mindre höfliga, på samma gång som deras åtbörder blefvo allt underligare. Häradshöfdingen höll sin käpp rakt framför sig, liksom man håller en paraplykrycka, och doktorn hade nappat till sig en rund vattenkarafin, som han svängde som en slunga.

Då hade emellertid de närvarande, som mest utgjordes af damer, blifvit rädda och rusat på dörren, men ändå icke aflägsnat sig längre, än att de kunde titta in för att se hur det skulle gå. Och hvem vet hur det hade gått, om icke professorn-brunnsläkaren kommit och lagt sin ena hand på doktorns och sin andra hand på häradshöfdingens axel och bedt så mycket om ursäkt att han måste påminna dem om en sak. De hade nämligen hvardera två glas vatten kvar att dricka på eftermiddagen, och tiden fick icke försummas.

De tittade på honom, som om de för omväxlings

skull hade lust att utgjuta sina känsloflöden öfver honom, men så besinnade de sig och gingo hvar och en åt sitt håll, alldeles som om de blifvit afkylda af en skopa verkligt vatten. Det var inte tråkigt att se på dem när de kommo ut, men fasligt svårt att hålla sig korrekt allvarsam, när de närmade sig. Och farligt var det också med grannskapet, ty de gingo omkring och värfvade anhängare hvar och en för sig. Vendla och Ester hade varit mycket nära att bli antastade, och till slut hade de blifvit så rädda, att de sprungit sin väg för att sätta sig i säkerhet.

Måtte de nu bara slippa att träffa någon af de båda herrarna den dagen!

Men denna önskan var knappast uttalad, förrän trenne manliga hufvudbonader skymtades i backen, och som fattade af en hvirfvelvind flögo de bägge flickorna upp från soffan och vidare framåt vägen.

Under tiden hade däremot herrarna närmat sig, och det tycktes som om de unga damerna haft falkögon, ty den midtersta af de tre var verkligen en af de fruktade, nämligen häradshöfdingen. Det märktes också genast att något händt honom, ty hans vanliga flegmatiska godmodighet hade efterträdts af en viss nervositet, och han hade så mycket att säga, att de båda andra icke behöfde göra något annat än inflika ett och annat ord och besegla hans yttranden med en eller annan nickning.

När det lilla sällskapet gick förbi fröken Fris hälsade det artigt utan att uppehålla sig med något tilltal, men strax därefter stannade häradshöfdingen.

»Ursäkta,» sade han till sina vänner, »jag får verkligen lof att höra hvad fröken Fris säger om den här historien. Hon är ett intelligent fruntimmer, och jag har alltid märkt att hon genomskådat det där subjektet.»

Men de andra herrarna ville icke vända om. De hade förmodligen uttömt samtalsämnet, ty de gåfvo ursäkter för att de fortsatte sin väg, och häradshöfding Blomstrand kom ensam och slog sig ner hos fröken Fris.

»Vet ni hvad, fröken Fris, det var synd att ni inte var i societetssalongen för en stund sedan, för där var stort frispektakel,» sade han, tog af hatten, satte den på käppen och snurrade den rundt, under det han sneglade från den till fröken Fris.

»Nej, verkligen,» sade fröken Fris.

»Jo. Och det var skön doktorn, sekularsnillet, den återuppståndne Beethoven, som spelade hufvudrollen, må ni tro. Ja, först så spelade han förstås piano. Han hade fått fatt i den stackars gamla döfva fru Stålhane, och för henne hade han redan suttit och spelat i två timmar, när jag kom in tillsammans med alla de andra badgästerna. Vi tänkte få dansa ett slag och sutto tåligt och väntade, för vi trodde att han någon gång i tidernas längd skulle bli trött. Men han trodde förstås att vi kommit in bara för att höra på hans gudomliga musik, och han dunkade på för Gud och folket och sin döfva fru. När vi så hade suttit tysta och snälla i en timma, så spelade han upp en begrafningsmarsch, och då sa jag åt lilla fröken Ester, som storsuckat i en

halftimme: 'Det där är visst en vals.' — 'Nej, gunås,' sa hon och storsuckade igen. 'Jag måtte väl höra det,' sa jag helt oskyldigt, 'den är ju ur Tiggarstudenten. Då var det åtskilliga af de små damerna som fnissade. Men jag började hvissla valsen ur Tiggarstudenten och bjöd upp en af flickorna, och vi skulle just dansa ut, då det sade duns i pianot och skön doktorn stod blek och magnifik midt på golfvet.

»'Om det är någon, som inte har lust att höra på min musik, så kan han ju aflägsna sig. Jag lofvar att inte bli stött,' sa han.

»'Kom då! så gå vi väl allesammans,' sa jag.

»Och alla människor gingo mot utgången. Men när skön doktorn såg, att han höll på att bli ensam med sin gamla döfva fru, så blef han i alla fall stött, för han tyckte kanske det var för liten publik, och så började han känna efter i alla sina fickor om han inte hade någon knif eller pistol eller något annat, som dugde att mörda mig med, för han trodde tydligen det var jag, som ställt till den där lilla malhören för honom. Men när han inte hittade någonting, som passade, fick han tag i vattenkarafinen och gick emot mig med.

»'Om herr doktorn tror att jag är en liten blomma, som behöfver vattnas, så är det nog bäst att först plantera mig i det fria,' sa jag och gick baklänges, för jag var rädd att få min hvita väst genomdränkt.

»Men när skön doktorn inte fick vattna mig, så vattnade han i stället allt möjligt annat han kom

öfver, bord och stolar och herrar och damer, ända tills professorn kom och började tala förstånd med honom, och tyckte att han inte skulle bry sig om bondvattnet, utan hålla sig till hälsovattnet i stället och helst ta in det själf, för det behöfde han. — Ni skulle ha sett skön doktorn! Det var som om han fått en riktig dusch öfver sig. Jag höll på att känna efter om han var våt, så slokade han till. Och när professorn ledde bort honom midt igenom hela församlingen, som skrattade och grinade, så var det nästan som om han blifvit anhållen för förargelseväckande uppförande och skulle till polisvaktkontoret. Stackare, det gjorde mig riktigt ondt om honom. Nu lär det allt vara slut med hans stolta karrier här, och jag är rädd att förlofningen med den rika norrländskan inte har stora utsikter för sig. Det skulle inte förvåna mig, om vi fick begråta hans frånvaro i morgon, för troligen kommer han att finna luften här vid brunnen mindre hälsosam för sin konstitution.»

Häradshöfdingen torkade sig i pannan och satte på sig hatten igen. Han kände sig verkligen ganska svalkad, om det nu var af luften eller därför, att han fått samspråka med ett intelligent fruntimmer.

»Var inte professorn så artig, att han också bjöd er på brunnsvatten?» frågade fröken Fris enkelt.

»Mig! Hvarför skulle han göra det? Han är en rättvis person och såg ju, att jag var nära att få mer än nog af vatten ändå. För öfrigt håller jag själf så utmärkt reda på mina glas. Jag tog de två

sista nyss och är just i färd med att gå på dem, fastän jag fick lof att stanna för att tala om den här historien för er, ty en liten skandal bör man ju helst höra ur bästa källa.»

»Ja, då är den ju intressantast. Tusen tack!» sade fröken Fris och nickade.

»Följer ni med?»

»Nej, jag tror inte det. Jag är litet trött i dag.»

Han lyfte på hatten och gick, och fröken Fris satt åter ensam på sitt säte. Upptagen af hvad hon nyss hört, dröjde hon litet med att slå upp boken igen, men så fort hon ändtligen gjorde det, var det åter slut med hennes fred.

Vandrare syntes på nytt i backen. Denna gång var det två damer, en äldre och en yngre, och mellan dem gick en liten spenslig, mörkhyad herre, hvilken hela tiden talade med mycken pondus och gestikulerade med stora armrörelser. Det var ingen annan än doktor Ellert.

När de hunnit fram till fröken Fris stannade han.

»God afton, fröken Fris,» sade han. »Ni har väl hört skandalen?»

»Skandalen?» sade hon oskyldigt.

»Jaså, inte det. Det var då märkvärdigt! Ja, då får jag lof att berätta den för er.»

Och han slog sig ned bredvid henne och gjorde också rum för damerna. Men dessa hade inte tid att stanna. De måste gå på sitt vatten. Och så togo de afsked med liksom en viss lättnad i minerna.

»Jo, fröken Fris, nu ska ni få höra någonting, som ska komma er att häpna. Jag förbereder er på att ni blir så upprörd, att ni vill springa från er plats. Men ni måste lofva mig att sitta lugn.»

Fröken Fris lade ihop sin bok, såg intresserad ut och lofvade att behärska sig.

»Ni vet,» återtog doktor Ellert, »att jag har någon liten musikalisk talang. Hur stor den är tillåter jag mig icke själf att bedöma, men folk tycks i allmänhet gärna vilja höra mig. Om jag skulle efterkomma alla de uppmaningar att göra musik, som ställas till mig, skulle jag få sitta vid instrumentet från morgon till kväll — ja, jag kan säga — äfven från kväll till morgon. Men det ginge öfver mina krafter, och jag kan således icke ens tillnärmelsevis villfara folks önskningar att stå dem till tjänst med min lilla talang. Någon gång gör jag det emellertid, och detta var händelsen i eftermiddag.

Jag hade satt mig vid flygeln och spelade en fuga af Bach, och hela salongen var full af människor, som sutto andlöst tysta, hvilket man alltid gör när jag spelar. Jag kan inte lida något oljud. Jag blir nervös bara man tar upp en näsduk. Då slås dörren upp och igen, och jag känner på mig att något främmande, fientligt element kommer in. Min instinkt bedrar mig aldrig, och jag förstod från första ögonblicket, att det var den där omusikaliska människan, ni vet, den där Blomstrand, notarie eller häradshöfding, hvad han nu är. Den karlen har alltid varit mig antipatisk, ty han har inte så mycket

musik i sig, som det finns i mitt lillfinger, och om han inte visste att han riskerade bli utkörd, skulle han vara färdig att tjuta som en hund åt den härligaste sonat i världen. Och jag förstår mycket väl, att jag å min sida måste vara honom lika antipatisk som han mig, ty hvar ton skär ju honom i öronen, och dessutom tar jag ju så ofta ifrån honom hans beundrande auditorium. Så fort jag sätter mig till instrumentet, bryr sig ju ingen människa mera om hans pajaskonster, utan man samlas kring mig. Och det kan ju möjligen kännas något förödmjukande.

Nå, som sagdt, han kommer in, och jag förnimmer obehaget af hans närvaro, men jag spelar ändå. Jag hör honom hviska, men jag spelar ändå. Jag hör honom nysa, men jag spelar ändå. Jag hör honom göra allt möjligt för att distrahera mina åhörare, men jag spelar ändå. När det så inte lyckas honom hvarken att bringa mig ur fattningen eller att förvända mina åhörares uppmärksamhet, hittar han på ett radikalmedel. Han gal som en tuppkyckling eller jamar som en katt, hvilket nu det infernaliska lätet skulle betyda.

Men då var det slut med mitt tålamod. Jag sprang upp och pekade på dörren.

»'Den som inte är nöjd med min musik,' sade jag, 'torde ha den godheten att aflägsna sig. Brunnsorten är lyckligtvis stor.'

»Vet ni hvad han då svarade, fröken Fris? Nej, ni kan inte gissa det, för något så fräckt har ni aldrig hört i ert lif.

»'Kom då, mitt herrskap,' sade han, 'så gå vi

väl allihop, eftersom salen tycks vara upptagen för hela kvällen. Vi kan gå upp i templet och dansa, så ska jag hvissla en vals.'»

I detsamma doktorn relaterade detta yttrande. sprang han upp och ställde sig midt framför fröken Fris, som däremot höll sitt löfte att vara lugn och sitta stilla.

»Hvad säger ni om någonting sådant, fröken Fris?» frågade han. »Karlen slungar mig i ansiktet den insinuationen, att man inte satt där för att höra på mig, utan bara för att vänta tills jag slutat spela, så att man skulle få flänga kring väggarna. Man skulle önska mig bort, mig, mig, för hvilken man nästan ligger på knä för att få höra ett enda stycke!

»Som ni kan förstå blefvo också alla människor ursinniga. Fröken Vendla tyckte, att man verkligen borde kasta ut honom, och fröken Ester bad mig, att jag inte skulle bry mig om honom, för han var ju tokig. Men jag kunde naturligtvis inte tåla en sådan förolämpning.

»Jag gick emot honom för att ge honom svar på tal, men min hand var för god för att röra vid honom, och därför tog jag fatt i första bästa föremål, som föll mig i ögonen. Jag tror det var en karafin. Då borde ni varit där, fröken Fris. Har ni nå'nsin sett en stor, stark karl krympa ihop till en liten rädd hare? Har ni nå'nsin sett ett par människoögon skygga framför er i feghetens ångest? Jag såg det i detta ögonblick. Först satte han upp sin käpp framför sig för att värja sig, men sedan

gick han baklänges. Han kröp och han slingrade sig bakom damernas ryggar, och jag följde efter. För mig var han icke längre något annat än ett eländigt kryp, som måste krossas. — Ja, hvem vet om det inte skett, i fall inte professorn kommit i sista sekunden och hållit mig tillbaka. Kanske räddade han mig från att bli mördare.

»Han behandlade emellertid saken som en gentleman, hvilket han också är, tog karafinen ifrån mig under förklaringen, att den där andra herrn nog bättre behöfde hälsovatten än vanligt vatten och rådde honom att gå och dricka sina glas, för det svalkade så skönt. Därpå tog han mig under armen och promenerade förbi alla brunnsgästerna, för att på ett delikat sätt pointera hvem det var som hade hans sympatier och högaktning. Han är verkligen en gentleman, som jag alltid har sagt. Men den andra, han dröp af, jag vet inte hvart. Jag förmodar han skäms att visa sig så snart igen. I hans ställe skulle jag då inte ha mod att se folk i ögonen efter en sådan skandal, och vi får väl se i morgon om han törs. Men jag misstänker, att han inte kommer att trifvas här så särdeles länge.»

Och doktorn sparkade till en sten så kraftigt, som om den varit ett djupt föraktadt föremål och det varit rätt åt den, att den studsande fick rulla nedför brantens alla afsatser.

»Hur var det,» sade fröken Fris eftersinnande, »sa inte professorn någonting om, att doktorn också borde gå och dricka vatten?»

»Jag,» utbrast doktorn. »Det behöfdes väl inte.

Ni måtte inte riktigt ha förstått mig, fröken Fris. Professorn hittade ju bara på det där med glasen, ser ni, för att få bort fridstöraren, stuka honom, duscha honom, andligen slå vatten öfver honom. Sedan gick ju professorn och jag arm i arm och talade inte ett ord om vatten.»

»Ja visst, ja, nu förstår jag,» sade fröken Fris.

Och därefter kom hon icke vidare fram med några störande anmärkningar, utan lät doktorn fortfara med att utlägga saken i lugn och ro. Men om en stund syntes det åter folk i backen. Det var två yngre damer med hvar sin kavaljer. Alla fyra hälsade och hade hunnit ett par steg förbi, då doktorn flög upp och ropade till dem.

»Har ni hört skandalen?»

»Skandalen?»

»Jaså inte. Nå, då ska ni få veta något, som ni aldrig hört maken till. Förlåt, fröken Fris, men det är min plikt mot alla mina vänner att låta dem få den här historien ur bästa källa.»

Han lyfte på hatten och var borta.

Ännu en gång satt fröken Fris ensam på sin soffa och öppnade boken för att läsa. Men den tragiska romanen tycktes ha fått ett nytt innehåll, ty hon log medan hon lät blicken följa raderna nedåt sidan.

EN HANDRÄCKNING

Utför den stora kälkbacken åkte en mängd unga glada människor par om par. Det var ett lif och ett prat och ett skrik af flickröster när det bar omkull, och ett manligt hojt af »se opp», som hördes långväga omkring.

Men på toppen af backen stodo förklädena, de två snälla tanterna, som åtagit sig att se efter, att allt gick hyggligt till. När de fröso för mycket, gingo de in i den närbelägna restauranten och smuttade på sina glögg-glas och ordnade med upp-passerskorna om supén. Det var dock inte så ofta. Största delen af kvällen höllo de hjältemodigt ut i kylan hos de unga.

Fru Höök, den långa, ståtliga frun, hade särskildt att öfvervaka två döttrar, som hörde till de unga damerna, hvilka skreko högst och skrattade mest. Men fru Aspegren, den lilla fetlagda, hade

ingen enskild uppgift. Hon var med för det allmänna bästa, för att hon så bra kunde styra om allting och vara värdinna och göra det trefligt, och för att hon var faster till en af de bjudande kavaljererna, kandidat Hugo Törnblom som studerade medicin vid högskolan och var en förhoppningsfull och allvarlig ung man, som nog om ett eller par år skulle presentera sig som läkare.

»Månn tro, det inte är litet väl mellan kandidaten och den där lilla fröken?» hviskade fru Höök förstulet och utpekade med en menande nick det åkande paret.

Den tilltalade följde med blicken sin brorson och hans dam på deras färd. De andra unga flickorna öfvade sig i allmänhet i det eleganta åkningssättet att stå på knä på kälken bakom sin kavaljers rygg med händerna på hans axlar. Men Hugos dam, som han nu styrt för mest hela aftonen, gjorde inte ens ett försök i den vägen. Hon satte sig trankilt frampå kälken så godt som i hans knä, drog kjolarna omkring sig, så att en god del af ett par fasta, svarta ben blefvo synliga och slängde ut lifliga ögonkast under det stora, ljusa luggburret, som om hon velat säga: ja titta ni, det gör ingenting.

Hon slog inte riktigt an på fru Aspegren, denna lilla, runda, själfsäkra tingest med någonting af vildkatt i sig. Allt hvad som behagade henne tycktes hon lägga beslag på och hålla fast med näbbar och klor. Med hvilken energi hade hon inte kapat åt sig bästa kälken, och nu såg det ut som om hon föresatt sig att inte släppa Hugo en sekund. Fru

Aspegren hade verkligen mer än en gång känt sig ledsen öfver att han kommit att inackordera sig hos hennes mor. Hon hade redan hört rätt mycket skvaller om den där Berta Lindman och äfven en smula om att det skulle vara fara å färde för Hugo.

»Hm,» sade hon litet stramt till svar på frågan, »det kan jag inte tro.»

Nåja, det ville fru Höök heller inte tro, för hon hade reda på åtskilligt om den lilla damen. Hon anförde flera exempel på hur obildad hon var, hvilken kurtis hon förde och pratade fru Aspegrens öron så fulla, att denna blef het i hufvudet och beslöt att allvarligt varna sin kära Hugo för denna förskräckliga uppenbarelse.

Hela kvällen gaf hon akt på Berta och tyckte allt sämre och sämre om henne. Och när tillställningen ändtligen var slut, sällskapet kommit till staden, och man skulle skiljas åt, lagade hon att fröken Lindman fick en ny kavaljer att följa sig hem och tog Hugo på sin egen lott för att kunna verka litet godt på honom.

Sedan hon förhört sig om hur han hade det på sitt inackorderingsställe och fått veta att han trifdes bra, föreslog hon att han i alla fall skulle flytta.

»Hvarför det, när jag trifs?» frågade kandidaten något förvånad och fäste sina säfliga blå ögon på fastern.

»Därför att jag vet ett annat ställe, som är mycket bättre.»

»Men när du hör att jag trifs?»

»Trifs ja, kära Hugo, men det är inte sagdt,

att det är nyttigt att vara på alla ställen där man trifs.»

»Inte nyttigt?»

»Ja, ja, Hugo lilla, det finns många faror för hyggliga, oerfarna unga män som du,» sade fru Aspegren med en betydelsefull min.

Hade nu kandidaten varit som andra lättsinniga unga män, hade han nog slagit till ett gapskratt och gjort litet smått narr af sin förtänksamma, kära faster. Men Hugo Törnblom var af en reflekterande och allvarlig natur och tänkte alltid efter, om det inte kunde vara någonting uti hvad folk sade. Därför skrattade han inte, utan funderade i stället en stund.

»Hvad skulle det vara för faror hos Lindmans då?» frågade han slutligen.

»Fröken Berta,» sade fastern.

»Ah!»

Han hoppade inte till, som en förälskad man ovillkorligen skulle ha gjort, öfveröste inte heller den varnande med några häftiga tillvitelser, kom bara med detta lilla beskedliga »äh». Uppmuntrad fortsatte därför fastern att utföra sin mission och talade om allt hvad hon visste om den lilla fröken Lindman. Hon var kokett, hon var obildad, hon hade ett otrefligt, djärft sätt, folk talade inte väl om henne, och henne skulle han akta sig för.

Nu hade emellertid kandidaten hunnit fundera ut, att hans värdighet var på något sätt hotad, och han stramade för den skull upp sig så godt hans hängiga och något otympliga figur tillät.

Hvad fröken Lindman angick, förklarade han, så visste han alls inte om det var någon sanning eller ej i allt det där pratet. Så noga hade han inte observerat henne. Men om faster trodde att han var insnärjd i några garn, hvilket hon tycktes göra, så var det inte öfverensstämmande med rätta förhållandet. Man kunde väl i alla dar växla några ord med en flicka, utan att vara förtjust.

Detta svar förfelade icke att utöfva en lugnande inverkan på fastern, men ännu var hon inte sin oro kvitt. Om han också var mindre illa däran än hon fruktat, så visste man aldrig hvart ett sådant listigt troll som den där flickan var kunde drifva honom, i fall hon fick hållas. Och fru Aspegren var diplomat. Därför hängde hon sig litet tyngre än förut vid sin brorsons arm och såg honom vekt in i ansiktet.

»Men hon då, Hugo? Om du också känner dig säker på dig själf, så kan du väl inte vara säker på henne. Kanske det egentligen det är för henne det är farligt. Att döma af hvad jag sett i kväll, så såg det nästan så ut, och om också bara för hennes skull, så tycker jag du borde flytta. Det är ju synd om henne.»

Detta var icke något dumt argument. Kandidaten sänkte hufvudet och tänkte efter.

Fanns det någon anledning att tro att hon var kär i honom? Kanske.

Några afgjorda anlag för sällskapslif hade han inte. Var han ute och gick med damer, höll han sig helst efter och bar deras kappor. Skulle han

tala med dem, blef det ett allvarligt resonnemang om hälsolära eller något annat viktigt ämne. Men med fröken Berta hade det varit annorlunda. Hon hade ryckt upp honom och fört honom in i en mera världslig tankegång, ville gärna prata om känslor, hade fått honom att dansa och nu sist varit den som egentligen ställt till kälkpartiet. Hvarför gjorde man sådant där, om man inte var kär? Ja, han såg verkligen inte något orimligt i att hon kunde vara kär i honom.

»Hm . . .» sade han, »i så fall . . .»

»I så fall är det bäst att inte sätta den stackars flickan på för hårdt prof. Låt mig styra om ett annat ställe åt dig. Jag vet en sådan präktig familj . . .»

Och hur hon pläderade, blef kandidaten allt vekare om hjärtat. Han ville inte göra den arma flickan olycklig. Hellre ville han då underkasta sig det lilla obehaget att flytta. Och när de kommit till fru Aspegrens port, var det uppgjordt med hand och mun, att han dagen därefter skulle underrätta sin värdinna om flyttningen.

Hvad Hugo Törnblom lofvade, det höll han också alltid. Morgonen därpå efter kaffet gick han in till fru Lindman och sade upp sitt rum.

Det verkade som ett åskslag. Den stackars frun blef så handfallen, att hon måste stödja sig mot ett bord. Hon tycktes ha trott, att Hugo skulle stanna hos henne till evig tid. På de månader han bott hos henne, hade hon lärt sig hålla af honom som sitt eget barn, och hon ville nödvändigt veta

hvad det var som inte var bra här hos henne, ty att han kunde ha något annat skäl att flytta ville hon inte höra talas om. Det var sannerligen inte någon lätt sak för kandidaten att komma ifrån det förhöret. Men värre blef det sedan.

Vid middagsbordet satt fröken Berta med förgråtna ögon, rödfläckig i ansiktet och alldeles tyst. Det var knappt att hon tackade, när någon bjöd henne ett fat, och hon åt nästan ingenting.

Hugo vågade inte se på henne, ty han visste ju att det var för hans skull hon led, och hans ridderliga natur kände sig upprörd öfver att behöfva tillfoga ett svagt, kvinnligt väsen så mycket ondt.

För att inte pina henne för länge, lämnade han också rummet strax efter middagen och tänkte gå in till sig. Men just som han tog i låset, dök där fram en gestalt ur tamburens mörkaste vrå, och fröken Berta stod bredvid honom. Hon hade sprungit genom salongen och genskjutit honom.

»Jag måste tala med er,» sade hon i en låg, snyftande ton och förde honom med sig in i ett litet rum, som för tillfället var tomt.

Där började det andra förhöret. Alldeles som hennes mor, ville hon veta hvad det var som inte var bra, för hon visste det var något som inte var bra.

Och kandidaten ställde upp sig mot kakelugnen och ljög så godt han kunde, talade om sin faster, som var mycket klen och ovillkorligen vill ha honom närmare med mera, med mera. Men illa gick det, eftersom han inte var just van vid dylika tanke-

öfningar, och som fröken Berta hade mycket goda, små skarpa ögon, så tittade hon rakt igenom honom.

»Säg ingenting mer,» sade hon. »Jag förstår... jag förstår... Det är för att ni har sett...»

Och hon kastade sig på soffan och dök ned i kuddarna, snyftande så att hela den lilla, runda kroppen skakade.

Nu skulle kandidaten gått sin väg, om han varit en förståndig karl. Och framför allt skulle han ha tegat. Men i stället gjorde han det dummaste han kunde göra. Han frågade någonting, som han mycket väl kunde svarat på själf.

»Hvad skulle jag ha sett?»

Det var ju att rusa med öppna ögon rakt i fördärfvet. Det var att utmana ödet.

Mycket riktigt satte hon sig också upp och gaf honom en lång, besynnerlig blick.

»Att jag tycker om er,» stötte hon fram och dök ner igen för att dölja sitt ansikte.

Nu kunde han också ha gått, men passade inte heller den gången på tillfället, och strax därpå satt den blonda, lurfviga, rödögda, glansgråtna lilla damen åter upprätt i soffan och såg på honom. Och underligt nog låg det ett helt haf af sorg i de svullna, grå ögonen, som egentligen voro bra fula och så små, att man aldrig skulle tilltrott dem att kunna rymma någon stor känsla.

Och denna stora sorg, afvigsidan af en stor kärlek, slog upp omkring den obetydlige, stillsamme mannen, som hittills gått sin väg fram utan att göra intryck på en människa, och som aldrig mött

en känsla, som värmde och brände. Den fläktade bort all hågkomst om hvad man sagt för ondt om henne. Den förvandlade och höjde hela hennes person och den lockade och drog, tills han, utan att veta hur det gått till, satt bredvid henne och tog fatt i en ganska mjuk liten hand för att trösta.

Men den hand han fått fatt i var ingen passiv liten hand, som bara lät sig hållas. Den kunde också själf hålla fast hvad den fick tag i, alldeles som fru Aspegren mycket riktigt tyckt sig märka.

I början höll hon kvar hans hand, bara som ett tröstens halmstrå, men på det manövrerade hon så skickligt, att hon kom allt närmare land och till sist kunde svinga sig upp till hans hjärta. Förr gaf hon sig icke, ty hon var en liten energisk kvinna, och hvad hon än hade för fel, så hade hon en förtjänst. Hon hade värme. Och med den kommer man långt, om man bjuder till. Med den kan man värma andra, till och med af det trögaste värmeledande materiel, till och med en allvarligt sinnad man, som vill akta sig för att bli kär.

Och så hände det sig, att kandidat Törnblom och fröken Berta tillsammans begåfvo sig in till hennes mor och talade om att han inte tänkte flytta så snart.

— — — — — — — — — — — — — — —

Under tiden hade emellertid fru Aspegren hunnit skaffa ett mycket trefligt rum åt sin brorson hos en utmärkt präktig familj. Men just som hon hade allt klart och satte sig ned vid sitt skrifbord för att meddela honom detta glada budskap, kom tjänst-

flickan in och lämnade henne ett bref från den person hon tänkt skrifva till. Det innehöll endast följande korta rader:

»Kära faster!

Det blir ingenting af med min flyttning. Jag har förlofvat mig i stället. Och det är ditt fel eller rättare din förtjänst, för hade du inte velat att jag skulle flytta, så hade vi kanske aldrig kommit underfund med våra känslor. Men nu är det bra som det är.

Din tillgifne brorson
Hugo Törnblom.»

Från den stunden varnar fru Aspegren aldrig folk, när hon märker att de stå i begrepp att göra sig olyckliga genom ett vansinnigt giftermål.

»Herre Gud,» säger hon, »inte vill jag ha något blod på mina händer. Det vore ju detsamma som att kasta dem i armarna på hvarann».

SKRÄMSEL

Första gången jag och min man trädde in i det danska badhotellets matsal, tedde sig det stora rummet som en väldig bikupa. De talrika gästerna höllo just på att sätta sig eller hade redan satt sig kring de långa table d'hôteborden, som sträckte sig i två jämnlöpande rader genom salen, ett dussin kypare sprungo brådskande ut och in och sorlet och surret var döfvande.

Icke förr än vi erhållit våra bestämda platser och kommit oss i ordning kunde vi urskilja ansikten och röster ur hela detta kaos, och då lade vi äfven märke till de olika språken. Mest talades tyska, därnäst danska, men då och då trängde också några engelska ord fram till oss.

Dessa senare kommo från ett litet sällskap midt emot oss, bestående af en herre och två damer, om hvilka vi snart nog fingo närmare underrättelser af en vår bordsgranne, en gemytlig dansk grosshandlare,

som genast presenterat sig och tycktes tagit till sin uppgift att introducera oss på stället.

Den engelska herrn, som såg tillräckligt distinguerad ut för att vara lord, lät kalla sig mr Warton och var en rik fabriksidkare. Den unga finhyade damen med det sjukliga utseendet var hans hustru, och den tredje personen, en smärt, tämligen högväxt ung flicka med täcka, intelligenta drag var en god vän till frun och hade följt dem på resan för att vara dem till nytta och nöje. Grosshandlaren trodde att hon äfven tjänstgjorde som ciceron, ty fastän hon icke talade annat än engelska, hade man observerat att hon förstod danska mycket bra och redde sig bättre än de andra med de främmande förhållandena. Antingen var detta icke hennes första besök i landet eller också var hon kanske skandinav. Hennes namn »miss Linboy», som ingen sett skrifvet, endast hört uttalas, kunde mycket väl vara en förvridning af något svenskt, norskt eller danskt tillnamn. Dessutom var hon af en påfallande nordisk typ.

Förmodligen drefs jag af dessa något hemlighetsfulla upplysningar att oftare observera den unga flickan än någon af de andra middagsgästerna, ty jag öfverraskade mig själf med att oupphörligt betrakta henne. Hon pratade lifligt med sina grannar, mr Warton till höger och en ung tysk jurist till vänster. För öfrigt flögo då och då några rader till henne tvärs öfver bordet och hon besvarade dem med ett behagligt leende och repliker, som alltid måtte haft ett visst innehåll, ty de väckte skratt och kommo ansikten att skifta uttryck. Hon var

nästan mera uppmärksammad än den lilla engelska frun, som afgjordt var både vackrare och yngre och genom sin samhällsställning borde ha intagit den mest dominerande platsen.

Så hände det att våra ögon möttes.

Någonting i mitt utseende måtte ha frapperat henne, ty hon lät sin blick dröja kvar längre än som fordras vid en flyktig iakttagelse af en främmande person.

Från den stunden föreföll det mig som om hon undergick någon besynnerlig förvandling. Hennes konversation flöt icke längre så obesvärad, och då hon såg på mig, hvilket skedde ofta men förstulet, trädde ett skyggt och underligt väsen fram ur hennes nyss så lugna och leende drag, som då präglats af den säkerhet som åtföljer medvetandet att vara allmänt uppskattad och eftersökt.

Hvad kunde hon ha upptäckt hos mig? Ty att det fanns någon föreningslänk oss emellan, det kände jag mig öfvertygad om både genom hennes sätt och genom några dunkla minnen, som började arbeta sig upp inom mig.

Någonstädes hade jag sett henne förut. Men hvar? Jag ansträngde mig för att komma ihåg det men förgäfves. Ibland, då jag såg henne i profil, var jag nära att gripa tag i den bild jag famlade efter i mörkret, men så försvann den igen.

Plötsligt visste jag likväl hvad det var för ett ansikte mitt minne jagade efter. Det stod helt lefvande för mig med alldeles samma skygga uttryck som miss Linboys, då hon vände sig mot mig.

Detta ansikte tillhörde en min läskamrat, hvilkens bekantskap jag blott gjort mycket ytligt. Egentligen hade jag knappt talat med henne, endast sett henne, där hon satt och gömde sig i en vrå ytterst på en af bänkraderna i den stora salen, där vi erhöllo vår konfirmationsundervisning. Hennes drag föresväfvade mig äfven ganska dunkelt, men däremot så mycket tydligare hennes uttryck och det underliga vänstra ögat, som genom en olyckshändelse blifvit förstördt och hvitt och hemskt låg och hvälfde sig i sin håla. Man kunde nästan inte tänka på något annat än det, då man såg henne. Och hon själf drog sig undan för att icke bli observerad, var tafatt och otillgänglig, så att man trodde henne vara en liten nolla, och jag mindes att jag förundrade mig öfver att hon verkligen ägde en intim vän, en rätt söt och intelligent flicka, med hvilken man kunde möta henne på gatan inbegripen i lifligt samspråk. En eller två gånger träffade jag henne också på bjudningar, och då satt hon för sig själf sysselsatt med att se i album och fick naturligtvis inte dansa andra danser än de, som det välvilliga värdfolket tiggde ihop åt henne.

Kunde det vara möjligt att hon och miss Linboy . . .

Emmy Lindborg var min läskamrats namn. Lindborg, — Linboy, det fanns inte något tvifvel, det var hon! Ju mer jag såg på henne, ju bättre passade också de bägge ansiktena ihop, det i minnet och det i verkligheten. Enda skillnaden var att Emmy Lindborg hade bara ett öga, miss Linboy

två. Men det lät ju förklara sig. Nu för tiden hjälpte ju konsten naturen på ett utmärkt sätt, och jag tyckte mig verkligen märka en viss stelhet i det vänstra af hennes djupliggande ögon.

Stackars flicka, nu förstod jag hvarför hon var rädd för mig!

»De där engelskorna måste finna oss intressanta,» sade min man. »Miss Linboy åtminstone kan inte låta bli att se hit. Vi få visst lof att presentera oss.»

Ett ögonblick lutade jag mig emot honom för att hviska att jag kände henne. Sin man bör man ju kunna ge ett förtroende. Men ett slags finkänslighet höll mig tillbaka, och jag förseglade min tunga, inom mig betraktande mig själf som en hjältinna, ty hur många skulle väl ha kunnat pålägga sig en sådan uppoffring i all tysthet, göra en sådan intressant upptäckt och inte ens meddela den åt sin man? Ja, jag visste nu inte om jag kunde tiga i all evighet, men jag ville åtminstone försöka tills vidare.

Sedan vi stigit upp, blefvo vi omringade af några nypresenterade personer, och jag såg inte till miss Linboy förrän ute på verandan, där vi satt oss för att dricka kaffe och beundra utsikten öfver det blånande sundet. Hon passerade förbi tillsammans med den tyske juristen, som bar hennes solfjäder och konverserade så lifligt att han inte såg hur oroligt hennes ögon irrade omkring. De fäste sig på mig, och det såg nästan ut som om hon velat stanna framför mig. Det låg en fråga i hennes blick. Hennes läppar rörde sig, som för att tilltala

mig. Det var tydligt att hon kämpade med sig själf för att våga närma sig och få visshet om hon var igenkänd eller ej. Men jag såg igen kallt och främmande, och det var som om en ljusning glidit öfver hennes ansikte.

Jag njöt. Det var en behaglig maktförnimmelse att sitta där och känna sig hålla en annans väl och ve i sin hand. Med ett par ord kunde jag blotta denna firade unga dam på en god del af hennes fullkomlighet, ty en människa må vara hur begåfvad och angenäm som helst, fattas det henne någon af hennes lemmar eller organ, så är hon ändå inte mer än en stackars half varelse, som knappt kan räknas med. Jag hade henne i mitt våld. Jag var katten, hon var råttan. Jag var ormen, hon var fågeln.

Och som tjusad kunde hon heller icke lämna mig ur sikte. Jag mötte henne öfver allt, vid stranden, på den långa ångbåtsbryggan, som begagnades som promenadplats, i den terrasserade trädgården, i skogen ofvanför. Än var hon i sällskap med sina engelska vänner, än med andra, men alltid följde den unge tysken hennes spår, uppvaktande och intresserad, tydligen djupt förälskad. Men hon var distrait.

Då jag några gånger främmande och likgiltigt mött hennes blickar, började emellertid oron att försvinna från hennes drag. Hon antog förmodligen att jag icke kände igen henne. Men jag skulle ha varit mer än människa om jag nöjt mig med ett sådant resultat, och nästa gång vi kommo i närheten

af hvarann betraktade jag henne undrande och nyfiket med alla tecken till en vaknande erinring.

Stackars liten, hon bleknade så att läpparna hvitnade och det skygga utrycket kom igen stegradt af en nervös spänning, som uppenbarade sig till och med i hållning, gång och rörelser.

Ingen hade presenterat oss, ty jag hade förhindrat det, men när vi samtidigt råkade gå ned för trappan för att bege oss in till supén, är jag säker på att hon var nära att tala till mig, öppna sitt hjärta, be mig tiga, eller på något annat sätt vädja till mina känslor. Hon skilde sig från sitt sällskap och hann fatt mig, och fastän hon icke kommit åt min klädning bad hon om ursäkt, som om hon skulle ha trampat på den.

Jag log emot henne, men hon log icke igen, slog endast ned ögonen, mumlade något som jag inte hörde och drog sig tillbaka, som om hon förlorat modet.

Följande morgon vaknade jag tidigt, och som det tycktes vara en vacker dag, steg jag upp och gick ut, fastän jag icke kunde få något sällskap.

Jag styrde mina steg öfver landsvägen, som strök utmed den öfversta terrassen, och in i »Skoven», köpenhamnarnas älskade Dyrehave. Men till och med i det klara morgonljuset var det mystiskt och dystert därinne under det täta boklöfshvalfvet, som skuggade marken, så att solen icke kunde tränga ned och locka fram örter och gräs, utan den svarta myllan låg bar omkring trädstammarna och ini busk-

snåren. Längtan efter luft och solljus började snart att infinna sig och jag sökte mig närmaste vägen ut.

Nära skogsbrynet hörde jag plötsligt hviskande människoröster och såg skymten af en ljus klädning. Tack vare vägens starka krökning hade jag kommit de bägge samtalande så nära att jag tydligt kunde urskilja dem utan att de ännu märkt min närvaro.

Återigen miss Linboy och hennes tyske kavaljer, och det i denna tidiga timme.

De sutto på bänken nära landsvägen. Hon höll en skissbok i knäet och ett ritstift i handen men ritade inte, ty han hade tagit hennes andra hand i sin och talade hastigt och lågt med sitt ansikte helt nära hennes, som om han velat öfvertyga henne om något. Alltjämt skakade hon dock på hufvudet och sökte få lös sin fasthållna hand, men kanske inte alltför kraftigt, och fastän hennes hufvud sade »nej», låg det något dröjande i den djupa blicken och det vemodiga leendet, som kommo orden att ännu ifrigare strömma öfver hans läppar.

Där hon nu satt, vacker, intagande och tillbedd, hade man verkligen svårt för att tro, att detta var den forna vanlottade, beklagade och förbisedda Emmy Lindborg.

Men jag kunde inte stå där som en lyssnerska och kanske få höra mer än jag borde. Jag fortsatte vägen förbi dem och hälsade flyktigt.

Ur stånd att behärska sig till följd af öfverraskningen sprang hon upp. Allt blodet flydde från hennes kinder och ögonen stirrade förskrämda emot mig.

Jag hörde hur han frågade hvad som stod på, hvarför hon blef så rädd. Sedan förlorade sig deras röster för mitt öra. Men hennes bleka ansikte stod kvar för min syn. Det gjorde mig ondt om henne, och jag beslöt att nästa gång vi träffades gå fram och säga henne att hon inte behöfde vara rädd för mig, ty jag var hennes vän.

Den dagen syntes miss Linboy likväl inte mera till, och den tyske juristen satt dyster bredvid hennes tomma plats vid bordet. Och inte heller den följande såg jag henne, förr än vi åter råkades i trappan på väg ned till middagen.

Men det var icke densamma miss Linboy som jag sett förut. Denna var längre, ståtligare, bar sitt hufvud högt och såg mig rakt in i ögonen med en strålande trotsig blick, som jag hittills aldrig mött.

Det var nu jag, som fick slå ned ögonen.

Vid middagsbordet var hon älskvärdare än någonsin, föreföll åter fullkomligt säker i sitt sätt, och underhöll sig nästan uteslutande med sin granne till vänster. Mig bevärdigade hon däremot icke med den ringaste uppmärksamhet.

Hvad ville det säga? Var det slut med min makt? Jag hade visserligen ämnat afstå ifrån den, men hade velat göra det självmant och få tack, ty det var ju ändå ett visst storsinne i mitt handlingssätt.

Trotsade hon mig, var det emellertid slut med min ömsinthet, och jag föresatte mig att göra situationen klar vid första lägliga tillfälle.

Detta erbjöd sig under det vi tillsammans med

åtskilliga andra stodo i biljardpaviljongen och åskådade spelet. Jag lagade så att jag kom i hennes närhet, och det dröjde icke länge innan vi vände våra ansikten emot hvarann.

»Är det inte fröken Emmy Lindborg?» frågade jag på svenska.

»Jo,» svarade hon på samma språk.

Hon log kallt, nämnde mitt namn och sade att hon från första ögonblicket känt igen mig.

»Då behöfde jag längre tid för att känna igen er.»

»Ni är också lättare att känna igen,» svarade hon. »Jag är ju reparerad.»

Vi hade instinktlikt aflägsnat oss från de andra och stodo tämligen obemärkta vid fönstret.

»Nu kan jag säga er det» — sade hon plötsligt i dämpad men upprörd ton — »jag har aldrig varit så rädd för någon som för er. Ni kunde peka på mig och säga: »Hon är ingen komplett människa. Där är felet! Och alla skulle ha sett det, hur väl det än var doldt. Och det finns ingenting som växer som något sådant. Det skulle ha skymt undan hela min varelse, så att ingen sett mig själf, bara det, 'felet'. Jag vet det af erfarenhet. Och ni kom just i en tidpunkt af mitt lif, då jag inte ville bli undanskymd, åtminstone för en, för jag trodde inte han kände mig ännu.»

Hon höll upp.

»Men han gjorde det,» — återtog hon. »Och fastän han nu vet af felet, ser han inte det, bara mig själf. Så nu kan ni gärna gå och tala om det

för hvem ni vill, för alla som ni inte redan sagt det åt.»

Vi stodo tysta mätande hvarann med blickarna.

»Om ni tror mig eller ej,» sade jag slutligen, »så har jag icke sagt det åt någon, inte ens åt min man.»

Därmed gick jag. Och aldrig har jag känt en sådan tillfredsställelse, som då jag kunde slunga henne de orden i ansiktet.

Jag ställde mig på nytt att betrakta spelet och såg mig icke en enda gång omkring efter henne. Men plötsligt kände jag hur någon tog min hand, hastigt lyfte upp den och tryckte den mot en varm kind.

»Ni är god,» ljöd en hviskning.

Och där stod Emmy Lindborg och log emot mig ett ömt, vekt och lyckligt leende, som trängde in i mitt hjärta.

Då fylldes jag åter af tillfredsställelse öfver att ha kunnat säga de där orden nyss. Jag tyckte att de höjt mig och att de skänkt mig en skatt. Och det grämde mig icke ett ögonblick längre, att jag förlorat min makt öfver en annans väl och ve.

TVÅ VÄNNER

När Gustaf fyllt tio år och kom till staden för att gå i skolan, blef hans lif mycket förändradt.

Från att lefva ett friskt landtlif tillsammans med fem syskon blef han ensamt barn i ett fint stadshus, där inga rörliga små fötter någonsin nötte mattorna och inga ostyriga händer rubbade de tunga gardinernas veck eller de många prydnaderna på bord och atenienner. Det var nog mycket vackert att se på i de där rummen, och goda saker fick man att äta från morgon till kväll, men ändå längtade Gustaf alldeles orimligt tillbaka till det stora gamla trähuset uppe på ekkullen, där rummen voro ganska tomma och enkla och golfven bara, men där hvarje vrå fylldes af skratt och prat och rop och sång.

Hans mors syster, som tagit honom till sig för att ge honom ett hem under skoltiden, höll af

honom, ja klemade bort honom och gaf honom allt hvad han kunde åstunda utom umgänge med kamrater. Hon var rädd att släppa ut honom bland främmande, och låta honom taga hem några vänner gick icke för sig. Hennes man skulle icke ha tyckt om det. Han skulle ha känt sig störd, och som hans önskningar voro lag i huset, sattes det aldrig i fråga att ett litet barn, som man af välvilja tagit till sig, på något sätt skulle få gå dem i vägen.

Trots all ömhet, vård och öfverflöd tyckte sig därför Gustaf ha gjort ett dåligt byte, och han magrade och föll af utaf bara ledsnad, där han gick och tittade på ateniennerna och bläddrade i fotografialbumen och läste, läste, läste i de många samlade, illustrerade tidningarna.

Men efter en liten tid kom där en ljusning. Hans morbror hade tagit sig en ny bokhållare, en yngling på aderton år, och denne som icke heller hade föräldrahem i staden skulle få äta i familjen och bo på nedra botten i ett litet rum vid sidan om kontorslokalen.

Vid bordet var denne unge herre mycket tyst, dels till följd af respekt för chefen, dels af brist på uppmuntran att känna sig hemmastadd och dels af tafatthet, emedan han visste sig förflyttad utom sin egentliga sfär, ty han tillhörde den lägre medelklassen både genom sin bristfälliga uppfostran och den enkla omgifning, hvari han vuxit upp. Men när händelsen gjorde att Gustaf under några ögonblick blef ensam med honom, förvandlades han till en helt annan människa. Då kunde han språka och

utbreda sig öfver mångahanda ting och det dröjde inte länge förrän han bad honom komma och hälsa på honom nere i hans rum.

Sedan dess passade också Gustaf troget på hvarje tillfälle som yppades att springa dit ned. Nästan hela söndagen hängde han därnere och dessutom kilade han in en stund hvar kväll mellan åtta och nio, då läxorna voro lästa, kontoret stängdt och man hade några minuter för sig själf, innan kvällsvarden serverades.

Då var den lilla kammaren skådeplatsen för en liflig verksamhet. Där byggdes och riggades segelbåtar, som Gustaf skulle ha med sig hem till sommaren, där gjordes små ångmaskiner, inrättades springbrunnar, afbrändes hemmagjorda fyrverkerier, som osade genom två våningar, och skapades en hel mängd andra underverk, ty bokhållar Alfred Blomgren var någonting af ett mekaniskt geni. Dessutom tog man ut rebusar och spelade svälta räf om nötter och karameller. Unge Blomgren var nämligen i vissa fall ännu bara en liten gosse.

Och under tiden växte vänskapen mellan de två ensamme, Gustaf kände icke längre något behof af att umgås med jämnåriga. Med Alfred resonnerade han, åt honom anförtrodde han sina bekymmer och förhoppningar. Han var hans föresyn och ideal, och med honom delade han sorg och glädje, äpplena hemifrån och konfekten han fick af moster.

Äfven Alfred å sin sida lade i dagen sina vänskapliga känslor. Han hade ju också andra vänner ute i staden, åt hvilka han då och då måste ägna

några timmar, men det hände ofta, att han försakade en bjudning för Gustafs skull, eller att de två sutto sakta fnissande och hörde på hur en bekant i oförmögen ilska knackade på dörren. Om söndagarna lärde han honom åka skidor och då och då gaf han hans tillfälliga ovänner ett kok stryk, för att de skulle veta att ha respekt för en så bra gosse som Gustaf.

Så gingo åren och vänskapen fortsattes alltjämt. Fram på tredje vintern och våren började dock Blomgren få mindre tid att offra åt deras samvaro. Han kände en kryddkrämare på Östermalm, som bedt honom hjälpa sig med bokföringen och hos honom måste han vara så godt som hvar annan kväll, för resten ibland om söndagarna med, och då såg man inte ens till honom vid måltiderna. Gustaf var ledsen, men han måste naturligtvis finna sig. Alfred var ju inte rik, så att han kunde försaka ekonomiska fördelar för hans skull.

Det värsta med den där bokföringen var emellertid, att moster Emma och morbror Knut tycktes se den med oblida ögon och förargade sig åt den mer och mer ju längre det led.

Ibland när Gustaf åter satt ensam och hängde öfver en illustrerad tidning, kunde morbror Knut gå igenom rummet, stanna framför honom och säga:

»Jaså, Blomgren är inte hemma i dag heller?»

Och när då Gustaf svarade: »Nej, han är på bokföringen,» skrattade han till, knyckte på nacken och marscherade vidare med ett brummande ljud.

Då och då kunde både han och moster Emma

till och med fälla yttranden som antydde, att de betraktade den där bokföringen som liktydig med dåligt sällskap.

Detta missnöje hade till slut icke heller undgått Alfred, och de bägge vännerna hade diskuterat saken tillsammans, hvarefter de kommit öfverens om, att den icke kunde grunda sig på något annat än att grosshandlaren trodde att Alfreds extraarbete, som kunde sträcka sig in på nätterna, tröttade honom och måste verka menligt på hans förmåga att sköta kontorsgöromålen. Men det bedrog han sig då uti. Alfred kände nog sina plikter, han. Han ville hellre stupa än svika dem. Och han tyckte det var kitsligt af grosshandlaren att inte unna honom att förtjäna litet bredvid. Och när Alfred tyckte grosshandlaren var kitslig, tyckte naturligtvis Gustaf det med och gick och såg snedt på sin morbror under en längre tid.

Så började det fjärde läsåret. Men när Gustaf återsåg Alfred på den hösten, var denne sig inte riktigt lik. Han var orolig och liksom skygg, hade mera ondt om tid än någonsin och kunde ofta få häftiga anfall af svårmod. Då anklagade han alla människor för att hata och förfölja honom, påstod att han var utsatt för förtal och sade att han var trött på det usla kontorslifvet. Och när Gustaf försökte trösta och intala honom mod, smälte han i vekhet och kallade honom sin bäste och ende vän, något som kom Gustaf att ligga vaken om nätterna och önska sig stor och att han kunde få fatt på sin

väns fiender, så skulle han nog riktigt »göra kål» på dem.

Men värre skulle det bli.

En kväll, då han kom ned i det lilla rummet bredvid kontoret, stötte han på Blomgren klädd i öfverrock och just på väg ut.

»Skall du gå till bokföringen?» frågade Gustaf.

»Nej ... Jo, det förstås.»

Men han såg så underligt orolig ut där han gick af och an, satte på sig en mössa, som han strax därpå bytte ut mot en hatt och tog ett paraply ur vrån blott för att i nästa ögonblick ställa det tillbaka och söka reda på en käpp. Gustaf kunde icke undgå att märka att det var något som upprörde honom.

»Har det händt något?» undrade han. »Du ser så besynnerlig ut.»

»Händt! Hvad skulle ha händt? Ingenting annat åtminstone än det gamla vanliga, att man inte tål mig här, spionerar på mig till och med. Ja, det är inte värdt att tala om det. Det ska väl bli slut någon gång. Adjö!»

Han ville gå ut, men nu, när Gustaf tyckte sig säker på att det verkligen var något särskildt, som gjorde honom så nervös, kunde han inte släppa honom utan höll honom fast i armen och pockade på att få veta hvad det var. Nu skulle han inte vara krånglig och förbehållsam längre.

Först ville emellertid Alfred inte säga någonting alls, men så kastade han af sig hatten och

sjönk ned på en stol, slapp i alla lemmar, som om han varit dödstrött eller sjuk.

»Har du inte hört något om några inkasseringar, som det inte skulle vara riktigt helt med?» frågade han hastigt men hviskande.

»Nej, inte ett dugg. Härifrån kontoret?»

»Ja. Och nu, ser du, så tror de... Ja, jag förstår af allt möjligt, att de tror att det är jag, som... jag som...»

»Nej, Alfred, att du skulle ha...?»

»Stulit och förskingrat, ja.»

Gustaf stod med sina hårdt knutna händer halfvägs lyfta, och ådrorna svällde på dem liksom i pannan.

»Klå till dem,» sade han.

»Kan inte. De säger ingenting, förstår du. De ha ju inga bevis. Men de tror det. Och så pratar de. Och så kommer det ut. Och så har jag märket på mig. Ja, till sist tror väl du också, att jag är tjuf?»

Under det han talade hade Gustaf stått stilla med ögonen borrade i vännens, men det ryckte i hans ansiktsmuskler, slutligen darrade hela den spensliga kroppen, och som svar på frågan hväste han fram ett:

»Nej aldrig, aldrig i mitt lif tror jag det!»

Då tycktes Blomgren bli lugnare. Det var som om denna eftertryckliga försäkran hade befriat hohonom från ett hemligt kval. Han sade också, att han alls icke frågade efter hvad de andra tänkte, om bara inte Gustaf misstrodde honom, och då Gustaf

ville, att han skulle fordra en förklaring öfver det sätt, hvarpå man behandlade honom, vägrade han. Det skulle inte tjäna till något annat än att göra det ännu outhärdligare än förut, påstod han. Då vore det så godt att genast packa sina kappsäckar eller också gå och dränka sig.

Medan han ännu utgöt sig på detta sätt, flög han upp och såg på klockan. Hon var nära nio, och Gustaf måste gå upp till kvällsvarden. De fingo inte komma och söka honom här nere, ty Blomgren ville inte följa med upp. Han kunde inte stå ut med att sitta där midt bland familjen, åtminstone inte i kväll.

Så skildes de, och Gustaf gick upp, ett rof för den våldsammaste sinnesrörelse. Då han satt vid bordet, tyckte han, att hvarje bit ville kväfva honom, och då han tilltalades, svarade han meningslöst, ty han kunde icke tänka på något annat än hur upprörande det var, att de som så blodigt förorättat hans vän kunde få sitta här och vara glada och äta med god aptit, under det att deras offer gick därute i mörkret med förtviflan i hjärtat och kanske grubblade öfver att förkorta sitt lif. Han kände på sig, att han måste försvara sin vän, hur, det visste han inte, men han måste göra det.

Då kvällsvarden var öfver, gick moster Emma ut för att styra om något till morgondagen, och morbror Knut satte sig i salongen för att läsa en tidning, medan han väntade på, att hon skulle komma in igen.

Sedan han läst första sidan, skulle han vända

det stora bladet och fick då syn på Gustaf, som stod alldeles bredvid honom och betraktade honom med ett var lysande ögon, som tycktes nästan svarta mot ansiktets ovanliga blekhet. Han hade redan stått där ett par minuter utan att våga störa med ett tilltal, ty hans respekt för den kalla och befallande morbrodern var stor. Men att han hade något på hjärtat, det kunde man se.

»Hvad vill du?» frågade grosshandlaren.

»Kan inte morbror vara snäll mot Alfred?» kom det tafatt och barnsligt, men med rösten full af återhållen rörelse.

Morbrodern rynkade ögonbrynen.

»Hvad för något? Har han beklagat sig?»

»Han tror, att ni tänker ondt om honom. Men det är då så orättvist, vet morbror, så orättvist som något kan vara. Det finns inte någon bättre pojke än han i hela världen, det är då så säkert som aldrig det, och jag vill inte, att någon tror något illa om honom. Jag tål det inte! Nej, jag tål det inte!»

Det var nära att tårarna kommo honom i ögonen, och medan modet steg och utbrottet blef allt lidelsefullare, skälfde han i hvar led.

Morbrodern satt först mållös af förvåning, men så gled ett svagt leende öfver hans drag, och han slog gossen på axeln.

»Det är rätt,» sade han, »man ska alltid försvara sina vänner så godt man kan.»

Så funderade han litet.

»Men man ska också välja sina vänner med

urskillning,» tillade han därpå. »Har han sagt dig för hvad han tror sig misstänkt?»

»Ja, förskingring.»

Morbrodern teg åter några ögonblick.

»Vi ha just en uppgörelse med hvarann i morgon, herr Blomgren och jag,» sade han. »Jag har låtit hälsa honom, att jag för hans hederliga föräldrars skull skall förlåta honom och behålla honom kvar på kontoret, om han aflägger en öppen bekännelse inför mig och två vittnen. Annars låter jag rättvisan ha sin gång. Det är söndag i morgon, så att du är ledig. Vill du komma ner på kontoret före frukosten vid half niotiden, så får du vara det ena vittnet. Och så kan du själf döma om han är oskyldigt förorättad eller ej.»

Det var ingen lugn sömn Gustaf hade den natten. Inte för att han tviflade på Alfred. Långt därifrån! Men han undrade om det icke skulle vara som ett förräderi att sälla sig till dem, som sutto och väntade på den förnedrande bekännelsen. Skulle han göra det eller ej? — Jo, hvarför inte? Eftersom han var säker på Alfreds oskuld kunde det ju inte bli någon förnedring för honom utan endast upprättelse, och den skulle det bli en fröjd att få bevittna.

Ett par gånger funderade han på att smyga sig ned till Alfred och tala om; att han skulle vara med, men så brydde han sig inte om det. Det skulle bara ha sårat honom att se det grosshandlaren ville skämma ut honom inför hans egen vän, och

eftersom han naturligtvis inte skulle infinna sig till botgörelsen, behöfde han ju aldrig få veta om det.

Klockan åtta följande dag var Gustaf klädd och stod och lyssnade efter morbroderns steg. Tio minuter före half nio hörde han dem också ute i salen, hvarefter de aflägsnade sig åt tamburen, och ett par ögonblick därefter gick han själf ner, öppnade dörren till kontoret och fann gamle Jansson, kassören, sittande vid pulpeten, medan morbrodern gick af och an på golfvet.

De hälsade på honom. Han satte sig i ett hörn, och grosshandlaren fortsatte sin promenad, då och då framkastande ett par korta anmärkningar, hvilka endast tedde sig som misslyckade försök att afbryta den obehagliga tystnaden. Oupphörligt sökte deras ögon den knäppande klockan, hvilkens långa visare allt mer närmade sig halftimmen. Slutligen ljöd slaget, och grosshandlaren tog upp sin kronometer för att se om de båda uren gingo lika.

Gustafs hjärta klappade högt af jubel. Det var ju klart, Alfred skulle inte komma! Det hade han ju vetat hela tiden.

Om en stund undföll det grosshandlaren några otåliga ord, och han förklarade till och med, att han icke tänkte vänta längre. Men just som han sagt detta tog någon i låset. Ytterdörren gnällde och innerdörren gick upp.

Där stod Blomgren på tröskeln med osäker hållning och sväfvande blick. Han tog ett par steg framåt rummet och hälsade på de båda herrarna, men märkte icke Gustaf borta i hörnet.

Denne sprang emellertid upp och fram till honom för att krama hans hand.

»Jag vet att du är oskyldig, Alfred,» sade han häftigt. »Jag vet det! Jag vet det!»

Det gick ett ryck genom Blomgrens anletsdrag, då han fick se honom. Han svarade ingenting på hans ord, och den handtryckning han gaf honom tillbaka var knappast märkbar.

»Nå,» sade grosshandlaren och viftade med handen till tecken, att det kunde vara nog med vänskapsutgjutelser, »eftersom herr Blomgren kommit hit, så är väl saken klar. Var god och se på det här.»

Han räckte ett papper åt den anklagade, som tog det och tycktes granska det mycket noga.

»Ni erkänner således att ni uppburit dessa belopp och sedan förskingrat dem?» frågade grosshandlaren med sträf röst, där han stod och lutade sig mot pulpeten.

Alla sågo väntande mot Blomgren, som ännu stod med nedlutadt hufvud och betraktade papperet. Slutligen lyfte han upp ögonen.

»Nej,» sade han fast och klart.

Principalen studsade.

»Hvarför har ni då kommit hit?» sporde han barskt.

»För att få säga ordentligt ifrån att det inte är jag.»

»Och ni vågar verkligen neka trots dessa kvitton?»

Han skramlade med en bunt papperslappar tätt intill hans ansikte.

»Ja.»

»Betänk er väl. Ni vet, att det är ren godhet och barmhärtighet af mig, om jag icke öfverlämnar er åt rättvisan.»

»Jag kan icke begagna mig af grosshandlarens godhet.»

Han hade blifvit lugn och frimodig och såg sin principal rakt i ansiktet.

»Då vet ni, hvad som väntar er.»

»Ja.»

»Gå.»

Grosshandlaren pekade på dörren. Blomgren bugade sig och gick. Men innan han hann ut var Gustaf efter honom och tog krampaktigt tag i hans arm.

»Jag visste det,» hviskade han.

I detsamma dundrade emellertid grosshandlarens stämma.

»Låt honom gå! Ut på ögonblicket!»

Gustaf släppte taget och stod stilla vid tröskeln, medan dörren öppnades och stängdes. En minut var det tyst i rummet.

»Nu kan du gå,» sade morbrodern, »men icke till den där lymmeln. Du understår dig icke att tala ett ord med honom.»

Befallningen var gifven, och Gustaf lydde. Men hvad det kostade honom att gå omkring hela dagen och bara tänka på sin vän och icke få ge honom ett enda tecken på sin sympati, det visste ingen. Dessutom var han orolig för hans öde. Men då ingen annan yttrade ett ord om honom, var han för stolt till att fråga.

Morgonen därpå måste han gå till skolan utan att ännu ha hört något om Alfred, och under middagen fick han heller ingenting veta. Men då de stigit upp från bordet, vinkade morbrodern åt honom att följa med in i hans rum.

Väl inkomna tog grosshandlaren upp ett bref från sin plånbok och frågade Gustaf om han kände igen stilen.

Han svarade ja. Det var Alfreds.

»Städerskan hittade det i går kväll på hans bord, sedan han rest,» sade grosshandlaren.

»Har han rest?»

»Ja, eller rymt. Läs.»

Gustaf tog brefvet och läste:

»Herr grosshandlare.

Då jag kom in på kontoret i morse, var det förstås min mening att begagna mig af er stora godhet att vilja låta nåd gå för rätt, och jag hade nog gjort hvad som fordrades i gengäld, om inte han funnits där, Gustaf. Han är ju bara en gosse, men se, vi ha ju ändå varit såsom vänner, och någon kärare vän har jag inte och kan heller aldrig få och ingen som det skulle varit svårare att skämmas för. Därför så var det rakt omöjligt att stå där och tala om hur han bedragit sig på mig. Jag försökte nog, men det gick inte. Och inte skulle jag för resten kunnat stanna och se honom hvar dag efter den stunden. Jag är nog dum som förspiller min framtid så här, men jag kan inte annat. Och

vill ni nu jaga mig som ett djur, så har jag ju förtjänt det . . .»

Längre läste inte Gustaf. Han föll ned öfver en stolskarm och grät som ett litet barn.

»Aldrig, aldrig, aldrig kan jag tro på någon människa mer,» kom det tjockt och otydligt mellan snyftningarna.

Men morbrodern lade sin hand på hans hufvud och klappade det ömt. Han hade visst aldrig smekt honom förr.

»Så, så,» sade han. »Det känns nog bittert första gången man blir bedragen på en vän. Men när du blifvit lugnare, skall du komma ihåg att som vän bedrog han dig ändå inte. Han offrade mycket för din skull.»

Gustaf grät likväl fortfarande. Det dröjde länge, innan han tänkte på något annat än att han blifvit bedragen.

MIN FÖRSTA KÄRLEK

Hallby var ett härligt sommarnöje. Fullt med jämnåriga statbarn i 8—9 års åldern, långt ifrån civiliserade trakter och inga andra sommargäster i närheten än vagnfabrikörens från Stockholm, så att fordringarna på ordning och snygghet voro ovanligt lindriga.

Blott en var inte lika belåten som vi andra barn, och det var Sven, vagnfabrikörens äldsta pojke. I början var han föremål för vår synnerliga aktning, ty han var fjorton år, hade silfverklocka med kedja och långbyxor. Men detta kunde inte trösta honom själf öfver saknaden af kamrater, med hvilka han kunde segla omkull båtar, röka cigaretter i smyg och skjuta höns med ärtbössor. Och efter att de första veckorna ha nedlåtit sig till att då och då leka med oss, insåg han så småningom det förnedrande i ett dylikt umgänge med småkryp och fann hädanefter sitt enda nöje i att reta oss.

Han förstörde vår hydda, som vi byggt i skogen af ris och löf. Han släppte ut vår lilla råtta, som vi gjort ett stall åt och tänkte dressera till att köra vagnar. Han gjorde narr af våra barkbåtar och hånskrattade åt allt, hvad vi hittade på. Och till sist blef han för oss den gemensamma fienden, som alla skydde och försökte ge lika godt igen.

En dag mötte jag honom bakom ladugården och kilade rappt i väg för att han inte skulle hinna draga upp mitt förklädsband, men då ropade han på mig.

»Kom hit ska du få höra något lifvadt!»

Lockelsen var för stark. Jag stannade, fastän på tillbörligt afstånd.

»Jag ska fara till Tumba i morgon,» sade han. »Vill du följa med?»

Och så förklarade han saken. Han hade talat vid ett mjölkbud, som hvar dag for förbi på stora landsvägen, på väg till stationen med sina flaskor, och karlen hade lofvat honom att få följa med både dit och dän, och det skulle nog inte möta något hinder för mig heller att få göra detsamma. Vi skulle vara borta en fyra, fem timmar, så att vi finge taga matsäck med oss.

»Men så mycket du vet,» sade han, »inget pjaller! Får någon nys om det, så få vi förstås inte fara. Men du törs väl inte, kan jag tro?»

»Törs!» Hade han inte sagt det ordet, så hade jag nog inte vågat, för det var ju i alla fall fråga om en ordentlig rymning, men nu sade jag naturligtvis tvärt ja.

Vi satte oss på ett par stenar och lade råd och under dagens lopp träffades vi bakom alla husknutar för att hviska.

Ibland hoppade hjärtat upp i halsgropen, då jag tänkte på hvilken uppståndelse det skulle bli när man fick veta att jag rymt med en pojke och därtill själfva vår fiende. Det var inte utan att jag kände mig som en förrädare mot de andra. Men hvem kunde motstå äran af att bli föredragen så där af en person, som nära på var en herre och hade klocka och allt och gick med portmonnä i fickan. För resten var han snällare än jag trodde. Han gaf mig en gammal pappask att ha matsäcken i och köpte i handelsboden för tio öre karameller, som vi skulle dela på vägen.

En tanke flög i mig. Kanske han tyckte om mig!

Jag hade nyligen läst i svenska historien om drottning Margareta, som gifte sig vid tio år, och då var det väl ingenting orimligt i att man förlofvade sig vid nio.

Jag började nästan tycka att han såg bra ut, och att han var stilig, det kunde då aldrig bli tu tal om.

Klockan half sex följande morgon kastade Sven sand på fönsterrutan alldeles invid min hufvudgärd. Jag sprang yrvaken upp, klädde mig så tyst att syskonen inte hörde det och röck till mig pappasken med de sparda smörgåsarna. Ingen såg oss medan vi gingo upp för den långa alléen, som ledde till stora landsvägen, och där behöfde vi inte vänta mer än en kvart förr än mjölkkärran kom skramlande.

Det mötte verkligen inga hinder för mig att följa med. Vi klefvo upp, krånglade in oss mellan flaskorna och foro så ut i vida världen.

Om det nu var rymningen eller ej, som förlänade sitt behag åt allting, men säkert är att jag aldrig förr tyckt backarna vara så gröna, himlen så hög och smörgåsar smaka så godt. Det enda ledsamma var att vi inte mötte några människor, som kunde undra hvilka vi voro och se på oss att vi voro ute på äfventyr.

Först då vi efter två timmars åkning kommo fram till Tumba stötte vi på folk, och de tittade nog på oss, när vi gingo och togo omgifningarna i betraktande, och de vände sig till och med om efter oss, men stämningen blef litet förstörd för mig när en bondgumma stannade och frågade:

»Ni ä la söskon? Hva?»

»Nej, inte alls,» svarade jag och sprang direkt upp i vagnen. Det var då för underligt att folk inte kunde se något ovanligt på oss!

När allt kom omkring var det heller inte något så märkvärdigt med hela färden. Inte ens ett tåg sågo vi vid stationen, och ingenting hände på hemvägen mer än att vi bombarderade en svinahjord med sten, så att de ilskna galtarna grymtande rände efter oss, hästarna nästan skenade och skjutskarlen svor. Men annars var det som sagdt inte fullt så mycken glädje med den där rymningen, som jag väntat mig.

Sven var nog hygglig och berättade historier och gaf mig de flesta karamellerna, men jag tyckte

att han kunde ha visat mig litet tydligare att han tyckte om mig, och ju närmare vi kommo hemmet, ju ängsligare blef jag för mamma. Skulle jag trakteras med örfilar eller få stå i garderoben eller bli utan middag eller få något ändå värre straff?

När vi stigit ur och tämligen långsamt vandrade nedåt alléen, mötte vi vår barnjungfru, som skrek:

»Jaså, ni är hemma nu! Hvar har ni varit en så'n tid?»

»Ett stycke bortåt landsvägen,» svarade Sven trankilt, och så var hon afsnoppad.

Sämre till mods kände jag mig, när jag kom upp på verandan, där mamma satt och sydde.

»Hvar har du hållit hus?» frågade hon och såg upp.

»Jag har varit med Sven och plockat smultron,» svarade jag.

Det var också sant. Medan vi väntat på mjölkbudet hade vi plockat smultron vid dikesrenarna.

»Jaså,» sade mamma. »Vi började just undra hvar du var. Du får inte gå så där långt en annan gång.»

Det var alltihop. Af en lycklig slump hade ingen saknat mig i sängen, och sedan hade man bara trott att jag sprang kring backarna som vanligt. Klockan var ju också inte mer än elfva.

Mitt hjärta var lättadt, men ändå inte tillfredsställdt. Nog var det bra att slippa straff, men i alla fall var jag inte riktigt nöjd, för jag tyckte att äfventyret slutat liksom litet snöpligt.

Efter den dagen hade emellertid Sven och jag

vårt för oss. Vi foro ut och rodde tillsammans och redo i vall med hästarna tillsammans och de andra hatade mig lika hjärtligt som Sven. Men det gjorde mig alls ingenting, ty jag kände mig nästan stor nu och fann inte längre något behag i att leka med småbarn. För resten hade jag nu kommit på det klara med att Sven och jag tyckte om hvarandra, och för sin kärlek skall man väl alltid lida något.

Så en kväll kom Sven och frågade mig:

»Ska vi ut och resa i morgon igen?»

»Till Tumba?»

»Nej, längre. Vi sätter oss på tåget och far till Stockholm. Jag har pengar och vi kan vara tillbaka till fyra igen. Det gick ju så bra förra gången.»

Det där var likväl litet för starkt för mig. Så gärna jag ville, så tordes jag ändå inte gå in på det förslaget, och sedan Sven hållit på en hel kvart för att öfvertala mig, blef han ond.

»Kruka,» slungade han ut föraktfullt och gick stolt sin väg.

Men följande dag började han samma visa om igen. Han sade att han trott mig vara duktigare än andra flickor, men nu såg han, att det inte var något bevändt med mig heller. Och till sist fick han mig att gråta och lofva, att jag skulle tänka på saken.

Det blef öfverenskommet, att han skulle kasta sand på fönstret morgonen därpå, och kom jag inte då, så var det förbi med allting emellan oss.

Jag hade svårt att somna den kvällen, men när

jag slutligen gjorde det sof jag som en stock och vaknade vid en förnimmelse af att det haglade. Det var ljusan dag och jag satte mig upp i sängen.

Ack, sanden!

Med detsamma for en ny sandskur mot rutan, men jag satt stilla utan att ens glänta på rullgardinen.

Så smattrade det igen, värre och värre, och mitt hjärta klappade, och min kropp var spänd som en fjäder af lust att springa upp, men inte en rörelse gjorde jag.

Slutligen blef det lugnt. Jag hörde Svens knastrande steg öfver gårdsplanen, och så lade jag mig ner igen och grät min kudde alldeles våt. Jag hade gjort mitt val.

Sven återsåg jag emellertid aldrig mer. När jag kom ut var han borta. Han hade rymt ensam till Stockholm, och jag tror att hans förlåtande föräldrar läto honom under resten af sommaren gästa hos bekanta, där hade han det trefligare än hos oss.

Men jag sörjde och grämde mig, ty först nu kände jag riktigt hur förskräckligt mycket jag tyckt om honom, och under flere år tänkte jag med ånger på min feghet, ty utan den var jag säker på att jag för längesedan varit förlofvad — kanske gift.

Innehåll:

Stackars Axelsson 3
En première 21
Fröken Emma 39
»Brackan» 53
Pappas kria 67
I själskamp 85
Ett kompromitterande bref 99
Rätta ärendet 115
Borgmästarens skyddsling 135
I stugan 151
De tre tröjorna 169
Om julen blir världen så god 181
Tredje opponentens ring 193
Den gamla vinden 209
Hemligheten 225
Olika synpunkter 239
En handräckning 255
Skrämsel 267
Två vänner 281
Min första kärlek 299

På **Albert Bonniers** förlag ha utkommit af

ANNA WAHLENBERG:

Romaner:

TVÅ HUSTRUR. Roman. 3: 75.

»Lika *fin* som *sann*, lika *ädel i sin grund* som *genomträngande i sin skildring.*» (Nya Dagl. Alleh.)

BINDANDE BAND. Berättelse. 3: 75.

»Den *vackra* boken vittnar både om *människokännedom* och om *finkänslighet.*» (C. D. af Wirsén.)

EN STOR MAN. Berättelse. 2 delar. 5 kr.

»Utan tvekan säga vi, att detta är förf:s bästa arbete.» (Öresundsposten, Helsingborg.)

UNDERLIGA VÄGAR. Skildring. 3 kr.

SMÅ SJÄLAR. En hvardagshistoria. 2: 50.

Noveller och skizzer:

HOS GRANNAS. Skizzer. 1: 75.

I HVARDAGSLAG. Skizzer. 2: 25.

»*Vaken iakttagelseförmåga, lefvande framställningskonst, friskhet* och *godt lynne, käckhet* och *humor.*» (Nordisk Tidskrift.)

STORA BARN OCH SMÅ. Nya skizzer. 2: 25.

»Ett äkta *stockholmskt* drag genomgår flertalet.» (Aftonbladet.)

TOLF. Skizzer. 2 kr.

SÅ HÄNDE DET SIG ... Tolf historier. 2 kr.

»De finna alla vägen *direkt till läsarens hjärta* — öfver det hela hvilar en *finkänslighet*, en *nobless* —.» (Hufvudstadsbl. i Helsingfors.)

Sagor:

BENGTS SAGOR. Illustr af ***Ottilia Adelborg.*** Inb. 3 kr.

»Vi önska *hjärtligt*, att många både större och mindre barn måtte finna *denna roliga bok* på sina julbord.» (Fredrika-Bremer-Förbundets Bok-kommitté.)

JULE-MOR. Illustrerad af ***Gisela Henckel.*** Praktfull utstyrsel. 75 öre.

»*Frisk* och *naturlig;* en *verkligt sund barnbok.*»

Teaterstycken:

PÅ VAKT. Komedi i 3 akter. 1: 25.

TVÅ VALSPRÅK. Komedi i 3 akter. 1: 25.

LÖNDÖRREN. Pjes i 4 akter. 2 kr.